

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEK

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 59.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Narodna skupščina razpuščena

Nove volitve dne 11. decembra

V vlado sta vstopila dva nova ministra: Hodžera in Ante Maštrovič

Belgrad, 10. oktobra. AA. Danes je imel od 17 do 18 svojo sejo ministrski svet pod predsedstvom predsednika vlade dr. Milana Stojadinoviča. Poleg drugih resornih zadev je ministrski svet na predlog notranjega ministra sklenil predlagati kr. namestništvu razpust narodne skupščine ter nove parlamentarne volitve za 11. december letošnjega leta. Vladni seji sta prisostvovala tudi nova ministra Svetoslav Hodžera in Ante Maštrovič. Volitve bodo po predpisih zakona o volitvah narodnih poslancev. Narodna skupščina, izvoljena na dan 11. decembra 1938, se sklicuje na izredno zasedanje 16. januarja 1939.

Zaradi tega je vlada mogla izvesti svojo zakonodajno politiko ter je spravila skozi parlament več važnih zakonov, med temi zakon o prekrških, zakon o gospodarskih združenjih, trgovinski zakon, zakon o pooblaščenih inženirjih in zakon o ustanovitvi novih okrožnih in okrajnih sodišč.

V skupščini je bilo šest poslanskih klubov in sicer klub JRZ, JNS, narodni delovni klub, kmečki klub, ki ga je vodil minister Djordjevič, neodvisni klub, radikalski klub ter Baričevićev jugoslovanski klub.

Tudi seje senata zaključene

Na predlog notranjega ministra so kraljevi namestniki podpisali tudi ukaz, s katerim se seje senata, sklicane na izredno zasedanje dne 20. oktobra 1938, zaključujejo ter se senat sklicuje na izredno zasedanje dne 16. januarja 1939.

Dva nova ministra

Belgrad, 10. oktobra. AA. V imenu Nj. Vel. kralja in z ukazem kr. namestnikov sta bila danes 10. oktobra postavljena:

za ministra brez portfelja Svetoslav Hodžera, advokat in bivši narodni poslanec,

za ministra za telesno vzgojo naroda Ante Maštrovič, narodni poslanec.

Oba ministra sta popoldne položila prisego ob navzočnosti predsednika ministrskega sveta dr. Milana Stojadinoviča ter v prisotnosti dvornega prote Mihaela Popoviča ter župnika in dekana dr. Matije Petliča.

Min. Ante Maštrovič

Novi minister za telesno vzgojo naroda Ante Maštrovič je bil rojen 25. maja 1898 v Makarski, kjer je do vršil osnovno šolo. Pozneje je šel študirat na trgovsko akademijo v Luganu (Švica), ki jo je do vršil in se nato posvetil bankarstvu in trgovini. Stalno živi v Makarski, kjer se peča z izvozno in uvozno trgovino. Leta 1929 je bil Maštrovič postavljen za župana v Makarski, dve leti pozneje je bil izvoljen na listi Petra Živkoviča za narodnega poslana v makarskem okraju. Kandidiral je tudi pri petomajskih volitvah 1935 na listi Bogoljuba Jeftiča, kjer je bil zopet izvoljen za poslana in sicer kot namestnik dr. Andjeliniča

za splitski okraj, ker je Andjelinič obdržal senatorski mandat.

Ko je prišlo v JNS do razkola, je Maštrovič zapustil stranko, podal ostavko na poslanski mandat in pristopil v JRZ, kjer je še z večjimi silami nadaljeval svoje delo med ljudstvom. Letos je minister Maštrovič skoraj ves čas prebil v primorski banovini, posebno v imotskem, ljubuškem, makarskem in metkoviškem okraju, kjer je ljudstvu pojasnjeval svoje delo ter ga seznanjal s politikom dr. M. Stojadinoviča.

Min. Svetoslav Hodžera

Belgrad, 10. oktobra. AA. Novi minister brez listnice Svetoslav Hodžera se je rodil v Nišu 12. novembra 1888. V Parizu je do vršil višjo trgovsko šolo ter se lotil pravnega študija na pariški univerzi, ki ga je končal v Belgradu. Udeležil se je svetovne vojne. Bil je težko ranjen ter se je leta 1918. zopet vrnil v zunanje ministrstvo. Do konca leta 1922. je prebil kot tajnik naših poslaništev v Stockholmu, Pešti in Bruslju, nakar je pustil državno službo ter se posvetil advokaturi. Leta 1929. se je vrnil v državno službo kot šef kabineta predsedništvu ministrskega sveta in je na tem položaju ostal do poslanskih volitev 1931. leta, pri katerih je bil izvoljen za narodnega poslana. Čeprav je bil tedaj prvič v narodni skupščini, je dr. Hodžera, ki je prej pripadal radikalni stranki, razvil živo politično delavnost. To je bila tako imenovana »bristolska akcija« iz leta 1932.

Tedaj se je z vsemi svojimi silami prizadeval za nove smeri v našem političnem življenju. Zatem je s tovariši ustanovil maja meseca 1935 Jugoslovansko narodno stranko. Poleg svoje službe in političnega dela je bil dr. Hodžera tudi velik nacionalni delavec na polju letalstva. On je eden od ustanoviteljev aerokluba, ki ga je zaradi njegovih zaslug izvolil za svojega dosmrtnega častnega predsednika. Prav tako je ustanovitelj naše družbe za letalski promet, v kateri je bil prvi podpredsednik.

Dr. Svetoslav Hodžera se je udeležil vseh vojen od leta 1912—1918 kot bojevnika, najprej kot rezervni konjenični častnik do aprila 1916, zatem pa kot letalec na solunski fronti. Za svojo hrabrost in točno izvrševanje poverjenih mu nalog je dobil trikrat po vrsti pohvalo na solunskem bojišču, od šefa francoskega poslanstva Douchea, poveljnika prve armije vojvode Živojna Nišiča in poveljnika vzhodne vojske generala Saraya. Odlikovan je bil s Karagiorgjevo zvezdo z meči, kakor tudi z bolgarskim redom ter dvakrat s francoskim vojaškim križcem. Njegovo hrabrost v vojni so vojaške oblasti stavile za primer vojakom v učbenikih za pouk v vojaški vedi v mirni dobi.

„Le bivši poslanci niso veseli“ Kako je Belgrad zvedel za razpust skupščine

Belgrad, 10. okt. m. Kakor poročamo na drugem mestu, je narodna skupščina, izvoljena 5. maja 1935, razpuščena, ter so volitve poslancev razpisane za 11. decembra 1938. Razpustitev skupščine so tukajšnji politični krogi že dalj časa pričakovali in je bila javnost na to pripravljena. Toda kljub temu so vsi napeto pričakovali današnjo vladno sejo, ki se je pričela ob 5 popoldne.

Eno uro pred pričetkom vladne seje sta se pripeljala v predsedništvo vlade novo imenovana ministra g. Anton Maštrovič in Svetoslav Hodžera. V svojem kabinetu ju je pričakoval predsednik vlade g. dr. Stojadinovič, pred katerim sta prisegla. G. Ante Maštrovič je zapisregel župnik župnije Kristusa Kralja msgr. dr. Petlič.

Malo pred 5. uro so pričeli prihajati na sejo tudi ostali člani kraljevske vlade. Točno ob 5 je prišel iz hasprotne palače notranji minister dr. Anton Korošec z aktovko v rokah. Videti je bilo, da je zelo dobro razpoložen. Notranjega ministra so takoj obkrožili številni časniki in ga obsuli z najrazličnejšimi vprašanji. Dr. Korošec pa je na vsa vprašanja odgovoril na ta način, da je dvignil aktovko in pokazal nanjo, rekoč: »Vse je v njej!« Preden je stopil v dvigalo, je časnike potolažil z besedami: »Vse boste zvedeli ob 6 po končani vladni seji.«

Vest o razpustu narodne skupščine se je po prestani vladni seji bliskovito raznesla po mestu ter je bila sprejeta z velikim zadovoljstvom, ker sedanja narodna skupščina nikakor ni odgovarjala narodnemu razpoloženju. V predsedstvu vlade se je pojavilo večje število narodnih poslancev, ki pa vesti o razpustu skupščine niso sprejeli preveč navdušeno.

Novo volitve bodo po sedanjem volilnem zakonu, ki določa nosilce vsedrjavne liste. Vlada je sicer napovedala nov volilni zakon ter ostale politične zakone, vendar pa se ni vezala za noben termin. Zaradi tega se bo med drugim z vsemi političnimi zakonimi bavila nova narodna skupščina, ki bo izvoljena 11. decembra t. l. in v katero bo ljudstvo svobodno poslala svoje najboljše ljudi.

Zgodovina minule skupščine

Danes razpuščena skupščina se je prvič sestala dne 3. junija 1935. Sejo je vodil najstarejši poslanec Stevan Janković, sedanjí senator. Naslednjega dne je bilo izvoljeno začasno predsedništvo z g. Dragišo Cvetkovičem, sedanjim ministrom za socialno politiko na čelu, ter verifikacijski odbor. Verifikacijska debata je trajala od 14. do 19. junija. V njej so se posamezni govorniki spozabili tako daleč, da so zaradi svojih govorov prišli v spor z vsemi priznanimi verami in državi. Posebno sta bila udeležena tedanjí notranji minister Velja Popović ter pravosodni minister dr. Kojič in več poslancev.

Dne 19. junija je bilo voljeno stalno predsedništvo z g. Čiričem na čelu, ki je zavzemal ta položaj tudi vsa naslednja leta. Medtem je Jevtičeva vlada iz znanih vzrokov padla, predsednik vlade dr. Stojadinovič je podal znano deklaracijo pred parlamentom dne 4. julija 1935. 20. oktobra istega leta je bilo redno zasedanje parlamenta. Dotedanji

Zagrebska vremenska napoved: Jasneje in topljeje.

Zemunska vremenska napoved. Pretežno vedro v vsej kraljevini, z jutranjo meglo, samo na zahodnem in severozahodnem delu države bo nastopila oblačnost. Tu pa tam bo dež. Toplota se bo dvignila.

predsednik Čirič je bil spet izvoljen kot kandidat skupščinske opozicije proti vladnemu kandidatu Komnenoviču. Zaradi Čiričeve opredelitve za vlado je skupščinska opozicija začela z obstrukcijo, ter so se v skupščini dogajale scene, ki jih do tedaj naš parlament še ni videl. Opozicija je z vsemi silami hotela zrušiti vlado in prevzeti zopet oblast. Zaradi tega je prišlo celo do atentata na predsednika vlade dr. Stojadinoviča dne 6. marca.

Nato se je stanje v Narodni skupščini normaliziralo ter je vlada lahko vedno računala na svojo večino. V začetku sicer na manjšo, pozneje pa se je število poslancev iz leta v leto vedno večalo, ter je v letošnjem letu postalo že tako veliko, da ostali skupščinski klubi predstavljajo brezpomembno opozicijo.

Pogajanja v Komarnu

Madžarska spomenica hoče raztelesiti Slovaško in Rusine Čsl. delegacija opozarja na 350 000 Slovakov na Madžarskem

Bratislava, 10. oktobra. TG. Snoch so se med češko-slovaško in madžarsko delegacijo začela pogajanja za novo razmejitev med Češko-Slovaško in Madžarsko, kakor to določa monakovski sporazum med 4 velesilami. Obe delegaciji sta se prvič sestali v Mestnem domu v Komarnu, kjer sta izmenjali pozdrave. Za tem so določili dnevni red pogajanj in imenovali tudi pododbore za strokovna vprašanja. Zatem so Madžari predložili svoje zahteve v obliki spomenice. Njihova spomenica je v prvotni obliki obsegala naslednje zahteve:

Pustolovske madžarske zahteve

1. Madžarska vlada zahteva takojšen odstop južne Slovaške, koder prebivajo Madžari v večini.
2. Madžarska vlada zahteva takojšen odstop vse Podkarpatske Rusije brez plebiscita.
3. Ljudsko glasovanje se naj izvede v vzhodnem delu Slovaške, kjer meji na Podkarpatsko Rusijo.
4. Češko-slovaška vlada naj odredi, da bodo takoj izpuščeni iz zaporov vsi politični kaznjenci madžarske narodnosti.
5. Iz češko-slovaške armade se naj takoj izpuste vsi častniki in vojniki, ki so pod orožjem.
6. Ustanovi se naj mešana češko-madžarska komisija, ki bo prepotovala južno Slovaško in ocenila vso škodo, ki je nastala zaradi porušitve nekaterih tovarn in podobnih zgradb, iz katerih je češko-slovaška vlada dala pobrati vse stroje, nadalje za ocenitev škode v zadnjih časih posekanih gozdov.

Ozemlje, ki naj ga Češko-Slovaška odstopi, mora biti izpraznjeno postopno v 10 dneh, ko ga bodo zasedle madžarske čete. Plebiscit mora biti zaključen koncem novembra.

Na pritisk italijanske in nemške vlade, pa je madžarska vlada vsebino svoje spomenice spreme-

nila v nekaterih točkah, v glavnem v dveh, kjer sedaj zahtevajo:

1. da se v vsej Slovaški in podkarpatski Rusiji odredi plebiscit.
2. da se takoj izroči Madžarom brez plebiscita pokrajina, v kateri leže mesta Bratislava, Nitra, Lučenec in Košice.

Ko je češko-slovaška delegacija vzela madžarsko spomenico na znanje, je bil njen prvi vtis poln osuplosti. Češko-slovaška delegacija ni pričakovala, da bi si Madžari upali priti na dan z zahtevami, ki nasprotujejo načelom, ki jih je osvojil monakovski sporazum med 4 velesilami. Češko-slovaška delegacija je zaradi tega zaprosila za čas, da stvar premisli.

Češko-slovaške zahteve

Nato je češko-slovaška delegacija predložila svojo spomenico, v kateri opozarja Madžare na 350.000 Slovakov, ki še danes žive pod Madžari, kjer pa so brez vsake tudi najmanjše zaščite in ne uživajo nobene, niti najmanjše manjšinske pravice. Madžari so takoj odgovorili, da jim ni nič znano o kakšnih Slovaki v okviru madžarske države, češ da najnovejše ljudsko štetje slovaške manjšine sploh ne omenja.

Nastopila je nevarnost, da bodo pogajanja že prvi večer prišla na mrtvo točko. Obe delegaciji sta nato sklenili, da pogajanja prekineta, da bo sta mogla govoriti s svojima vladama, in da se naj nadaljujejo danes popoldne. Slovaški ministrski predsednik dr. Tiso pa je nato zbranim časnikiarjem prebral naslednje uradno poročilo o poteku pogajanj:

Čsl. uradno poročilo

Češko-slovaška in madžarska delegacija sta se 9. t. m. začeli pogajati za stran razmejitve. Delegaciji sta proučili več uvodnih vprašanj. Na obeh

straneh se kaže dobra volja, da se pogajanja nadaljujejo v duhu prijateljstva. Slovaška delegacija je pristala na to, da počeniš z 9. t. m. popolnó izroče češko-slovaška oblastva v roku 24 ur madžarskim oblastvom železniško postajo Novo mesto, ki je bilo doslej v češko-slovaških rokah, počeniš z 9. t. m. popolnó, v roku 36 ur pa mesto Čah. Madžarska delegacija je na željo slovaške delegacije pristala na to, da bodo tudi po izročitvi postaje Novega mesta češko-slovaški vlaki vozili skozi to postajo do preklica. Po tem sporazumu je madžarska delegacija sporočila svoje nove zahteve, nakar je češko-slovaška delegacija zahtevala rok za premislek. Zato so se pogajanja začasno prekinila in se bodo nadaljevala najbrž 10. t. m. popoldne. Člani obeh delegacij so izrazili upanje, da bo prijateljski ton razgovorov vplival na javno življenje obeh držav, da se tako ustrezno prizadejemo življu v spornih krajih.

Madžarsko uradno poročilo

Madžari so izdali o pogajanjih sledeče uradno poročilo:

Madžarska in češko-slovaška delegacija sta začeli pogajanja snoch ob 19 v Komarnu. Pa vza-jemnih pozdravih so se začeli razgovori o raznih uvodnih vprašanjih. Zastopniki češko-slovaške vlade so izrazili voljo, kot znak svojega zaupanja v uspešno ureditev pogajanj, da izroče madžarskim oblastvom v 24 urah od polnoči dalje postajo Satorajaursej, ki je zdaj v češko-slovaških rokah, v 36 urah pa Novo mesto. Madžarska delegacija je pristala na predlog češko-slovaške delegacije, da bodo smeli voziti češko-slovaški vlaki skozi to postajo, izvzemši prevozov težkega vojnega materiala. Nato so se začela pogajanja o bistvu vprašanja. Šef madžarske delegacije je ori-

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

sal madžarske zahteve. Češkoslovaška delegacija je predlagala prekinitve razgovorov, da bi mogla te zahteve proučiti; pogajanja naj bi se obnovila danes popoldne. Obe delegaciji upata, da bodo pogajanja pomirila javnost obeh držav, posebno prebivalstvo prizadetih krajev, in da bodo ljudje mirno počakali konca pogajanj.

Nemčija proti objestnosti Madžarov

Berlin, 10. oktobra. TG. V političnih krogih Nemčije so očitno pozdravili ustanovitev samoupravne Slovaške in samoupravne Podkarpatske Rusije v okviru stare države. Videti je tudi, da nemška vlada zavira objestnost Madžarov in Poljakov, ki sanjajo o skupnih mejah, ki bi bile mogoče samo na truplu novo-zaslužene Podkarpatske Rusije. Nemška pomoč je sedaj, ko je Nemčija rešila sudetsko vprašanje in je njen vpliv v srednji Evropi znatno zrastle, zelo dragocena in bo stalniše berlinske vlade brez dvoma odločilo. Odločilo bo v prilogi Slovačkov in Rusinov. »Berliner Börsenzeitung«, ki velja za poluradno glasilo nemške vlade, piše o tem vprašanju in podčrtava simpatije, ki jih imajo Slovaki za nemško kulturo. List navaja dalje, da bodo Slovaki v nemškem gospodarstvu iskali izpopolnitve svojega gospodarskega življenja. List poudarja, da je treba ustanoviti prijateljske odnose med Nemčijo in samoupravno Slovaško, kajti za to obstajajo vsi pogoji. Uradno glasilo berlinske vlade nadalje občutno udari po madžarskih in poljskih zahtevah po skupni meji na račun Rusinov, ko nedvoumno pravi, da je treba spoštovati samoupravne težnje Rusinov. Podkarpatska Rusija danes, »ko v Pragi ne sedi več Beneš«, ni več podobna češki roki, ki je iztegnjena proti boljševiški Rusiji.

Namen tega članka je, tako menijo v političnih krogih, da Madžare potolaži s tem, da bodo dobili samo nekatere obmejne pasove ozemlja, koder madžarsko prebivalstvo biva v strnjeni večini.

Samouprava Rusinov

Praga, 10. oktobra. AA. (DNB.) Češkoslovaška vlada je imenovala Ivana Parkanja za guvernerja Podkarpatske Rusije.

Po končani rešitvi vprašanja odnosov med Čehi in Slovaki se vlada posveča rešitvi vprašanja Podkarpatske Rusije ter pospešeni stabilizaciji življenjskih pogojev in novih državnih meja. Dalje se vlada bavi s pripravami in načrti gospodarskih zakonov. Včeraj je bil pod predsedstvom generala Šyrovega v navzočnosti gospodarskih ministrov sestanek raznih gospodarskih strokovnikov. Pri tej priliki so pretresali te nove načrte.

Moravska Ostrava

Moravska Ostrava, 10. oktobra. AA. ČTK: Radjska postaja v Moravski Ostravi je včeraj zadnjikrat oddajala v češčini. Ker se postaja nahaja v Svinovu, je morala biti včeraj izročena nemškimi oblastem. Prav tako je včeraj zadnjikrat vozil tramvaj od Moravske Ostrave preko Svinova do Hlíkoviča.

Beck v Tješinu

Tješin, 10. oktobra. AA. (Pat.) Poljski zunanji minister Beck je včeraj prispel semkaj, viharno pozdravljen od nepregledne množice ljudi. Obiskal je Tješin, Czinjo in Jablonkov.

Slovaška vlada proti komunistom

Bratislava, 10. okt. TG. Takoj po razpustu komunistične stranke je slovaška vlada odredila, da naj se številni komunistični agitatorji pozaprjo in postavijo pred sodišče.

Pri čsl. armadi na madžarski meji Prvi krvavi spopadi - Poročilo očividca

Praga, 10. okt. TG. Zastopnik »Associated Press«, ki se nahaja v češko-slovaški armadi na madžarski meji, poroča:

Madžarski odposlanci na konferenci v Komarnu so v spomenici izrazili svojo nezadovoljnost nad dejstvom, da se je pojavilo močnejše število češkoslovaške vojske na madžarski meji. V tej spomenici pravijo, da se ne bodo pustili strašiti od kakršnihkoli vojaških groženj. Češkoslovaško vojno poveljstvo je zares postavilo zopet žične ovire vzdolž madžarske meje in razpostavilo nekaj težkih topov, ki so namenjeni predvsem na donavske mostove. Od včeraj popoldne so prišle močne češkoslovaške čete v popolni bojni opremi v jeklenih čeladah ter zasedle Komarno in okolico in tudi druga večja mesta na madžarski meji. Češkoslovaški častniki so mi izjavili, da se bo češkoslovaška vojska odločno zoperstavila vsakemu poskusu madžarskega vdora na češkoslovaško ozemlje, dokler trajajo pogajanja, ki naj odločijo o bodoči meji. Dva polka sta zasedla predmestje Komarna. Čeprav vojakom ne sporočijo nobenih političnih vesti, so je vendar le razširila med

Češkoslovaška zunanja politika na novi poti Zanimive ugotovitve polkovnika Moravca

Praga, 10. oktobra. Ko je bil imenovan novi zunanji minister dr. Hvalkovski, je napisal v »Lidove Noviny« generalstabi polkovnik Emanuel Moravec, profesor vojaške zgodovine na vojni šoli v Pragi, pod svojim znanim psevdonimom Stanislav Yester uvodnik pod naslovom: »Obracun - In kaj dalje?«, v katerem pravi naslednje:

Pri svojih nerealističnih predstavah o naši okoliščini in o naših razmerah do sosednjega sveta smo se sklicevali na politiko, ki je najbolj raskantna, najnevarnejša in je tudi mogoče postala junaška. Stopili smo v službo za ideološke boje, postavili smo državo v fronto enega svetovnega nazora. Bilo je to lepo, toda zelo nepraktično in na koncu katastrofalno. Postavili smo državo za fronto proti totalitarnemu nazoru in avtoritativnim režimom in to bolj resnično kot katerakoli druga in večja demokracija v Evropi. Divjali smo, zaklinjali se, prisegali in vse to pod fikcijo trdnega zavezništva z zapadom, ki ga je demokracija gojila kot stvar posebnih nazorov, določenih političnih skupin, čeprav so bile velike. Toda, ko je pa šlo za koristi države, se je znal francoski socialist dobro zabavati in dogovoriti z nemškimi nacistom in angleški demokrat z italijanskim fašizmom. Naša zunanja politika je delala češkoslovaško strategijo, češkoslovaška armada pa je mogla delati samo taktiko na bojišču. To pa smo delali mizerno, da, celo nerodno. Prva stvar pri polomu je, da izprašamo svojo vest. Nemčija je po letu 1918 iskala krivce svojega poraza in gledala za novimi potmi, ki bi jo pripeljale k novim in lepšim stratežnim osnovam. Ne sramujmo

V Italiji so odpravljene parlamentarne volitve

Kakor je že »Slovenec« poročal, je fašistični veliki svet v soboto sprejel dva zakona o prenosni narodnega korporacijskega sveta in o reformi fašistične korporacijske zbornice. Fašistični veliki svet je 11. marca letošnjega leta sklenil, da se osnuje »zbornica fašističnih korporacij« kot zakonodajen in reprezentativni organ italijanskega naroda. Sestavljena naj bo iz narodnega sveta fašistične stranke in iz narodnega sveta korporacij. Število članov naj bi znašalo okrog 600. Prva seja tako zanosovane nove zbornice pa naj bi bila na 20-letnico prve fašistične organizacije v Milanu, to je na dan 23. marca 1939. Posebna komisija je proučevala ta zakonski načrt in ga zdaj predložila Velikemu svetu. Veliki svet ga je na zadnjih sejah sprejel, tako da bo novi zakon odpravil zadnje formalne preostanke liberalno-parlamentarne ustave in dal državi izključno fašistično korporativno zbornico.

V bodoče ne bo v Italiji pod fašističnim režimom nobenih volitev več. Članstvo v zbornici bo navezano na gotov služben položaj in bo z njim vred tudi ugasnilo. Zbornica se bo torej sama iz sebe obnavljala po službni poti. Tudi člani Velikega fašističnega sveta bodo člani nove zbornice, v kolikor niso senatorji ali člani kraljeve akademije. Tudi Mussolini, ki do sedaj ni pripadal parlamentu, bo po novi

Usoda Španije se odločuje Umik Italijanskih prostovoljcev

Rim, 10. oktobra. AA. (Stefani) »Informazione Diplomatica« pravi: V odgovornih rimskih krogih poudarjajo, da je bil sklep o vrnitvi velikega števila španskih prostovoljcev v Italijo sprejet še pred monakovsko konferenco ter je to sklenil general Franco v polni soglasnosti z italijansko vlado. Gre za prostovoljce, ki se nahajajo v Španiji še od januarja ali februarja 1937 ter so se udeleževali v vseh krvavih bitkah na bojiščih od Malage do Santandra, od Gandese do Barakasa ter zaradi tega zaslužijo, da se vrnejo v domovino v času, ka se zdi, da se je vojna odločila v korist generala Franca. Ta enostranska vrnitev velikega dela italijanskih prostovoljcev ni v nobeni zvezi s kakimi posebnimi okolnostmi mednarodnega političnega značaja nasprotno vsem vestem, kakor jih je razširilo slabo obveščeno časopisje. Prav tako ta sklep o povratku prostovoljcev ni v nobeni zvezi z odločitvami odbora za nevmesavanje, o čigar delavnosti obstoje samo nejasne in nedoločne vesti. Prav tako pa je to neodvisno od odnosov in razvoja Italije do Anglije. V rimskih odgovornih krogih mislijo, da bo ta ukrep mogel dati Veliki Britaniji priliko, da uveljavi sporazum od 16. aprila, ki počiva sedaj že toliko mesecev v arhivih Foreign Office. V rimskih krogih naglašajo, da Italija po tem, ne simboličnim, temveč dejanskim umikom svojih prostovoljcev iz Španije ne bo izdala nobenega samo enostranskega ukrepa. Vse, kar se piše o sredozemskem sporazumu tendenciozno, je preuranjeno ter ne bo nič pomagalo k rešitvi gotovih vprašanj.

Bayona, 10. oktobra. AA. (Havas) Po poročilih iz nacionalistične Španije sta se v terek in sredo vkrcaji dve italijanski diviziji v Sevilliji, da se vrnejo v Italijo. Po teh poročilih bi italijanske čete pustile na španskem del vojnega materiala, prav tako pa bi še ostali na španskem nekaj časa tudi tehniki. Njihova naloga bi bila izročitev vojnega materiala, zlasti topništva, španskim četam. Na španskem bi ostalo tudi več letalcev. Dalje poročajo, da imajo Italijani od začetka državljanske

reformi kot duce član nove zbornice. Člani se ne bodo več imenovali poslanci, ampak narodni svetniki in morajo biti vsaj 25 let stari. Naloga zbornice bo, da bo skupaj s senatom, ki ostane, »sodelovala z vlado pri izdajanju zakonov«. Tej zbornici pa bodo predloženi le najvažnejši zakoni, vse drugo bo odpravljeno v vladi in v komisijah. Glasovanje v zbornici bo vedno javno. Senat in zbornico sklicuje duce. Z novim zakonom pa se tudi razpušča stara zbornica.

Italijanska fašistična zakonodaja bo z novim zakonom, ki bo 7. novembra predložen ministrskemu svetu, bistveno spopolnjena. Kakor znano, je 10. novembra 1934 Mussolini postavil 22 korporacij. Že takrat je bilo jasno, da bodo te korporacije postale nositelj političnega življenja namesto še obstoječega parlamenta, sestavljenega iz poslanske zbornice in senata. Že 19. septembra 1918 je bil Veliki fašistični svet postavljen kot najvišji ustavni organ. Na podlagi desetletnih izkušenj, ki jih je imel fašizem z novim ustavnim organom, gre zdaj Mussolini korak dalje. Novi »Narodni svet fašistične stranke« ne nosi na sebi nobenih sledov več liberalne državne miselnosti, ker ne pozna nič več volivnega načela, ampak je članstvo v njem avtomatično združeno z gotovim službenim mestom, ozir. s položajem v stranki.

vojne v Španiji 13.000 izgub, med njimi 4000 mrtvih in 9000 ranjencev, bolnikov in ujetnikov.

Tudi rdeče brigade odhajajo

Barcelona, 10. oktobra. AA. (Havas) V svojem nagovoru na tuje prostovoljce, ki zapuščajo Španijo, je notranji minister izrekel priznanje Španije mednarodnim brigadam, ki bodo v kratkem zapustile Španijo, nato se pa spomnil padlih vojakov in ponovno poudaril trdno voljo do odpora in za zmago republikanske Španije.

Narodna delovna zveza pa pravi v proglasu na mednarodne brigade, da je vlada zato predlagala odpoklic tujih prostovoljcev, da pokaže vsem svetu pravi značaj španske vojne. Proglas se konča z besedami: Jutri, ko bomo zmagovali, vedite, da boste imeli v Španiji svojo drugo domovino.

Salamanca, 10. oktobra. AA. (DNB) Uradno poročilo nacionalističnega poveljstva: V nedeljo so

Obsežne aretacije v Italiji zaradi grofice, ki je tihotapila

Rim, 10. okt. b. V zvezi z aretacijo markize Jolette Godi di Godio, ki je hotela tihotapiti v Francijo 1.000.000 lir in večji znesek tuje valute, je policija ugotovila, da je obstajala v Rimu velika tihotapska tolpa z odlično organizacijo. Na čelu te tolpe sta bila grof in grofica Orsi ter bančnik Sacerdotti. Na temelju prvega izida preiskave je policija aretirala v Rimu poleg grofa Orsija še bančnika Sacerdottija in šest drugih oseb. Grofica Orsi se trenutno nahaja v Franciji in je italijanska oblast zahtevala njeno izročitev. Po informacijah italijanske policije je ta tolpa tihotapila v inozemstvo poleg valut tudi drago kamenje. Tihotapci imajo mnogo sodrušnikov po raznih večjih italijanskih mestih. Policija je aretirala tudi nekaj oseb v Turinu. Tihotapska afera je vzbudila v vsej Italiji veliko pozornost in italijanski listi v senzacionalnih poročilih objavljajo aretacijo grofa Orsija. Ista tolpa je že za časa abesinske vojske prav tako tihotapila valute, zlato in tuje papirje. Aretiranci so obtoženi, da so imeli tesno zvezo s sovražniki Italije in so svoje tihotapske posle izvrševali v znamenju protifašistične akcije.

Vsearabski kongres

Krvavi spopadi v Kairu - Ranjen je tudi Nahas paša

Kairo, 10. okt. Vsearabska konferenca, ki zaseda v Kairu, je zavrnila predlog za ustanovitev palestinske države, ki jo je predlagala delegacija iz Sirije po odobritvi velikega Muftije. Tudi delegacija iz Palestine je odklonila ta predlog. Sklenjeno je bilo, da se Veliki Britaniji predloži zahteva, da odstopi od znane Balfourove deklaracije. Ta zahteva bo prišla do izraza tudi v resoluciji, ki jo bo sprejel kongres na koncu svojega zasedanja. Pričakujejo, da bo kongres že danes končal svoje delo.

Včeraj je v Kairu prišlo do krvavih neredov, v katerih je bilo veliko število oseb težje in lažje ranjenih. Neredi so izbruhnili med pristaši vafdistične organizacije in političnimi organi pri povratku voditelja vafdistov Nahas paše iz Evrope. O priliki neredov je bil ranjen tudi bivši predsednik egiptске vlade Nahas paša. Kroglja je zadela bivšega finančnega ministra Makrama Ebejdo pašo; hudo ranjen je še policije Rusel paša, dalje osem nadstražnikov in 60 stražnikov. Uradno poročajo, da je oblast preprečila dobro zamišljen načrt upora, kajti nemiri so izbruhnili istočasno v raznih delih mesta. Državni tožilec je takoj

vedel preiskavo in obtožil voditelja vafdistov Nahas pašo.

Damask, 10. oktobra. AA. (Havas) Odbor za obrambo pravice palestinskih Arabcev je postal danes brzojavno predsedniku cionistične zveze Weizmannu, ki predstavlja pravi ultimatum. Brzojavko je podpisal predsednik imenovanega odbora Nabil El Nazibe. Med drugim pravi brzojavka: Vaše vedenje bo prineslo vam in Judom na vzhodu največjo nesrečo, kakor jo je dosedaj za beležila zgodovina. Arabci, pa če tudi bi bili popolnoma uničeni, vam ne bodo dovolili, da bi postali vi in vaš narod, ki se nahaja v Palestini, gospodar tu in v drugih arabskih deželah na Vzhodu. Ves judovski življenj, raztresen po vsem svetu, ne bo mogel rešiti tega judovskega naroda, ki se nahaja v Palestini. Ne ustvarjajte razmer, ki bi prenašale vaše nesreče na zapadu sem na vzhod. Pustite Arabe, da vas smatrajo in ravnajo z vami na svojem zemljišču tako, kakor je ravnal Omar s tistimi, ki so živeli v Palestini. Ta brzojav je izzval silen vtis v judovskih krogih v Jeruzalemu.

Jugoslavija dobi poslaništvo v Čile

Belgrad, 10. oktobra. AA. V imenu Nj. Vel. kralja z ukazom kr. namestnikov je bil na predlog predsednika vlade in zunanjega ministra postavljen dr. Filip Dobrečič, generalni konzul 4. skupine v p., za izrednega poslanika in opolnomočenega ministra v Santiagu.

Ponarejevalec 500 dinarskih bankovcev odkrit in prijat

Ptuj, 10. oktobra. Danes zvečer so v nekem manjšem ptujškem hotelu aretirali Avgusta Dornika, pristojnega v Sv. Pavel pri Preboldu. Prišel je iz Celja in je s seboj imel dva kovčega. Zandarmerijski narednik Gorjup in narednik-vodnik Valentič sta našla v njih 10 negativov 500 dinarskih bankovcev in dve kopiji ter pe cinkplošč, Avgust Dornik je po poklicu mizar. Več let se je bavil s kemijo. Pri zaslišanju se vede zelo dostojanstveno in vse priznava. Med zaslišanjem je izjavil, da če ga organi ne bi odkrili, bi on gotovo v kratkem času prišel do kapacitete, da bi izdelal lahko vsako noč najmanj za 10.000 din 500 dinarskih bankovcev. Izjavil je, da so ga pred kratkem mariborski orožniki imeli v rokah in mu pregledali kovčege, niso pa zasledili plošč za izdelovanje denarja. Dornik je že delj časa iskal pristaše, da bi ga finansirali. V ta namen je hodil po Halozah in prigovarjal kmetom, da bi se pridružili njego-

vemu podjetju. Zasliševanje se nadaljuje in poročilo še sledi.

Osebnosti

Belgrad, 10. oktobra. m. Z odlokom nožranjega ministra je postavljen za pomožnega statistika 10. skup. II. povišanja v splošni državni statistiki Franjo Lunder, zvančnik I. skup. Z odlokom ministra za socialno politiko in narodno zdravje pa je postavljena za pogodbeno uradnico pri splošni državni bolnišnici v Ljubljani mr. ph. Marija Brešček iz Ljubljane.

Belgrad, 10. oktobra. AA. V imenu Nj. Vel. kralja ter na predlog pravosodnega ministra so kraljevi namestniki podpisali ukaz, s katerim so napredovali v 2-I Peter Matašič, dr. Josip Hren, dr. Grgorje Steria in dr. Stevan Rogulja, sodniki stola sedmorice v Zagrebu, dosedaj vsi v skupini 2-11.

K demonstracijam na Dunaju

Dunaj, 10. oktobra. AA. (DNB). V zvezi z dogodki zadnega tedna so se v tujem tisku pojavile vesti, da je bil baje aretiran kardinal Innitzer. Te vesti so docela netočne. Prav tako niso resnične vesti o zapiranju cerkva, kakor tudi ne vesti o odstranjevanju usmiljenih sester iz bolnišnic.

Belgrad, 10. oktobra. m. V kmetijskem ministru je bila danes konferenca kmetijskih zbornic in drugih agrarnih interesentov, na kateri se je razpravljalo vprašanje o ustanovitvi Jugoslovansko-francoske kmetijske zbornice. Sprejeta so bila pravila, ki se bodo predložila pristojnemu ministru v odobritev. Na popoldanski seji so razpravljali o ustanovitvi Zveze kmetijskih zbornic, i

Kongres brezbožnikov

Kongres brezbožnikov v Londonu, ki je več mesecev vzbujal zanimanje vsa krščanskega sveta, je gledano po zunanosti, potekel precej brez truda. Sovjetska Rusija ni bila zastopana, ker njeni odposlanci niso dobili dovoljenja angleških oblasti za vstop na Angleško. Bili so zbrani pa delegati iz Francije, Belgije, Španije, Češko-slovaške in Združenih ameriških držav. Predsedstvo pri otvoritvi je imel predsednik Zveze brezbožnikov dr. Terwagne, pri glavnih zborovanjih pa je predsedoval judovski brezbožnik Cohen. Po zdravnih brzojavke so poslali med drugimi tudi loža Velikega Orienta iz Francije, Najvišja loža Continentalne masonerie in Sovjetska zveza brezbožnikov. Kljub temu, da so agitatorji mnogo govorili na sejah o »svobodni misli«, so imeli do stop na zborovanja le izbrani, ki so v ta namen dobili posebne vstopnice. In ti obiskovalci so dobili vtis, da niso le vsi svobodomisleci in brezbožniki vseh dežel v strnjeni fronti, ampak da za to fronto stoji tudi politično vodstvo masonerie.

Vsi govori in razprave so imele izrazito Bogu sovražen značaj. Ost govoro se je obrabala seveda proti vsem cerkvam in religijam, zlasti pa proti katoliški. Ne le sovjetski brezbožniki, ampak tudi angleški svobodomisleci so nazirali, da je treba zbrati delavstvo in pa one izobražence, ki niso krščanstvu naklonjeni, v enotno fronto proti katoliški cerkvi. Vsi govorniki so pri tem poudarjali, da je v protikatoliški propagandi vedno treba katalizem istovetnosti s fašizmom.

Trenutno še nimamo podrobnega poročila. Razni govori pa kažejo nazorno, kakšen duh je preveval zborovalce. Predsednik Terwagne je z zanosom poudarjal, da je brezbožstvo od zadnjega kongresa v Pragi po mnogih deželah v Evropi silno napredovalo, zlasti med mladino. Najuspešnejše sredstvo je film, radio in tisk. Število svobodomislecev na Češko-slovaškem naj bi znašalo po njegovih izjavah približno en milijon. Posebno prirčno je predsednik pozdravil zastopnike rdeče Španije, »ki branijo lastno svobodo in svobodo vsa sveta. Svet še ni videl bolj čudovitih in pogumnih svobodomislecev!«

Belgijski delegat je silno besno napadal katoliško Cerkev; krščanstvo, tako je izjavil: »pomenja zanikanje vseh človeških pravic in katoliška Cerkev je nespravljiva sovražnica demokracije. V istem smislu je govoril angleški delegat: »Ljudje, ki danes korakajo kot spokorniki po londonskih ulicah (mišljena je bila spokorna procesija katoliških mož kot nem protest proti kongresu brezbožnikov), so prav tisti, ki danes uničujejo Španijo. Boj v Španiji velja gorostasnosti, ki si domišlja, da je v posesti nekakšnega poslanstva, nekakšnega Boga.« Predsednik glavnega zborovanja Cohen je izrazil svoje veselje nad tem, da imajo že marsikje svobodne roke tisti, »ki hočejo iz človeških glav pragnati obsedenost o nekem bogu«. Angleški govornik, ki je tajnik odbora za raziskavanje vpliva rimsko-katoliške Cerkve, je izjavil, da je namen cerkve duhovno zaslužjenje človeštva. O Katoliški akciji se je izrazil, da neposredno ogroža človeško svobodo.

Vsi govorniki so nehoti morali priznati, da jim je katoliška Cerkev najresnejši nasprotnik. Le znani pisatelj detektivskih romanov Cole je izjavil: »Govorica o Bogu se mi zdi izredno nezanimiva. Nisem prišel na kongres, da bom o tem razpravljal in zaradi takih malenkosti ne bi rad izgubljal svojega časa.«

Najpomembnejše so bile brez dvoma izjave nekoga upokojenega angleškega šolskega nadzornika. Pečal se je z vprašanjem, kako pridobiti mladino za brezbožstvo. V ta namen je priporočil bolj čustveno filozofijo, »ki mladino navduši in ima velik vpliv na množice. Veliko senzacije je vzbudil predlog, ki je bil tudi z odobravanjem sprejet, da ameriškega ateista dr. Bodborough imenujejo za »ateističnega londonskega nadškofa«. Dr. Bodborough je prof. protestantskega bogoslovja na neki ameriški univerzi in nosi naslov protestantskega škofa. Njegova ateistična občina, ki šteje okrog 1000 članov, nosi uradno naslov »Liberalna ameriška cerkev«.

Kot največji uspeh brezbožniškega kongresa v Londonu, ki ga pa udeleženci seveda niso nameravali, je bila silna reakcija ne le na Angleškem, ampak skoraj v vseh krščanskih deželah. Tiha procesija katoliških mož po londonskih ulicah je bila silna verska manifestacija, kakor jo Anglija le redko vidi. Udeležilo se je je nad 50.000 mož, med njimi mnogo bojevnikov in duhovnikov. Istočasno so tudi verni protestanti imeli protestna zborovanja, s katerih so poslali pozdrave kardinalu Hinsleyju. Mogočne verske manifestacije so bile posebno na Irskem, kjer je kongres v Londonu vzbudil silen odpor.

Knez namestnik spet na Brdu

Kranj, 10. oktobra. AA. Danes jutraj ob devetih je dospel v Kranj Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle.

KULTURNI OBZORNIK

Dva bolgarska romana v slovenščini

Z bolgarsko književnostjo smo Slovenci bolj malo poznani, dasi se zadnje čase medsebojno spoznavanje na drugih poljih, pa tudi med pisatelji samimi, močno pospešuje ter kaže že lepe uspehe. Če je bolgarska pesnica Bagrjana prevela nekaj slovenskih pesmi v bolgarskih in opevala našo Vikre, in če je Pantelejev prevel v bolgarsko nekaj verzov Otona Zupančiča in pripravila, kakor smo pred kratkim omenili v intervjuju, celo slovensko moderno antologijo, imamo Slovenci bore malo iz bolgarskega pesništva ponašene, komaj nekaj v ritmični prozi prevedenih pesmi Bagrjane, v prozi pa tudi samo dve knjigi novel. Dočim Jugoslovanska knjigarna obljublja že daljši čas v Bevkovem prevodu prvi bolgarski roman svetovne cene Ivana Vazova »Pod jarmom«, in ga tudi že tiska, je Modra ptica v kratkem času izdala kar dva romana bolgarskih pisateljev in sicer Jordana Jovkova »Zanjec« v prevodu Alojzija Bolharja (str. 188) ter Bojana Isajeva »Rojeni smo na Balkanu« v prevodu Staneta Meliharja (str. 300), kar je našo platonsko ljubezno do bolgarske knjige prestavilo vsaj korak bliže realnosti.

»Zanjec« Jordana Jovkova, pisatelja, ki je letos umrl, štejejo za najboljši bolgarski povojni roman in to po pravici: tako optimističnega, lepega, bujnega in npravnega romana že zlepa niso n. bral, kakor je ta bolgarska pesem zemlji in delu na njej. Ta himna dobruški zemlji in vaškemu življenju, sejanju in žetvi, je tako tesno pognala iz religioznega čustva, da je drugi vodilni motiv, ki se s sliko življenja na vasi prepleta, privid Jezusa, stopajočega med njivami in blagoslovljajočega plod

Ob razpisu novih volitev

Skupščina, izvoljena dne 5. maja 1935, je torej razpuščena. Po § 1. zakona o volitvah narodnih poslancev za narodno skupščino mora ukaz, ki razpušča skupščino pred potekom njene štiritletne dobe, že vsebovati razpis novih volitev, ki morajo biti najkasneje v treh mesecih po razpuščenju prejšnje skupščine; vsebovati mora tudi naredbu, da se mora nova narodna skupščina sestati najkasneje v štirih mesecih. Najvišja oblast za izvedbo novih volitev je državni odbor, ki ga sestavljajo: predsednik in podpredsednik senata, predsednik in podpredsednik narodne skupščine, predsednik in podpredsednik državnega sveta, predsednik kasacijskega sodišča v Belgradu, predsednik stola sedmorice v Zagrebu, predsednik vrhovnega sodišča v Sarajevu, predsednik velikega sodišča v Podgorici, ali namestniki vseh teh predsednikov, odnosno podpredsednikov, če so le-ti zadržani. Najkasneje četrti dan, ko je izšel ukaz o novih volitvah, se sestane ta državni odbor in prevzame v roke vsa pripravljalna dela za volitve.

Volitve bodo, kakor navaja ukaz, po dosedanjih zakonih določili. V tem oziru prideta v poštev: zakon o volitvah imenikov, z dne 6. sept. 1931 in zakon o volitvah narodnih poslancev za narodno skupščino, z dne 10. sept. 1931. Oba zakona sta izšla v dobi, ko je bil predsednik vlade Peter Zivković, ki je bil obenem tudi takratni notranji minister. Po teh dveh zakonih je država razdeljena na volilna okrožja in sicer imajo: dravska banovina dve volilni okrožji, savska sedem, vrharska dve, primorska dve, drinska štiri, zetska štiri, dunavska šest, moravska štiri in vardarska štiri volilna okrožja. Poslancev pa imajo poedine banovine in sicer: dravska 29, savska 75, vrb-

ska 25, primorska 24, drinska 39, zetska 33, dunavska 52, moravska 41 in vardarska 45. Na vsak upravni okraj pride po 1 poslanec, na ljubljanskega, mariborskega levi brez, osješkega, bjelovarskega, splitskega in mostarskega pa po dva poslance. Poleg tega pa še na mesta, ki niso sedeži banovin pa imajo nad 100.000 prebivalcev, po 1 poslanec. Za mesto Belgrad, Zemun in Pančevo kot eno upravno področje pa se voli 5 poslancev.

Prve volitve po teh dveh zakonih so bile dne 8. nov. 1931, ki so prinesle večino takratnemu nosilec vse državne liste Petru Zivkoviću. Druge volitve po teh dveh zakonih so bile 5. maja 1935, ki so prinesle večino nosilec vsedržavne kandidatne liste Bogoljuba Jevtiča, ki je po službenih podatkih od 2.888.964 oddanih glasov dobil 1.764.982 glasov, ali 60,6% oddanih glasov. S tem je Bogoljub Jevtič od 370 poslancev, ki jih je bilo takrat voliti z ozirom na število volilnih upravičencev, dobil 303 poslancev. V dravski banovini so petomajske volitve dale naslednjo sliko: volilnih upravičencev je bilo 319.317. Volitev se je po službenih podatkih udeležilo 149.957 volilcev ali 47%. Za listo Bogoljuba Jevtiča se je izreklo 125.160 volilcev ali 83,5%, za listo dr. Mačka 22.220 (14,8%), za listo Dimitrija Ljotiča 2530 (1,7%), za listo Božidarja Maksimoviča pa 47 volilcev. Na listi Bogoljuba Jevtiča je v dravski banovini takrat kandidiralo 59 kandidatov, na listi dr. Mačka 30, na Ljotičevi listi 27, na Maksimovičevi listi 28, skupaj je pri volitvah 5. maja 1935 v dravski banovini kandidiralo 144 kandidatov. Izvoljenih pa je bilo na Jevtičevi listi 27 kandidatov in na listi dr. Mačka 2 kandidata.

Odškodninska odgovornost občin za poškodbe iz političnih nagibov

Včerajšnji »Slovenec« je objavil uredbu, ki jo je ministrski svet izdal na predlog notranjega in pravosodnega ministra in ki ureja vprašanje škode, ki jo povzročijo neznanji storilci kakemu državljanu zgolj iz političnega sovraštva. Povod te uredbe je dala politična zagrozenost, ki je v nekaterih krajih že v več primerih privedla tako daleč, da so pristajali enega političnega naziranja v noči ali pa tudi pri belem dnevu pristaže drugega političnega naziranja prizadeli veliko škodo, s tem, da so mu uničili vrtno drevje, vinograde, poškodovali živino, tudi požari so se že pojavili iz istih nagibov. Razumljivo je, da je tak način utrjevanja političnega nazora zelo nevaren za vsako skupnost, ker je v takem ozračju znošno sožitje skoraj nemogoče. Dokler se bodo državljanji zanimali za politiko, toliko časa bodo na ta ali ona vprašanja gledali z različnimi očmi in vsaka skupnost, iz katere pa v sedanjih objudnostih nihče uiti ne more, bi bila nemogoča, ako bi bil kdo zaradi svojega političnega prepričanja na milost in nemilost izpostavljen pristajem drugega tabora. Ker pa so se taki primeri že dogodili in so bili oškodovanci proti storilec brez moči, ker so se v največ primerih skrili za nočno temo, je sedanja vlada, ki hoče ustvariti znošno sožitje med državljanji, ne da bi komu vzela pravico do svobodnega gledanja na politična vprašanja, odgovornost za take škode prevzela na občine. Po vseh domačih in tujih zakonih ostane nepovrnjena le tista škoda, ki jo je prizadel goli slučaj. Pri vsaki drugi škodi pa mora oblast, če ima res pred očmi svoj »raison d'être«: skupno blaginjo, skrbeti, da oškodovani dobi škodo povrnjeno.

S to uredbo je vlada zelo utrdila državno oblast in upati je, da bo tudi politično naziranje

vseh taborov spravila v tisti znojni tir, v katerem ima v ustavi zajamčena svoboda političnega prepričanja tudi praktično še svoj pomen. Po uredbi je za škodo, ki je bila komu prizadeta iz političnih nagibov, odgovorna ona občina, v kateri je bilo dejanje storjeno. Oškodovani mora najkasneje v dveh mesecih od storitve nasloviti na upravno oblast I. stopnje — v samostojnih mestih na bana — tožbo za odškodnino. Upravna oblast po predpisanem postopku s preiskavo in dokazovanjem prizna upravičenost sodbe, ali pa oškodovanca zavrne na redno pravno pot. Če prizna tožbo, določi znesek škode in povračilo naloži prizadeti občini. Če je bilo dejanje storjeno na meji dveh občin, sta odgovorni obe občini, in sicer v razmerju njune davčne obremenitve (na neposredne davke) proti znesku škode. Obsojena občina mora v teku enega meseca škodo razdeliti med svoje občane po njihovi davčni obremenitvi (na neposredne davke) in jo v teku naslednjega meseca izterjati in izplačati oškodovancu. Če pa občina tega zahtevanih rokov ne bi mogla izvesti, bo to izvedla pristojna davčna uprava. Ako pa se povzročitelj politične škode kasneje izsledi, ima občina pravico zahtevati od njega ves znesek, ki ga je morala kot odškodnino oškodovancu izplačati, in stroške, ki jih je s tem imela. To povračilo občina spet razdeli med davčne zavezance in jim vrne po istem ključu, kakor je prej od njih izterjala. Zelo umesten in moder je § 9. člen uredbe, ki pravi, da za poškodbo zavarovanih stvari občina odgovarja le za razliko med zneskom ugotovljene škode in zneskom dejansko izplačane zavarovalnine.

Tako ta uredba utrjuje skupnost občine po tistem starem načelu: eden za vse, vsi za enega.

»Jutrov« strah pred volitvami

»Jutro« ima zadnje čase neverjetno veliko lepih besedi o »notranji strnjjenosti«, koncentraciji vseh pozitivnih sil in o »moralni koncentraciji«. Nismo vedeli, da je ta stvar zmožna toliko lepih izrazov v »Jutrovem« slovarju, ker kar ne moremo pozabiti zadržanje tega činega jenesarskega organa v dobi diktature JNS, ko je bil vsak proglašen zaseparatista in protidržavne elementa, ako ni brezpogojno uklonil tilnika pod peto jenesarskih samodržcev. Kako bi le besedica o »zbiranju in »konsolidaciji« mogla pomirjevalno vplivati v tistem času, ko je »Jutrova« klika vse narod postavila izven zakona!

Toda zdaj smo zopet enkrat pred volitvami. In pred temi volitvami je »Jutro« strah. V nedeljski izdaji pravi, kako se po mnogih državah, kjer so bili ob zadnjih evropskih dogodkih pretreseni, kaže želja po zbiranju in jim

še na misel ne pride, da bi razpisovali parlamentarne volitve... Razumemo želje in bolečine »Jutrova« kroga. Radi, srčno radi bi šli v volivno vlado, ki pa v resnici ne more sprejeti drugih kakor le pozitivne elemente, med katere pa JNS pri najboljši volji nihče v državi ne more šteti. Saj sleherni ve, kako je JNS privedla državo na rob propada. Tudi ne velja primera z zunanjim svetom. Zaradi pametne politike sedanje vlade je v Jugoslaviji vladal ves čas red in mir. Nobene mobilizacije, nobenega razburjenja, nasprotno, velika hvalčevost vladni, da nas je pred takšnimi eksperimenti, ki so drugod povzročali razburjenje, obvarovala.

Razburjenje je le v vrstah JNS, ki pa so tako redke in izredne, da se narod zaradi njihovega razburjenja prav nič ne vznemirja. Ravno obratno: na volitvah bo jugoslovansko ljudstvo poskrbelo, da bodo jenesarji še bolj vročični in razburjeni.

Pogled v tisk

»Slovaki so bili, ki so s svojimi, večim govoritjem o tuji pomoči, o železni osi Praga-Moskva-Pariz in podobnim slepili narod češki prav tako kakor slovaški ter ju privedli v te težke usodne dni. Marksisti so učenci svojega patrona Karla Marksa — Mordechaia, ki je vedno zaničeval Čehe in je pisal o njih: »Čehi, ta narod, ki ni nikdar eksistiriral, si delajo nekake pretenzije na samostojnost? Nijamo pa nobenih pravic na samostojnost... Češka lahko dalje eksistira samo kot del Nemčije.« (Aus der Korrespondenz.) Ali se spominjajo marksisti na te besede svojega patriarha? Ali jokajo, ali se tajno smejejo?«

»Koministi, ki so s potravanjem resničnosti 20 let zavajali in desorientirali gotov del prebivalstva CSR, še danes niso prenehali s svojo lažnivo igro: »Rude pravo« (A. T. m.) piše: »Gabriel Peri je v imenu francoskih komunistov in v imenu francoskega delavstva odklonil monarkovski diktat.« S tem stankom hoče »Rude pravo« porediti, da francoski eksminister Peri hoče CSR dobro. Toda to je laž! G. Peri je namreč en dan prej, 3. 1. m., objavil članek v »Le Jour«, v katerem terja, da naj se spominjajo marksisti na te besede svojega patriarha? Ali jokajo, ali se tajno smejejo?«

»Straža v viharju:« »Skupnost je največja mož majhnih narodov, da se morejo uveljavljati in dosežati velike uspehe. Tudi Slovenci največ pomene in močno poredani skupnosti. V vsaki skupnosti smo se zbirali Slovenci okrog svojih škofov, v politično vteraj okrog dr. Kreka, danes okrog dr. Korošca, Resnično delo za slovenstvo je delo za udržitve že obstoječe slovenske skupnosti, v kateri je večina Slovencev. Vsi listi, ki namenoma slabe in razbijajo to skupnost, slovenstvu največ škodujejo, pa če še tako zatirajo, da edino oni dojemajo slovenstvo v vsej globini in podobno. Take misli obidejo človeka, ki bere »Slovenija«, »Delavsko pravico«, »Dejanje«, »Tabor« in pod...«

»Trgovski list:« »Češko-slovaški centralizem je bil upravno dober, a se kljub temu ni mogel vzdržati. Se manj se more vzdržati centralizem, ki ima slab upravni sistem, ker v tem primeru se pokaže vse njegove napake in še bolj medli luči. Mi Jugoslavoani smo v svoji zgodovini spoznali že dosti centralizem in tudi takih, ki so bili včasih silovito močni. Toda, ko je prišel usodni trenutek, ni mogel niti en tuji centralizem zadržati volje po združitvi našega naroda in vsa sila vseh teh centralizmov je padla. Če že ne moremo upoštevati nauka in dogodkov zadnjih dni, pa bi morali upoštevati vsaj dogodke iz naše lastne zgodovine! Smisel politike je zbrati narodne sile za velike cilje. Centralizem ne zbira sil, on samo navidezno vlada nad njimi, Kadar pa pridejo usodni trenutki, potem je tudi vse te fikcije konec in pokaže se vsa nemoč centralizma. Ni pametno čakati, da šele usodni dogodki podojajo ta dokaz, pametno je pravočasno razumeti nauk zgodovine in pravočasno začeti z resničnim in ne le navideznim zbiranjem narodnih sil.«

»Vreme:« Ta mir je bil sklenjen po ostrini srčini vojni, ki se je bojevala dva meseca ne v sudelskih planinah, ampak po diplomatskih pisarnah Londona, Pariza, Berchtesgadenu, Godesberga in Monakovega. To je bila prava vojna, ki ima svoje mrtve, da omenimo samo črce s sorjeti, ima težko in laže ranjene, pa ima tudi dezertirje.

Prea in najbolj pereča resnica je, da morajo države, zlasti manjše, same urejati svoje odnose s fiskalno močnimi državami, ki bi jim v neugodnem primeru moglo postati nevarna nasprotnik, pa morejo prav tako, če se odnosi do njih urede, postati tudi koristen prijatelj. Neobhodno potrebno pa je, da vsaka država sama za sebe to uredi in to čimprej tem bolj in da ne prepusti kakih drugih, kaj šele velikim štirim silam, da bi v zadnjem trenutku gospodarile z njeno usodo.

Drugi nauk pa je, da se ne obljublja to, česar ni mogoče izpolniti. Anglija na primer nikdar ni hotela preveziti poročev ali obvez za Češko-slovaško. Treteje in najbolj glavno pa je, da imeli orožje in vojne ladje še ni dovolj, ampak je treba imeti tudi voljo, tega se postajati. — Dovolj je bilo samo pogledati obraze Londončanov. Seveda bi vsi izpolnili svojo dolžnost, če bi jih vlada klicala, o navdušenju pa ni niti govora.

Posveti pri dr. Mačku

V soboto zvečer so se pri dr. Mačku, ki se je vrnil v Zagreb, sestali dr. Jurij Sutej, Venčeslav Vilder, dr. Ivan Pernar in dr. Ivan Šubašič na politični posvet. Razgovarjali so se nekako do polnoči. Venčeslav Vilder, ki se je istega dne popolne vrnil iz Belgrada, kjer se je udeležil konferenci pri Lj. Davidoviču, je pred konferenco pri dr. Mačku poročal o svojih vtisih dr. Suteju, dr. Budisavljeviču in Kosanoviču.

»Pravda« dovoljena

Belgrad, 10. oktobra. AA. Z današnjim odlokom notranjega ministra je belgrajskemu listu »Pravda« dovoljeno ponovno izhajanje.

zemlje in vse, ki prebivajo na njej. In ta dva motiva se prepletata skozi ves roman, ki je tako pridvignjen, poduhovljen v svoji osnovi, in že strogi realizem potopljen v mistiko in liriko, ki prevzema dušo bralca, da si še dolgo ne more oddahnuti od lepote, kljub temu, da čuti nasilnost sprememb v značaju nastopajočih oseb in še marsikatero psihološko pomanjkljivost.

»Zanjec« pokaže življenje v dobruški vasi sredi zime, ko vaščani na pobudo mladega popa začno snovati zadrugo, ki bo pa po mnenju nekaterih na pol socialistično le novo orodje močnejših za izmaganje ubožnejših. Predsednik teh močnejših je kmet Vlačin, ki ga zaradi njegovih socialnih krivic na veselici Dimitrijeva dne, praznika poslov, udari v lice kmet Grozdan, predstavnik manjših kmetov, ki se pa po krivdi Vlačana ne more razviti. In odslej je v vasi razdor in sovraštvo, ki dobiva v Grozdanu grozotne podobe. Če se Vlačin pridruži zadrugi, ji stoji močno ob strani, jo podpira, da si lasti vso slavo, daje javno v cerkvi novi ikoni zlat venec, ki je v resnici le pozlačen, da bi mu ljudje bili hvalo, pa pada Drozdan vedno bolj in bolj v pijanstvo in brezdelje ter predstavlja s tatom Tačko, z bohemom-slikarjem svetih podob starčkom Nedkom negativne elemente vasi, pohujšanje in neurejenost; vse to pa samo zaradi sovraštva do Vlačana, ki ga toži in mu po očitni krivici hoče ukrasti njive na podlagi dokumenta, ki so ga po obvi nupčiji še z njegovim očetom pozabili uničiti. Tako gre med tema dvema borba, ki se razvije v strastno sovražnost: Grozdan zažge Vlačanu senike, ranjuje in krade konje s Tačkom. Ko sodnija prisodi Grozdanove njive Vlačanu, kar obsoja vsa vasa, mu Grozdan zapreli s smrtjo in res čaka, da ga ubije. Ponoči s Tačkom oropata Jezusovo ikono »zlatega« venca, v burji in tresku, v prizoru, ki do dna pretrese Grozdanovo dušo, da zbeži od hiše in preišči juje v samotni v travi v času, ko zori setev že v žetev, on pa ni niti sejal. Po razgovoru s kmetom Monko, ki živi ves zadovoljen v trudu in delu, uvidi tudi on, da

je vse sovraštvo zaman, da ima pravo ceno le delo in samo delo na zemlji, ki ga blagoslovlja Jezus. V tej misli gre proti domu, pa naleti na splašena konja, ki drevita s svojim voznikom naravnost v prepad. Ustavi ju za ceno svoje lastne smrtne nevarnosti in spozna, da je rešil življenje Vlačanu, svojemu smrtnemu sovražniku, na katerega je še včeraj čakal z revolverjem. Toda po čudnem notranjem prerobenju ga zdaj vzame v varstvo in ga neguje, kot da sta največja prijatelja. Ko nekaj dni nato Vlačan od pretresa umre, se spravi z Grozdanom in mu vrne njive. Ob koncu je preprič z vasi pregan, Grozdan skrivaj popravi bogoskrbnstvo v cerkvi, stopi v zadrugo in začne novo delo na njivi. In ko gre prvokrat zopet na žetev, zdaj se k sosedu, se sredi njiv ustavi, se pokriža in zagleda: »Obdan od sončnih pramenov, ki so pletli okoli njega ogromen zlat venec, sredi zorečih njiv, je pristopal Jezus, zamišljen, blag in blagoslovljajoč.« Tako se konča ta opis sovraštva na vasi, prav tako kakor pesem Lermontova, ki je morda stala v osnovi doživljanja, in ki se konča s pogledom na njivo:

in duša umiri se in nič več ne trepeta,
in gube na čelu izginejo same,
o, tu na zemlji še sreča je zame,
pogledam v nebo in vidim Boga...
(Ko valovi zoreča njiva.)

To je bistvena misel te lepe knjige bolgarskega pripovednika. Toda iz te gole sheme snovi, ki sem jo navedel nekako v porazni snovni zaporednosti, si ne morete predstavljati živih in polnih slik bolgarske vasi, kakor se kaže v plesu v krčmi, v setvi župana Nejka, ko uči sina sejati, v delu kovača Jordana, ki pozimi pije, poleti pa dela, da se iskri izpod klavda. Kakšne freske so podobe požara, kakšno napeto in močno čustvo veje iz božjega ropa, prizor, ki je nabolj nasičen s mistiko in bolj prepričan iz liriko kakor pa s psihologijo! In osebe, kakor ljudski slikar ded Nedko, pijanec in umetnik, stari pop Stefan, duhovnik po

božji volji, in mladi pop — socialni delavec, pa tudi učitelj Radulov, podoba socialistične inteligence, ki je kljub idejnemu socializmu vendar vsa s čustvom navezana na zemljo. Morda se nam ne zdi prav ta postava dovolj jasna, morda se nam zdi prevelika sprememba v značaju Grozdana ne dovolj utemeljena, dasi prizor v cerkvi pretrese in vrže človeka iz osnov. Tudi čutimo nekoliko prevč sentimentalizma, toda v skupinskih prizorih in opisih narave je Jovkov pravi mojster, ki se prav lahko postavi ob stran nizozemskim pokrajinskim slikarjem, kakor jih že nekaj poznamo v naših prevodih. Pogled na vas, na lepoto pokrajine ter poudarek na delu kot osnovi za srečno in pravo življenje v tesni povezanosti z zemljo, so podani v takem poduhovljenem realizmu, da meji že skoraj na mistiko. Ta optimizem, vesela radost in težnja po pomiritvi v vseh globinah na religiozni podlagi, to so tudi elementi, ki dajejo romanu posebno ceno. Z »Zanjcem« smo dobili, mislim, prvi roman iz bolgarske. Doslej smo imeli le dve zbirki bolgarskih novel (Fr. Bevk, Tone Potokar).

Prevod je lep, zmotila sta me samo dva stavka, oziroma besedi, namreč na str. 92: »nekam svečano in mogočno v pojavu ter na str. 110: »To so priče« (namesto svetopisemske prilike).

Bojana Isajeva »Rojeni smo na Balkanu« je nasprotno od Jakovljeva romana vasi roman bolgarske emigracije. Izšel je izven mej Bolgarije v nemščini ter v domovini še zdaj ni poznani. Tako je pri nas prej doživel prevod, kakor pa prevod v domačo besedo. Toda tudi ta roman bolgarskega emigranta je vreden, da ga preberemo. Pokaže nam v nazorni obliki življenje idej, ki prevzajajo sodobno bolgarsko mladino ter njihove ideale v tujini. V bistvu je ta roman reportaža o političnih težnjah, ki jih preživlja bolgarska mladina v tujini, ki išče pota za lepšo bodočnost, ne svoje domovine, temveč vsa kompleksa med evropskim vzhodom in azijskim zapadom. Ideja povesti je zrasla iz Spenglerjeve zamisli o propadu Za-

Kaj pravite?

Te dni je bil v Parizu nalepljen letak sledeče vsebine: »Svet je videl naš narod na vse pripravljeno. Zavedal se je svoje dolžnosti, da brani našo francosko domovino. Francozi se zavedamo, da je naša domovina krasno stvarstvo božje in da ima na svetu posebne naloge. Moške, ki stoje na vodstvu uprave, so s svojim naporom imeli uspehe. Ali naj sedaj mi, ki smo množica in narod, ne imamo tudi dolžnosti, da sedaj, nam darovani mir ne postane le oboroženo premirje? Mi moramo končno doumeti, da je najgloblja korenina vojske sebičnosti, zanemarjena ljubezen do bližnjega in pozabljenje Boga. Obrnimo se torej zopet k Bogu in delajmo pokoro za prvi nered, ki je vzrok vseh drugih: za pozabljenje na Boga, Očeta nebes in zemlje. Priseizimo, da bomo porabili vse moči, da spravimo svet zopet pod znamenje križa, ljubezni in edinosti.«

Parisko časopisje, ki poroča o tem letaku, dostavlja, da so ga bralci s simpatijami sprejeli.

Duhovščina ljubljanske škofije roma na Misijev grob

Duhovnikom ljubljanske škofije! V sredo, dne 19. oktobra poroma ljubljanski stolni kapitelj s prevzvišenim gospodom škofom na grob kardinala dr. Jakoba Missia. Duhovniki, ki se žele temu romanju pridružiti, naj se do petka 14. oktobra prijavijo vodstvu duhovskega seminarija v Ljubljani, da bo mogoče preskrbeti vozila in dovoljenje za potovanje. Pot se bo izvršila v enem dnevu. Čas odhoda iz Ljubljane se bo pravočasno naznanil. Vsak, ki se prikladi, se s tem zaveže, da bo plačal svoj delež za vožnjo na avtobusu, tudi če bi se potovanja ne mogel udeležiti.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes, jutri ter v četrtek ob 20. uri

OGENJ (Viktor Francen)

Za znižano vstopnino din 2-50, 4-50 in 5-50.

Koledar

Torek, 11. oktobra: Materinstvo Matere božje. Nikazij; Firmin; škof.

Sreda, 12. oktobra: Maksimilijan, škof; Serafin, spoznavalec.

Novi grobovi

† Ana Petrovič, roj. Tomšič je 9. oktobra nenadno zaspala v Gospodu. Pogreb bo 11. oktobra izpred mrtvašnice na Vidovdanski cesti. Naj počiva v miru! Svojem naše sožalje!

† G. Valentin Kikelj je umrl v Ražni dolini Cesta VII. št. 4 v Ljubljani ter bo pokopan danes ob pol šestih popoldne na Viču. Naj mu sveti večna luč! Zalujočim naše sožalje!

† Krainz Alojzij, veletrgovec, veleposestnik in inženir v Ljutomeru, je umrl dne 9. oktobra. Pokopan bo v Ljutomeru danes ob štirih popoldne. Naj počiva v Bogu! Prizadetim naše sožalje!

† V Krškem je 8. t. m. umrla sivilja G. Kodrič Marija, katere mož-krojač je umrl pred sedmimi leti in tako sta ostali 2 hčerki, obiskujoči osnovno in srednjo šolo. — Veliko dobro delo bi storili bolje situirani krščanski stariši, ki so morda brez otrok, če bi hoteli katero vzeti v svojo očetovsko oziroma materinsko oskrbo. Obrniti se je na: Upravo občine Krško.

† Ignacij Morič. V soboto, dne 8. oktobra, je po daljši bolezni umrl ugledni jeseniški mešan, nekdanji občinski odbornik, odbornik Hranilnice in posejilnice, posestnik več hiš in trgovce gosp. Ignacij Morič. Dosegel je starost 70 let. Že dalj časa pa je bil priklenjen na posteljo. V ponedeljek popoldne so ga jeseničani v velikem številu spremili k zadnjemu počitku. Naj počiva v miru! Svojem naše sožalje!

Osebnosti vesti

— Odlikovani so bili z redom Jugoslovanske krone 4. stopnje zastopnik jugosl. železnice v Zombolji Jernej Primožič, z redom sv. Save 4. stopnje postajni načelnik v Splitu Josip Vidmar, z redom sv. Save 5. stopnje pisarniški uradnik Stola sedmorice, oddelka B v Zagrebu Franc Drašler, namestnik vodje litografije Pavel Bolba, šofer Ivan Medvedšek, z zlato medaljo za vestno službovanje glavni litograf Ivan Subelj, tiskar v litografiji Lovrenc Mark, tiskar v litografiji Stefan Ravbar, politično-upravni pripravnik iz Ljubljane Ivan Polak, s srebrno medaljo za vestno službovanje desetnika skupine Franca Fabijana, ključavničarja Antona Gabra in zvančnika Martina Mandija.

— **Promočija.** V soboto, 8. t. m., je bil na ljubljanski univerzi promoviran za doktorja filozofije gosp. Emil Hrovat iz Ljubljane.

— **Skupščina Unio Cleri Misisionaria za lavantinsko in ljubljansko škofijo** bo v Celju v četrtek, dne 13. oktobra 1938. s sledečim dnevnim redom: ob 9 v opatijski cerkvi maša prevz. gosp. škofa dr. Rožmana; ob 10 zborovanje v dvorani Ljudske posejilnice; ob 12 skupno kosilo v hotelu »Evropa«; ob 14 misijsko kateheza. — Čast. gg. duhovniki so prijazno vabljeni, da pridejo na to skupno misijsko skupščino obeh slov. škofij. — Vodstvo Unio Cleri za Maribor in Ljubljano.

— **Razstava slovenske knjige.** Večje skupine in šole prosimo, da zaradi boljše razsvetlitve javijo svoj prihod vsaj en dan poprej pri blagajni v Trgovskem domu v Ljubljani.

— **Zborovanje Slomškove družbe v Mariboru** bo 16. oktobra 1938 po že objavljenem dnevnem redu. J. S.

60 milijonov mater iz vsega sveta je navdušil globoki film Človečanstva in materinske ljubezni Premiera! **KINO MATICA** telefon 21-24 Danes ob 16., 19. in 21. uri!

— **Ne mrevarite imena Grosuplje!** Pišejo nam: To ime je res nesrečno. Po razslu Avstrije so naše lepo krajevno ime »brilni ljudje« prekrstili v Velike Uplje. Ta naziv se je nekaj časa šopiril na železniški postaji. Ko je bil v »Slovenec« pojasnjen postanek imena Grosuplje, je ta spaka potem vendar izginila z železniškega poslopja. Ker so izginile Velike Uplje, pa sedaj prav pridno mrevarimo ime Grosuplje. Poglejte razne žige in uradne dopise, pa se boste prišli za glavo. Pozabili smo na pravilno sklanjatev, vsaj mlajši rod, dočim jo znajo naši očanci in mamice prav dobro, čeprav niso hodili v šolo. Mlajši rod pravi z Grosuplje, v Grosuplju, kar je popolnoma napačno, starejši pa z Grosupljega, na Grosupljem itd., kar je edino pravilno. To stališče zavzemata tudi naša priznana jezikoslovca dr. Breznik in dr. Ramovš v svojem pravopisu. Vsi poklicani, usmilit se nas in ne mrevarite lepega imena Grosuplje! — P.

— **Vremenska napoved.** Evropa: Pretežno jasno v južni vzhodni Evropi in na jugu. Topli zrak iz južnih delov prihaja čez srednjo, zahodno in vzhodno Evropo, kjer je hladno. Vlažni zrak z oceana ima za posledico deževno vreme v severni Evropi. Jugoslavija: Pretežno oblačno po vsej kraljevini. Jutranje megle v dolinah rek in kotlinah. Na skrajnem zahodu in severozahodno samo nekoliko oblačno. Temperatura se je nekoliko zvišala v severnih krajih. Najnižja je v Tuzli 1, najvišja pa v Kruševcu 27. Napoved za danes: Pretežno jasno po vsej državi. Jutranje megle v dolinah rek in kotlinah. Na zahodu in severno-zahodno se bo nekoliko zoblacilo ter bo v teku dneva malo dežja.

— **Dve žrtvi prometa.** V vasi Zadrži pri Križah je avto podrl 42 letnega posestnika Jožeta Zupana. Zupan je dobil resne poškodbe po vsem telesu. — V Podkrajih pri Sodražici je voz podrl 57 letnega kočarja Andreja Gregoriča in ga močno poškodoval. Oba ponesrečenca sta bila prepeljana v ljubljansko bolnišnico.

— **Davek na dinarske romane** je hotel uvesti dubrovniški župan Bracanović ob sedanjem proračunu. Od vsakega snopiča romana, ki se prodaja po trafikah po nekaj dinarjev, vseh os rekli po grošu, bi bilo treba plačati veliko pristojbino v korist mestne blagajne. S tem je župan hotel zažejiti povesenje teh slabih romanov, ki so sam šund, ki pa ga mladina hrepeneče požira. Občinski moške pa so rekli, da bi pobiranje tega davka bilo predrago in pretežavno, zaradi česar je davek odpadel.

— **S hitrostjo 100 kilometrov se je zaletel v brzjavni drog** v soboto okoli 5 zjutraj avto dunajskega barona Herberta Gautscha, ravnatelja neke dunajske banke. V avtomobilu so se z baronom vred vozili še trije Hrvatje, in sicer gdna Marija Iverec iz Zagreba, zasebni uradnik Franc Gergl iz Zagreba in dubrovniški karikaturnist Lazar Krstić. Krokali so na Lapadu ter se zjutraj vračali v Dubrovnik. Krstić in Gergla sta hudo poškodovana ter so ju prepeljali v bolnišnico, Gautsch in Iverčeva pa sta bila lažje poškodovana ter so ju prepeljali v hotel Imperial, kjer stanujeta.

— **Sumljiv »zastopnik ravnatelj« državnih monopolov.** Eleganten gospod, ki se je izdal za zastopnika monopolnega ravnatelja, je te dni nabiral v južnih krajih južne Srbije, na primer v Peči in drugod, mlada dekleta za monopolsko upravo. Vsaki je obljubil 1200 dinarjev plače, pre-

dajma pa je dajal po 100 dinarjev. Naročil jim je, naj se tega in tega dne zglase v Skoplju. Dognalo pa se je, da uprava monopolov nima s tem nič opraviti, ker svoje delavce nabira po borzi dela in po organizacijah. Jasno je, da je elegantni »gospod« bil kak agent trgovine z dekleti.

— **Spanje v nezakurjeni sobi je zdravo.** Pri nas imamo vseh vrst posteljne odeje, prešite in volnene ter flanelaste rjuhe v dobri kakovosti in nizki ceni. Pridite si ogledat našo veliko zalogo! Manufakturna trgovina Janko Češnik, Ljubljana, Lingarjeva.

— **Na največjo avtomobilsko razstavo v Milan** pelje avtobus za znižano ceno 395 din iz Ljubljane dne 27. oktobra preko Gorice, Benetk, Padova, Vicenze, Verone, Gardskega jezera v Milan; povratek preko Trsta 30. oktobra ob 23. Prijave sprejema do 20. oktobra Izletna pisarna M. Okorn, Ljubljana, hotel Slon, tel. 26-45. Vhod iz Prešernove ulice!

Druga mati v gladi vlogi: mladost George

— **Pri zaprtju, motnjah v prebavi** vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice

— **Udeležite se avtobusnega izleta v Trst** od 19.—20. oktobra. Od 29. oktobra do 2. novembra pa se vršijo cene avtobusni izleti v Trst, Gorico, Vipavo in Idrijo. Prijave sprejema Izletna pisarna M. Okorn, Ljubljana, hotel Slon, tel. 26-45. Vhod iz Prešernove ulice!

Tri kmetije v Solčavi zgorele

Danes ob pol 1 ponoči je bila vsa Solčava alarmirana. Ljudje so zbegani hiteli na pomoč h Poličnikovim poslopjem, ki so bila vsa v plamenih. Okoli ponoči je namreč izbruhnil požar na Hautmanovem hlevu, ki se je širil z veliko naglico in kmalu zajel tudi stanovanjsko hišo ter prešel na sosednja poslopja. Domača reševalna postaja ni mogla nastopiti s svojimi škropilnimi aparati, ki so odpovedali, in šele okrog 2 sta prihiteli gasilski četi iz Luč in Ljubnega ter gasili že močno razširjeni ogenj.

Ker so hiše pokrite z lesenimi strehami, so požar zelo težko omejili. Domačini so se sicer trudili in polivali z vodo, vendar je bil ogenj

Dogodki na pogorišču v Starem trgu pri Slovenjem Gradcu

Slovenj Gradec, 9. oktobra.

K našemu poročilu o požaru v Starem trgu poročamo še:

Med požarom se je podrl požarni zid na južni strani poslopja, k sreči na pogorišče. Drugi dan popoldne se je podrl še drug požarni zid na severnem koncu poslopja. Tudi ta se je podrl na notranjo stran. Podirajoči se zid je prebil obok na vsem prostoru. Vse to je padlo na tla. V prostoru pa so bili takrat šolarji, ki so si šli iz šole grede ogledovat pogorišče. K sreči so v zadnjem hipu, ko so zaslišali strahoviti ropot, zbežali ter tako ušli gotovi smrti. Le dve šolarski aktivki sta ostali pod ruševinami. Na pogorišču še danes tli ter se pojavlja plamen. Širamba za žito, ki je na eno-eden način ostala še precej nepoškodovana, je preteklo noč tudi zgorela. Trami med obokom in podom in na »stropih« v notranjščini tleli ter jih ni bilo mogoče pogasiti. Ostali pa sta živi dve mački, ki sta bil v poslopju, se umikali požaru in sta potem, ko so leseni deli že vsi zgoreli, vendarle ušli.

Orožništvo je zaprlo dva brezposelna tujca. Prvi od teh dveh, o katerem smo že poročali, je Stanko Alojz iz okolice Krškega, drugi pa je Kumaver Jože, kovač, iz okolice Moravč. Oba sta prišla peš iz Kamnika in sta ves dan v četrtek beračali po Slovenjem Gradcu ter popivala v tukajšnjih gostilnah. Zvečer sta pa sklenila iti spat; Stanko Alojz h Kacu, p. d. Lutru, v Smartno. Kumaver pa v župnišče v Stari trg, kjer je že trikrat poprej prenočeval. Zadnjikrat je prenočeval v župnišču 6 aprila 1937. To se da ugotoviti po tem, ker vodijo v župnišču evidenco nad vsemi, ki tam prenočujejo. Vsak brezposelni mora oddati svoje lištine v kuhinji, iz katerih se popisujejo podatki, kako se piše, od kod je doma in kdaj je prenočeval. Nato dobi vsak toplo večerjo, zjutraj

Nailepši film na letošnji Bienali v Benetkah! Kritika in vsi, ki so doslej film videli so navdušeni! Umotvor, kakršnega že dolgo niste videli! Ne zamudite! Danes ob 16., 19 in 21 uri

Zerah Leander Heimich George, Leo Slezak, Paul Hörbiger itd. **DOMOVINA** Kino Union Telefon 22-21

pada ter o novi eri Vzhoda, Azije. In tako zamisli slabotni bolgarski študent-znanstvenik Viki svojo novo politično teorijo, po kateri bo pri obnovi sveta ob propadu Zapada važno vlogo igral Balkan kot najbližji sosed novo nastopajoče Azije, Egipta, Mezopotamije, Perzije itd. Na Dunaju vrže misel o federaciji mladine vseh teh držav. Pogled v snovanje te ilegalne organizacije med študenti na Dunaju, njihova zborovanja in pošiljanje ekspozitive v posamezne države ter njihovo žrtvovanje, pogled v ta idealizem in revolucionarnost za obličje bodočnosti, je glavna vsebina tega romana. Vmes pa je vpletena ljubezenska zgodba politika dr. Stefanova in Katje, Bolgara, ki živi ves Bolgariji, ter Bolgarke, ki je že hči Zapada, njuno približevanje in odbijanje, dokler se končno po hudih preizkušnjah ne najmeta in se zopet s smrtno Katje, ki jo je ubil Zapad, ločita za vedno. V tem je nekaj simboličnega. Stefanov pa ne ve, kaj naj počne s politično dediščino zamisli sodelovanja Balkana z bližnjim azijskim vzhodom, idejo umrlega Vikija, s katerim je šla v grob, niti kaj naj počne z življenjem, ki mu ga je dala Katja. Roman ne daje tako nobene rešitve, pusti nas na križpotju, odpira nam le pogled v delo emigracije in v utopijske ideje, katerim posveča svoja mlada življenja mladina, odtrgana od dela na trdni zemlji. Pisan pa je roman živahno in zanimivo, tudi življenjski roman Stefanova je prepričljiv in ganljiv, dasi je v bistvu vsebina samo vznik in rast ter zanič velike ideje, ki je že porojena v geslu in zaključena v romanu. Vsem, ki jih zanimajo svetovno-politična vprašanja, priporočamo ta novi tip političnega romana, ki tudi leposlovno ustreza pripovedni umetnosti.

Oba romana tvorita nekako nasprotje: eden kaže zakoreninjenost v zemljo, v to sveto zemljo,

ki rodi in živi srečne ljudi, drugi pa izruvanost iz te zemlje ter zamaknenje v Balkan, ki niha med Vzhodom in Zapadom in šele išče svojo podobo v nihanju političnih sap... Domača zemlja in nje položaj v svetu — to je podoba Bolgarije, ki jo daje ta dva romana, različna po svojih stališčih in tudi po notranji obliki in vrednosti. td.

Iz ljubljanske drame: S. Cajnkara: Potopljeni svet (8. okt. 1938.)

Stanko Cajnkara je v mlado slovensko slovo uvedel novo vrsto miselne poezije, ki je brez dvoma pomembnejša po svojem kulturnem kakor umetnostnem pričevanju. Njegove ertice, razpravice in tudi drama »Potopljeni svet« imajo do skrajnosti uglajen, skoraj dražljivo nežen izraz, pesniško razgibano čustvo, vendar je tista sila, ki giblje vsak posamezni preokret in ki določuje končni cilj, misel, filozofsko razvneto in v bodelečni osebnega prepričanja tragično dognana. Moč poslanstva, ki išče najprisrčnejšega izraza za svoja spoznanja, je našla literarno obliko. Toda tako velika je pisateljeva zavzetost za nasprotja sedanjega življenja, za neskladnost med idealom in resničnostjo, med sodobnim duhom in voljo, zlasti med čisto krščansko resnico in današnjo življenjsko, da je ne more nobena pesniška zgodba do celja použiti in kot miselno snov predelati do popolne pesniške vsebine. Miselni dokazovalec in pesnik oblikujeta tukaj enako močno; a prav to nenavadno skladno sožitje je na kvar literarni umetniki, ki zajema svoje globine onstran umstvenega območja, v svetu navdihnjem in zamaknjen.

Ne bi mogel zaradi tega trdit, da Cajnkara ni umetnik in da »Potopljeni svet« ni drama, toda prečitno je, da je miselna razgibanost in življenjska neposrednost te drame močnejša kakor njena pesniška pretresljivost. In vendar, česar

ne bi mogel doseči noben razlagalec, zakonodajalec in pričevalec, to je storil v zaokroženi, enkratni podobi pisatelj, ki je mislec in pesnik obenem. Dognane resnice dobe svojo potrditev v popolnem dojetju življenja. »Potopljeni svet« je izrazito krščanska drama, v kateri vidimo, kako se človek z močjo svoje osebnosti hipe za boljšo podobo sveta, toda po tragičnih okoliščinah, morda celo kot orodje višjih namenov izgubi ravnotežje in šele za ceno svojega popolnega razočaranja najde pot nazaj. Duhovnik Velnar je velik v svojem pogumu, nesrečen v svoji vdanosti življenju in resnično tragičen v iskanju svoje in človeške sreče. Osnova njegove tragike sta neuložljiva vest in ranjeno prepričanje. Na znotraj se bija nemirno človeško srce, na zunan pa drugi polno vsakdanjih nevesčnosti, zlasti pa moč oblasti, dokler se mu ne začne drobiti celota, za katero se je najbolj boril. To osebno dramo je pisatelj tesno zvezal s podobo današnjega življenja, naslonil jo je na filozofijo agnostičnega uživanja in jo simbolno razložil s filozofijo rože, ki raste sebi in svetu ter se predaja soncu, dokler živi. S to podobo je dokazal, da ta filozofija sicer omamlja, a vodi posledno v razočaranje in v praznoto. Posamezne osebe, značilno opredeljene po stopnji in stanu, prehajajo v simbolne zastopnike našega časa. Nerazumljeni in nepotrpežljivi duhovni reformator (Velnar) dá slovo staremu avtoritarne mu krščanstvu (msgr. Ciril), se razočara nad svobodnim življenjem (filmska igralka) in se zgrozi ob bodočnosti sveta (mlada Vivina). Važno je, da ga ne pretrese razočaranje nad lastno srečo, ampak spoznanje, da je njegov boj na onem bregu zmagal, na tem bregu, kamor so ga postinile usodne okoliščine, pa je ta boj nemogoč. Tragična je zlasti čistost njegovega poslanstva; ni uživalec, ves čas ostane reformator, v bistvu duhovnik; toda svet okoli njega drevi v prepad. Škoda, da je pisatelj najlenšo podobo, mlado Vivino skoraj samo nakazal, čeprav je prav ob nji odprl značilno tragiko življenja: edina lepota na svetu je mla-

— **Za praznik »Kristus Kralj«** priporoča Jugoslovanska knjigarna cerkvenim zborom: 1. Eckel s. M. A. Sopek cerkvenih pesmi za mešani zbor, 20 din. Vsebuje tudi lepo pesem »Kristusu Kralju«. — 2. Kimovec dr. Fr., Sree Kraljevo. Za mešani zbor z orglami, 1.50 din. — 3. Premrl St. Moro, Povsod Boga. Za enoglasni in mešani zbor z orglami, 1.50 din. — 4. St. Premrl, Jezus živi! 42 evharističnih pesmi za mešani zbor. Part. 60 din, gl. po 12 din. Zbirka nudi več primernih splovov za ta praznik. — 5. Sattner P. H., Slavospevi presvetemu Sreu Jezusovemu. Part. 25 din, gl. po 5 dinarjev. Prav tako primerne pesmi za praznik Kristusa Kralja.

— **Ze 12. in 13. oktobra** bo zrebanje I. razreda 37 kola Državne razredne loterije. Kdor želi preizkusiti svojo srečo v loteriji, pa si srečko še ni nabavil, naj še danes ali najkasneje jutri kupi srečko v glavni kolekturi »Sagrin« dr. z o. z. v Ljubljani, Franciškanska ul. 5), kjer so srečke intereseentom še na razpolago. Ze v I. razredu bo poleg številnih visokih dobitkov izžrebana tudi premija 300.000 din.

— **Se danes do 11 popoldne** je čas za prijave za Putnikov izlet v Trst dne 16. oktobra.

— **Večerni trgovski tečaj** na trgoveckem učilišču Christofov učni zavod, Ljubljana, Domobranska 15. Pouk se je prišel v ponedeljek 10. t. m. Prijave se sprejemajo še ves ta teden. Prospekti na razpolago.

— **Zahvala.** Vsem, ki so se spomnili mojega jubileja: Priručna knjižna Ravnatelj Josip Christof.

— **Slab duh iz ust** je zelo neprijetna stvar. Odpravite ga lahko z rednim uporabljanjem čudovitvo osvežujoče zobne paste »Chlorodont« z izvico. Poskus vas bo prepričal.

tako obsežen, da so ga šele proti jutru s težkim naporom pogasili. Zgoreli so 4 prašiči, govejo živino so še pravočasno rešili. Tudi človeških žrtev ni bilo, kljub temu, da je požar izbruhnil štredi noči in so se ljudje z vso požrtvovalnostjo izpostavljali nevarnosti.

Kdo je požar povzročil, še ni dognano, domnevajo pa, da so na Hautmanovem hlevu prenočevali brezposelni in s cigaretinimi oporki zažgali seno.

Škoda je zelo velika ter so kmetje zelo težko prizadeti, zlasti, ker je zavarovalnina zgorelih poslopj nizka; eno poslopje pa baje sploh ni zavarovano.

pa zajtrk. V hlevu, kjer je toplo, pa je bil določen posebni oddelek za prenočišče brezposelnih

Kumaver se je namenil zopet iti prenočevati v župnišče. Ker pa je še toplo in so mu razmere v župnišču že znane, je hotel sam na skedenj in tam prenočiti v krmi. Pri tem pa je moral kaditi ali pa si na kak način svetiti ter je s tem nehote zanetil požar. Ko je opazil, da gori, je zbežal v mesto, pri čemer so ga nekateri videli in spoznali. Med temi tudi skupina dečkov, ki so igrali žogo na travniku. Tudi njegovega tovariša Stanka so ljudje spoznali, ker je hodil čez dan s Kumaverjem. Stanko je prišel v Stari trg gledat požar. Orožniki so ga aratirali, bil je že močno pijan. Kumaver je prišel okrog 9 zvečer v Smartno h Kacu, da je tam prenočil.

Kunaver bi bil moral drugi dan k nekemu odvjetniku. Ker se je bal, da bi ga kdo ne spoznal, je z brezposelnim Martičem zamenjal obleko. Seveda Martič ni vedel, za kaj gre. Pozneje v mestu pa je po obleki, ki je bila orožništvu že točno opisana in znana, kakor je je nosil Kumaver, narednik Jernej Zlebnik ustavil Martiča ter ga vprašal, od kod je, kaj dela tukaj in kako se piše. Obleka je bila orožništvu znana, Martiču pa prevelika Orožnik mu je takoj povedal, da nima svoje obleke na sebi. Martič je priznal, da je res nima in da jo je zamajal z nekim drugim, ki ga je nagovoril. Nadalje je Martič povedal, da je šel oni drugi k odvjetniku in pokazal, da sedaj stoji na cesti na drugem koncu. Orožnik je šel po Kumaverja, kateremu pa je bila Martičeva obleka premajhna, nato pa gnal oba na orožniško postajo, kjer sta si morala obleke vrniti in se preobleči. Potem so poklicali priče, ki so na večer požara videli Kumaverja, in vsi so potrdili, da je to tisti človek. Kumaver je bil nato izročen sodišču. Kumaver prizna, da je bil kritični večer pijan, da je bil v Starem trgu, da je bil namenjen tam prenočiti in vse prizna, samo tega noče priznati, da je on zažgal. Vse pa kaže, da je prav on požigalec, če ravno tega najbrž ni storil namenoma, temveč se mu je pripetilo to najverjetneje v pijanosti in neprevidnosti. Martič je bil spuščen. Kumaverjev tovariš Stanko je še v zaporu.

dost, dokler je sama v sebi, in če se izgubila mladost, je svet res izgubljen. Brez večje zunanje dramatike je ubrana v zadnji sozvok podoba Klare Vigny, ki deluje na dušo poznega Velnarja kakor božja milost. Po nji se potopljeni svet začne dvigati.

Drama ima izrazito komorno zasnovano. Tiha drama je pisana predvsem za knjigo. Če bi označili vsa štiri dejanja po obliki, bi dejali, da je prvo dejanje lirična parabola igre človeškega srca, drugo strastna dialektika sodobne krščanske problematike, tretje drama srčne praznote in četrto simbolna katastrofa sodobnega človeka. Toda dejanje je tako tiho, zapleteno, pa tako čustveno razpleteno, da si te drame nikoli nisem mogel misliti na odru. Nedotakljiva se mi je zdela v svoji knjižni dovršenosti. In vendar je tudi na odru popolnoma uspela. Toliko osebne volje in zmagovitega zanosa pri režiserju in igralcih redko najdemo in dejal bi, da se je tu uresničila redka prilika, da je igralec več kakor igralec. Zato je delo, ki bi uspelo komaj pred povabljenno družbo, zmazgalo pred polnim gledališčem. G. Ciril Debevec je znal igro skrbno ubrati in ohraniti v njeni bistveni tihoti, posebno pa je dvignil njeno miselno in duhovno vsebino; kot igralec Pavla Velnarja je prepričal na vsej črti. Tako sta se pri C. Debevcu igralce in režiser morda prvič organsko in do popolnosti našla, morda prav iz bista dela samega. Ga. M. Danilova je v prvem dejanju igrala nekoliko preburno in v začetku skoraj brez tistega čara, ki ga pričakuje gledalec, odlična pa je v tretjem dejanju, kjer je igra sama bolj realistična. Mala Vivina ge. V. Juva-nove je povsem lepa stvaritev, predvsem pa je Klara ge. Šaričeve idejno jasna, igralsko resnična in vsebinsko zgledna. Škof G. Gregorina je tvegana, pa nič manj vzorna igralska podoba; resnoba, preprostost in vzvišenost so se zlepe v lepo organsko celoto. — Občinstvo je delo sprejelo z resnobo in je navzočemu pisatelju izkazalo lepo priznanje in zadoščenje. F. K.

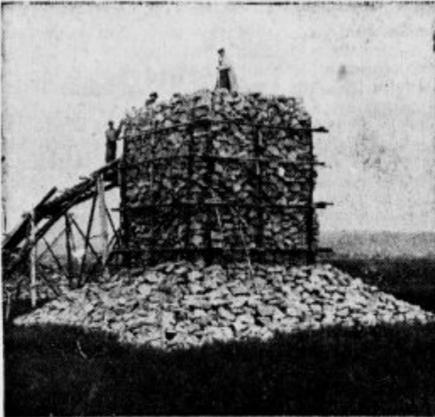
Jadranska cesta po našem Barju

Ljubljana, 10. oktobra.

Pred kratkim je gradbeni minister g. Dobri-voj Stošovič objavil program cestnih del v naši državi. Po tem programu odpade na cesto Ljubljana—Novo mesto in Ljubljana—Sušak okrog 70 milijonov dinarjev. Ta vsota je tolikšna, da moramo upravičeno upati, da bo precejšen del nove ceste Ljubljana—Sušak na ozemlju naše banovine lahko dograjen, pri čemer pa bo tudi še za cesto Ljubljana—Novo mesto odpadlo lepo število milijonov.

Nevarno Barje

Ze pred leti je banovina glede na važnost cestne zveze Slovenije z morjem ustanovila posebno tehnično sekcijo za trasiranje ceste Ljubljana—Sušak. Banovina je iz svojih sredstev žrtvovala precejšne vsote za trasiranje nove ceste in za napravo načrtov samo zato, da bi v primeru, če bi prišlo do uresničenja te želje, ne bi bili neopripravljeni, ampak da bi tudi lahko takoj začeli z delom, kakor hitro bi bil denar na razpolago. Znano je, kako naj bi po tem načrtu tekla bodoča Jadranska cesta. Strokovnjaki pa si niko bili čisto na jasnem le za prvi del ceste, kateri naj bi šel po načrtu čez Barje. V zadnjih letih so nemški strokovnjaki za graditev cest, ki so vprav pri velikih graditvah avtomobilskih cest doživeli veliko novihkušenj, prišli do prepri-

Velika piramida, s katero so napravili obteževalni poskus sveta na Barju. Na prisekani piramidi je zgrajena še 5 m visoka kamenita prizma, ki pomenja mnogo večje obremenitev, kot bi jo dal cestni nasip z vsemi dinamičnimi pojavi prometa. Sedaj je ta piramida že sesuta.

čanja, da so barja za graditev cest najbolj neprimkladna in da povzročajo izredne težave in velikanske stroške. Zaradi tega je terenska sekcija za trasiranje ceste Ljubljana—Sušak napravila veliko poskusnih vrtanj na Barju ter tako ugotovila, kako globoko sega ponekod slabotni barjanski svet. Ker so bili strokovnjakom, ki so imeli s temi vrtanji posla, na razpolago tudi podatki, kako velikanske težave je povzročila graditev graditev železniškega nasipa južne železnice čez Barje v sredi prejšnjega stoletja, se ti niso zadovoljili le z znanstvenimi ugotovitvami poskusnih vrtanj.

Obteževalni poskus

Odločili so se za najbolj praktično rešitev: preiskati nosilnost barjanskega sveta s tako obteževalno, kakor bi jo povzročila nova cesta, ki bi šla v precejšnjem nasipu čez Barje. Ta malenkostni poskus je bil vsekakor cenejši, kakor kakršnokoli najmanjše presenečenje za časa graditve, in tudi cenejši, kakor pripravljavanje načrta, po katerem naj bi se nova Jadranska cesta umaknila Barju. Poskus je bil pomemben tudi že zaradi tega, ker je bil upravičen vtis, da je Ljubljansko barje bolj trdno kakor pa barja v nemških ravninah, na katerih so si graditelji nabrali toliko žalostnihkušenj.

Dve piramidi iz kamena

Za preizkušanje nosilnosti barjanskega sveta je prišel seveda v poštev svet, ki je bil že s poskusnimi vrtanji ugotovljen kot najslabši. V bližini lške Loke so lansko leto napravili obteževalni preizkus prav blizu mesta, kjer naj bi v bodočnosti tekla nova Jadranska cesta. Da je bil preizkus zanesljiv, so morali upoštevati težo cestnega nasipa samega, obremenitev ceste po prometu in vse dinamične učinke (tresenje itd.), izvirajoče iz prometa. Vse te obremenitve zemljišča so preračunali v težo in so s to preračunano težo obtežili barjanski svet tako, da so zložili na izbranih

G. škof dr. Rožman po blagoslovitvi cerkve sv. Male Terezije na Kodeljevem dne 9. avgusta v njej prvič daruje sv. mašo.

mestih dve veliki piramidi iz kamena. Dve piramidi so zgradili zaradi tega, ker so hoteli ugotoviti tudi nosilnost sveta, če bi gradili cestni nasip prvič kar na rušo in pod njo ležečo šoto, in nosilnost, če bi zgornjo rahlo plast odkopali in gradili cestni nasip na nižje ležeči plasti mehke gline. Zato so eno piramido zložili kar na rušo, za drugo pa so rahlo zgornjo plast odkopali. Vsaka od piramid je imela osnovno ploskev 10x10 metrov in se je enakomerno zoževala do višine 3.10 m. Zgornja osnovna ploskev je merila v kvadratu v tej višini le še 3.80x3.80 m. Na to prisekano piramido pa so zgradili iz kamena še prizmo, ki je bila visoka 2.50 m. Teža vsega tega kamena je po računih soglašala s težo cestnega nasipa in vsem obremenitvam, izvirajočim iz prometa.

Piramidi sta se seveda začeli

pogrezati v barje

in z pogostimi natančnimi meritvami so to pogrezanje zasledovali. V prvem mesecu se je piramida na šoti in ruši pogreznila za 90 cm. Piramida na glini pa le za 60 cm. Piramidi sta stali lani pol leta in sta se pogreznila do konca leta 1937 114 cm, odnosno 94 cm. Jasno je, da se je piramida, ki je bila postavljena kar na rušo in šoto, pogreznila nekoliko bolj, vendar je bilo s tem ugotovljeno, da je ugodnejša graditev ceste kar na rušo in šoto, ker bi bilo v tem primeru potrebno mnogo manj kamena in gramoza za cestni nasip.

V letošnjem poletju pa so napravili še en poskus, povečali so obremenitev piramide, ki je stala na šoti, na ta način, da so začeli zviševati prizmo. Ko so zvišali prizmo za 1 m, se je piramida posedla komaj za 1 cm. Višali so prizmo hote tako dolgo, dokler bi to sama zadržala, samo zato, da bi videli, kako se bo zemljišče obnašalo. Na tri metre visoki prisekani piramidi so zgradili 5 m visoko prizmo iz kamena. Ko so nalagali še naprej, so že dobro vedeli, da se bo v kratkem začela podirati. Začela je pokati, in pri tej skrajni obremenitvi so napravili poslednjo meritev, ki je pa natančno dokazala, da se je vsa piramida zaradi naknadnega dokladanja kamena v celoti posedla komaj za 2.5 cm. Ta zadnji obremenilni poskus je prepričljivo dokazal, da je celo na najslabšem mestu barjanski svet zadosti trden. Zaradi tega bo tudi bodoča Jadranska cesta šla čez Barje. Ne zdi se nam pa prav, če bi se odložili strokovni činitelji ne odločili za ta poskus in kar verjeli »Slovenskemu narodu«, ki se 6. oktobra huduje nad tem poskusom, češ da je že zdavnaj povedal, da je svet čez Barje dovolj trden.

Zopet dve slovenski misijonarki odšli v misijone

Škofja Loka, 8. oktobra.

V petek, 7. oktobra, sta se s popoldanskim brzim vlakom odpeljali proti Rimu dve škofjeloški učiteljici č. m. Katarina Pirc in m. Ljudmila Ravnikar, da bosta šli po končani redovni aprobaciji delovati v azijske misijone.

Obiska vsem dobro znane misijonarki in vizitatorice vseh uršulinskih mis. hiš v Siamu in na Kitajskem č. m. Rafaela Vurnikovec se je poslužila božja Previdnost, da je iz škofjeloške uršulinske družine zopet presadila dve najboljši moči v azijski misijonski Gospodov vinograd.

Nobena skrivnost ne bo izdana, če javno povem, da je č. m. Katarina Pirc že od vstopa v uršulinski red na tihem gojila vročo željo — postati nekoč tudi misijonarka med pogani, kjer že deluje njena sestra m. Ksaverija. Zato se je skrbno in temeljito pripravljala na ta svoj poklic z globokim duhovnim življenjem ter z resno izobrazbo. Postala je profesorica raznih predmetov. Bila je ravnateljica ženskega učiteljskega. Pa tudi nad vse skrbna generalna prefekta v dekliskem konviktu. Globo v dušo je videla in dobro poznala vse svoje učenke in gojenke. Z mladostnimi slabostmi te mladine je znala veliko potrpeti. Premnogokrat je raje molila zanje, kot da bi jih z ostro besedo karala. In z vedrim obrazom je prišla med to mladino vsak dan. Tudi ob bridkem slovesu je vedro in pogumno izjavila tem svojim mladim srcem: ... »Mojo oporoko sprejmite in isto lahko rečem tudi v imenu svoje sestre m. Ljudmile: nikdar ne storite smrtnega greha, pa boste srečne!...«

Zdi se mi, da je prav, če še to povem: Z gojenkami in č. m. prefektama smo pomladi sprejemali č. m. Rafaelo Vurnikovo, ki je prišla iz Siamu za nekaj dni na obisk. Ko m. Katarina zagleda svojo drago sestestro, se razjoka, ljubezljivo jo objame, in na prajšanje misijonarki m. Rafaela: »Ali bi hoteli iti z menoj?« — z vso trepečo in hrepenečo dušo odvrne: »Rada! Pa saj me ne boste marali!« Tedaj sem prvič zaslutil, da odgovor odloča njeno bodočo življenjsko pot. In res! Čez dobri mesec je že odpotovala na Angleško, da se je še bolj izurila v angleški. Sedaj pa v Rimu čaka končne odločitve, kje bo njen vinograd.

Vsem pa se je zdelo neverjetno, ko smo zvedeli, da je zaprosila za misijonsko delo med pogani tudi naša odlična profesorica matematike č. m. Ljudmila Ravnikar, tukajšnja domačinka in sestra g. župnika Ravniharja v Šmarju pri Ljubljani in č. s. Jožefe, tukajšnje uršulinke. Tudi ta je znala svojo misijonsko skrivnost dobro čuvati,

Spomeniški konservator dr. Fr. Mesesnel

Ljubljana, 10. oktobra

Z današnjim dnem je prevzel posle spomeniškega konservatorja v dravski banovini kot naslednik dr. Fr. Steleta g. dr. Fr. Mesesnel. G. dr. Mesesnel je bil doslej univerzitetni profesor umetnostne zgodovine na filozofski fakulteti v Skoplju, kjer je poprej kot muzejski uradnik odlično sodeloval pri ureditvi Muzeja južne Srbije in pri akciji za ohranjanje južnosrbskih spomenikov. Kot univ. profesor se je z vncemo posvetil študiju bizantinske in starokrščanske umetnostne zgodovine, sodeloval je pri znanstvenem raziskavanju in priobčil vrsto študij v publikacijah Muzeja južne Srbije, Arheološkega društva v Beogradu, Zbornika za umetnostno zgodovino Ljubljani in drugod. Umetnostno zgodovino je študiral na češki univerzi v Pragi, kjer je doktoriral z disertacijo o Janezu Wolfu in njegovem krogu. Pozneje je bil asistent v umetnostnozgodovinskem seminarju prof. Iz. Cankarja v Ljubljani in sourednik Zbornika za umetnostno zgodovino. Doma je znan predvsem kot najboljši poznavalec umetnosti Wolfovega kroga bratov Šubičev, o katerih je prav te počitnice dovršil izčrpano monografijo, ki jo izda kot publikacijo Narodne galerije Učiteljska tiskarna. G. dr. Mesesnel je vipavski rojak iz Lokavca pri Ajdovščini.

KINO SLOGA telefon 27-30

Danes ob 16., 19. in 21. uri

Požar nad Anglijo

Monumentalno filmsko delo o herojski borbi male angl. armade proti nadmočni španski mornarici.

Nj. kraljevsko veličanstvo kraljica Marija in kralj Peter II. zapuščata Oplenac, kjer je bila na obletnico smrtnega dne kralja Aleksandra spominška pobožnost.

Iz življenja slovenskih tekstilnih tehnikov

Maribor, 10. oktobra.

Z razvojem tekstilne industrije v Sloveniji se je slovenski praktično usmerjeni moški mladini odprl nov poklic tekstilnih tehnikov. Da bi se mladina mogla pripraviti za ta poklic, je ministrstvo za trgovino, obrt in industrijo na posredovanje občine Kranj in bivšega oblastnega odbora ter kasneje banske uprave L. 1930 izdalo odlok za ustanovitev državne tekstilne šole v Kranju, ki je poleg one v Leskovcu edina v državi. Šola je dvoletna ter nudi gojenem teoretični in praktični pouk o vsej tekstilni stroki, tkalstvu, predilništvu in barvarstvu. V šoli se snov temeljito obdelava, da gre gojenec iz šole za svoj poklic temeljito pripravljen. Ko gojenec po napornem uku

in velikih stroških stopi v življenje, bi utegnil misliti, da je prebrodil največje težave in da mu ne bo težko najti primerne zaposlitve. V resnici pa se njegov križev pot šele prične, ker trči ob težave in ovire, kakršnih ni pričakoval.

Tekstilne tovarne, kamor absolventa tekstilne šole vodi pot, so v rokah tujega kapitala, vodilni uradniki in strokovnjaki so tuji, ki domačemu kvalificiranemu delavcu pod pretežno nesposobnosti spretno zapirajo pot če že ne v tovarno, pa vsaj na vodilna mesta. Nekatere tovarne skušajo sicer kazati naklonjenost absolventom naše tekstilne šole, vendar se ta naklonjenost marsikdaj izkaže le kot navidezna. So primeri, ko je tovarna ob koncu šolskega leta sporočila vodstvu šole, da potrebuje več tekstilnih tehnikov. Ti so v resnici službo nastopili, po preteku prvega tedna službe pa so bili že odpušteni ali pa so zaradi šikan službo sami zapustili. — S takim postopkom nameravajo inozemski vodilni nameščenci doseči pač le to, da se bodo slovenski tekstilci njihovih tovarn izgubili in bodo zaradi tega varni pred slovensko konkurenco.

Za slovenskega tekstilnega tehnika, ki je imel srečo, da je prišel v službo in ki z veliko potrpežljivostjo vztraja v službi, so si inozemski vodilni nameščenci izmislili šikano, ki je za domačega nameščenca najbolj neprijetna, pa obenem tudi najbolj protizakonita. Takim namreč odredijo delo, ki niti v izobrazbi in usposobljenosti niti kakor ne odgovarja. Eden opravlja delo skladiščnika, drugi čisti blago, tretji opravlja navadna tkalska dela, četrti maže stroje in slično. Na ta način kršijo določilo zakona, da mora inozemski nameščenec čimprej izvežbati domačega delavca, ki more in mora nato zasesti položaj, ki ga je dotlej imel inozemski nameščenec. Ker ga do strokovnega dela nikoli ne pustijo, se naš tekstilni absolvent ne more toliko izvežbati, kakor bi bilo treba, in tuje ima zopet izgovor, da je neadomestljiv in tako še naprej jemlje našemu delavcu boljši kos kruha.

Vprašanje domačih tekstilnih strokovnjakov znajo inozemci vedno speljati na vprašanje sposobnosti in nesposobnosti. Nesposobnost je stalen izgovor, kadar jih kdo prime zaradi zastavljanja domačega strokovno izvežbanega delavstva. Domači strokovnjaki pa so prepričani, da njihova nesposobnost izvira iz dejstva, da se branijo delati za plačo 2.50 din na uro, da za tako mezdo ne marajo ob nedeljah snažiti stroje, a verujejo, da podjetnik resnično ne ve, da prejemajo tako sramotne mezde, da so narodno zavedni in zato v tovarni z delavstvom posledno govorijo slovensko ter da so toliko sposobni, da bi s svojim znanjem mogli izpodrinuti tujega nameščenca.

Absolventi tekstilne šole so dosedaj kazali pravo stanovsko zavost ter se organizirali v svojem društvu, ki si prizadeva zaščiti interese svojega članstva. Zdi se pa, da bo v bodoče grozila našemu nameščenstvu iz vrst tekstilnih tehnikov samih, če vodstvo šole pri sprejemanju gojenec ne bo do skrajnosti previdno. V šolo so namreč začeli siliti z vsemi najugodnejšimi priporočili podjetnikov opremljeni prosilci, ki so našemu jeziku in naši krvi tuji. Če bi se zgodilo, da bi taki ljudje prišli v naše šole, potem pretijo našim narodno zavednim tekstilcem hudi časi. Upamo pa, da bo vodstvo šole te hude čase znalo odvrniti.

Vprašanje naših tekstilnih strokovnjakov je socialno in nacionalno pereče. Absolventi naše tekstilne šole ga po svojih močeh rešujejo, krepko pa jih morata pri tem podpreti javnost, predvsem pa oblast!

Na levi m. Katarina Pirc, na desni m. Ljudmila Ravnikar.

kot bi se bala, da ji je ne bi kdo — ukradel. Mladina jo je iskreno ljubila. To se je vedno in povsod videlo, zlasti pa še ob slovesu, ko joka ni hotelo biti konca. — Tudi m. Ljudmila je bila poslana o počitnicah na Francosko, da se je izpopolnila v francoskem govoru.

Kljub težkemu slovesu se škofjeloška uršulinska hiša veselila mladino vred, da je Bog ravno to toliko preizkušeno hišo izbral za šolo misijonskih poklicev. Saj sta novi dve misijonarki že četrta in peta, ki so šle iz te hiše v misijone — pa najbrž nista zadnji. Mladi rod raste in seme misijonskih poklicev v marsikaterem sreč — klije. D. V.

Roparski umor v Medlogu pri Celju

Celje, 10. oktobra.

V nedeljski številki »Slovenec« smo poročali o zagonetni smrti 55 letnega bivšega posestnika Jakoba Tratnika iz Osence pri Celju. V soboto ob 10 dopoldne so našli delavci mestne gramoznice v Medlogu pri Celju v plitvi vodi Savinje truplo neznanega moškega, ki ga je prinesla Savinja od levškega mostu h gramoznici in ga naplavila ter pustila v nizki vodi, kjer so ga opazili delavci in potegnili na suho, nato pa takoj obvestili celjsko policijo in orožnike. Komisija z g. dr. Podpečanom in policijskim predstojnikom g. Zavcem je spoznala v moškem 55 letnega bivšega posestnika Jakoba Tratnika iz Osence pri Celju, ki je zadnje čase prodajal po bližnji in daljni celjski okolici suho robo, s katero je bil večkrat tako natovoren, da so ga mnogi občudovali, kako more tako prileten moški nositi tako težo. Tratnik pa je bil znan tudi, da ima precej pod palcem. Komisija je že na prvi pogled uvidela, da je Tratnik žrtev morila, ki je pobil Tratnika s topim predmetom in mu prizadejal 5 težkih do 5 cm velikih ran, ga oropal, nato pa zavlekel v Savinjo, da bi tako zakril sledove.

Oblasti so dognale, da je Tratnik v petek pozno v noč popival v gostilni Majdič v Medlogu s

27 letnim delavcem Ivanom Špaizerjem iz Lave pri Celju, ki je znan po svoji surovosti. Špaizer je nosil s seboj cepin, katerega je ponujal v gostilni za 2 din. Ker ga nihče ni maral kupiti, se je silno razburjal. Ob 10 zvečer je Tratnik zapustil gostilno, kmalu za njim pa je neopaženo izginil tudi Špaizer. Skoraj gotovo je, da je Špaizer dohitel Tratnika in zahteval od njega denar. — Vnela se je borba in Špaizer je segel po skrajnem, mahnil je večkrat s cepinom ali s kakim drugim topim predmetom po Tratnikovi glavi, da je ta padel in takoj podlegel poškodbam. Špaizer je nato Tratniku stekel sukunjič in čevlje, Tratnikovo truplo pa zavlekel v Savinjo, da bi tako zakril sledove.

Komisija je dognala, da je bil Tratnik umorjen s topim predmetom. Na glavi ima 5 velikih do 5 cm dolgih, zovajobih ran in sicer prebito lobanjo ter rane tik nad čelom, na temenu in desno pod temenom.

Na kraju umora so našli sledove krvi, prazno škaflico vžigalce, ovojko za nogo in vrvice. Vidni so celo sledovi, kjer se je bila borba med priletnim starem in močnim morilec.

Tratnika poznajo vsi okolišani, ker je prodajal suho robo. Govorijo celo, da je imel Tratnik

Izšla je

Družinska Pratika za leto 1939

z zelo bogato vsebino in obilico krasnih slik v bakrotisku.

Dobiva se za ceno Din 5.— (po pošt 50 par več) v vseh knjigarnah in mnogih trgovinah širom Slovenije. Preprodajalci velik popust.

»Družinska Pratika« naj najde pot v vsako hišo!

denar, kar je vedel Špaizer in ga napadel zato, da bi prišel do denarja. Oblasti si prizadevajo, da bi kmalu izsledile morileca, ki se še skriva. Upamo, da se jim bo posrečilo.

Letalski napad na Ljubljano

Pa nalogo v /nega ministrstva bo prihodne dni dne v naja letalskega napada na Ljubljano in pasivne obrambe prebivalstva.

V zvezi s tem in v sporazumu z upravo policije v Ljubljani se izdajajo sledeča navodila za ravnanje prebivalstva ob času napada na mesto: Pri vaji bodo uporabljena aktivna napadalna in obrambna sredstva, to je obrambni topovi, mitraljezi itd., a bombna sredstva bodo markirale svetlobne rakete in sicer rdeče rakete rušeče bombe, zelene rakete bojne strupe ter bele rakete požarne bombe, kakor tudi druga sredstva.

Pasivna obramba bo sestavljena iz sanitarnih oddelkov za prvo pomoč ranjenecem in zastrupljenecem, oddelkov za ugotavljanje in uničevanje bojnih strupov, požarnih oddelkov in tehničnih oddelkov za odklopavanje ruševin ter popraviljanje električnih, vodovodnih in plinskih naprav. Ker je ta vaja obremenjena tudi vezbanje prebivalstva, kako naj postopa v primeru resničnega zračnega napada in je tedaj v življenjskem interesu vsakega posameznika, pozivljamo vse ljubljanske prebivalstvo, da se ravna po teh navodilih:

Pričetek vaje in s tem bližnje sovražnih letal bo naznanjeno z znakom »Vzbuna« (alarma) in sicer s 3 zaporednimi topovskimi strelji na Gradu, z zateglim tuljenjem vseh tovarniških siren, piskanjem železniških lokomotiv, z rogovi, ki bodo nameščeni na raznih višjih točkah po mestu, in z zvonjenjem vseh zvonov na Gradu, ki jim sledi zvonjenje z vsemi zvonovi vseh cerkva po mestu. Ta znak bo trajal 2 minuti. Ko bo dan znak »vzbuna«, se mora ustaviti ves promet tudi tramvajski, avtomobilski itd. po vseh ulicah.

»Konec nevarnosti« bo objavljen samo z zvonjenjem vseh zvonov na Gradu, ki mu sledi zvonjenje vseh zvonov vseh cerkva v mestu.

Ta dva znaka si mora vsakdo radi pravilnega postopanja dobro zapomniti.

Ravnanje pri vaji.

1. Prebivalstvo, ki ga preseneti znak »vzbuna« na ulici, v tramvaju itd., se mora skriti v najbližje hišne veže, hodnike, javne lokale itd.

Avtomobilisti in druga prevozna sredstva (razen tramvajskih voz, ki ostanejo prazni na mestu), se morajo pa ustaviti prometa takoj umakniti v

stranske, bolj skrite, neprometne ulice in se tam razvrstijo ob desni strani. Ročne vozčke in podobno pa je treba spraviti v najbližja dvorišča, toda tako, da ne bodo qvirali vhoda v dotične hiše.

Nihče ne sme na ulici ali kje drugje opazovati kretanja aeroplanov.

2. Oni, ki bodo ob znaku alarma in javnih kolicah, uradih itd., naj ostanejo tam, ali ne v bližini oken, vrat ali celo pred vrati.

3. Stanovalci, ki bodo ob znaku napada doma, naj takoj zapro vsa okna, spuste zavese in naj se umaknejo v notranjost sob, najbolje v kat med debelimi zidovi, da ne bi bili izpostavljeni nevarnosti od razstrelkov bomb. Nikakor pa ne smejo gledati in opazovati skozi okna.

4. Vse trgovine morajo pri znaku »vzbuna« takoj zapreti lokale in spustiti roloje; nameščenci ostanejo v trgovini, istotako event. kupci, lastniki stojnic pa smejo ostati pri vaji na svojih mestih radi čuvanja blaga.

Opozarja se javnost na to, da bodo iz letal metali v manjših količinah bojne strupe — solzive in kihavce in se morajo zlasti otroci pravočasno umakniti v ulic in odprtih prostorov.

Poleg tega bodo na raznih straneh mesta uporabljene vezbalne bombe, ki so pa pri eksploziji tudi nevarne 100 m okrog.

5. Na krajih, po ulicah ali delih ulic, kjer bo s posebnimi tablicami »Strupeni plini« označeno, da je prehod prepovedan, promet tudi po znaku »konec nevarnosti« ni dovoljen, dokler ne bodo table odstranjene.

6. Ob času napada bodo ostali na ulici poleg varnostnih organov policije, žandarmerije in vojaštva samu reševalni oddelki, službujoči člani Odpora za zaščito mesta, ki se morajo izkazati z legitimacijo »Ozama«.

Kdor se ne bo ravnal po teh navodilih in se ne bo pokoraval pozivom organov javne varnosti, se bo smeli naredbi kr. banske uprave dravske banovine Pov. II. D. Z. No. 3548/I. z dne 12. oktobra 1935 kaznovan z globo 10 do 1000 din, ob neplačilu globe pa z zaporom od 1 do 20 dni.

Mestno poglavarstvu v Ljubljani, 11. X. 1938.

Presedek:
dr. Juro Adlešič I. r.

Slovenske državnopravne starine

Ljubljana, 8. oktobra.

»Naše državnopravne starine« je bilo naslov predavanja, ki ga je imel na I. prosvetnem večeru 7. t. m. g. ravnatelj dr. Mal. Predavanje je bilo nad vse zanimivo. Saj je odlični znanstvenik odkril neprecenljive dokaze o samobitnosti Slovencev. Ovirgel je trdil, da so bili Slovenci nakovalno, na katerem so oblikovali tuji. Ze ob zori naše zgodovine so Slovenci imeli svoje državnopravne pravine. Razdeljeni so bili že takrat, ko so prišli v sedanjo domovino, v tisočnje, stotine in desetjine. Na svojih zvečah so se posvetovali, sklepali ter volili kneze. Zanimivo je in značilno, da se je to godilo brez sodelovanja duhovščine in v plemičev, brez obrtnikov in trgovcev, in to izven cerkve, kar je edinstveni primer v zgodovini. Tudi običaji niso bili v latinskem jeziku, kakor povsod drugod, temveč v pristnem staroslovenskem. Karantanski Slovenci niso bili podjarmljeni od Bavarev, temveč so bili »enakopravni del države, ki jih je družila le personalna unija. Monarhična oblast se med njimi ni mogla ukoreniniti. Zal pa so se te prvine polagoma pozabile in so leta 1388. vpeljali »štajersko pravico«, ker je bilo prejšnje pozabljeno. — Predavanje je bilo tako izbrpno in znanstveno utemeljeno, da so poslušalci naravnost strmeli, ker so slišali stvari, ki so bile doslej vsem neznanne. Pogrešali pa smo pri predavanju naše učiteljstvo, profesorje in sploh inteligentne kroge, ki imajo ob raznih prilikah toliko govoriti o slovenstvu, ne pridejo pa poslušat znanstvenika, ki odkriva snovi o slovenstvu, ki so nastale ob zori naše zgodovine. — Navzoče občinstvo je predavatelja z dolgotrajnim plaskanjem nagradilo, ker je pri tem predavanju ogromno pridobilo iz domače zgodovine.

Prihodnje predavanje bo v petek, 14. t. m., in bo posvečeno zopet slovenski zgodovini. Predaval bo g. prof. Silvo Kranjec.

1. Občni zbor Katehetskega društva v Ljubljani bo danes ob petih popoldne. Zaradi predelovanja v Jugoslovanski tiskarni bo občni zbor v dvorani Rokodolskega doma v Komenskega ulici 12. Dnevni red je običajen. Po podanih poročilih so na vrsti volitve novega odpora. Vsi člani vljudno vabljeno!

1. Slomškova družba v Ljubljani sporoča evojemu članstvu, da bo za september nameravano romanje na Slomškov grob v nedeljo, 16. t. m. Odhod iz Ljubljane ob 5.30. Po prihodu vlaka v Maribor je sv. maša na Slomškovem grobu. Po sv. maši v dvorani Gospodarske banke, Aleksandrova 6, spominsko zborovanje za našega vzornika A. M. Slomška in predavanje prof. Sedivija »Slovenska miselnost«. — Prav iskreno vabimo vse člane in članice, da se našega vsakoletnega romanja prav gotovo udeležijo. — Odbor.

1. Dolenjski tramvaj bo zgrajen do Rakovnika. To je v korist tramvaja samega, ker prihajajo na Rakovnik pogosto romarji, ki dajo dovolj zaslužiti maloželezniški družbi. Na progi so delavci izredno marljivi in delajo s posepešno naglico, tako da prebivalci dolenskega okraja upajo, da bo tramvaj dogotovljen vsaj do Vseh svetih. Veliko oviro pa predstavljajo kanalizacijska dela na Dolenjski cesti, ki napredujejo zelo počasi.

1. Opozorilo telefonskim naročnikom! Vse telefonske naročnice vljudno opozarjamo, da potече dne 15. oktobra rok plačila telefonske naročnine, odnosno dolžnih obrokov instalacije. — Ček. polnične so bile vsem naročnikom dostavljene prve dni meseca septembra t. l. V primeru, da je naročnik položnice izgubil, naj kupi prazno polnično, ki jo dobi pri vsaki pošti, naznači na isti štev. ček. računa: 10225, Pošta Ljubljana 1, telefonske pristojbine, Ljubljana, in nam nakaže odpadajočo naročnino. Telefoni, za katere naročnina ni plačana do gori omenjenega roka, se po predpisih telefonskega pravilnika izključijo dne 16. oktobra začasno iz prometa, za ponovno vključitev pa je treba plačati 100 din.

1. Za Baragovo semenišče je darovala Vzajemna posojilnica v Ljubljani v počastitev spomina pok. msgr. dr. Jožeta Debeveca 500 din.

1. Palača banke Slavije je, kakor smo že poročali, v evrovem stanju dograjena. Palača obsega z mansardnim nadstropjem skupno sedem nadstropij. Hišice, v katerih so še stare trgovine in branjarije, zaenkrat še obstoje, bodo pa takoj porušene, ko bo nova palača banke Slavije dograjena. Navo palače je zasnoval arh. inž. Ivo Medved, ki je zelo praktično porazdelil prostore v palači ter poskrbel tudi, da bo nova palača, ki bo močnega sosedu nebotičniku, imela ugodno zunanost.

Mariborske vesti

Zveza dekliških krožkov za lavantinsko škofijo

Maribor, 10. oktobra.

Včeraj dopoldne je bil v Betnavi pri Mariboru občni zbor Zveze dekliških krožkov za lavantinsko škofijo. Bil je to važen dogodek, ki bo imel velike posledice za razmah katoliškega mladinskega gibanja, ki je zdaj enotno. Odziv k udeležbi občenega zbora je bil izreden ter se ga je udeležilo 70 predsednic Dekliških krožkov. Lavantinska škofija je zastopal kanonik dr. Osterc, iz Ljubljane je prispele predsednica ljubljanske zveze gđ. Marija Pogačnik, častno je bilo tudi zastopstvo celjske zveze pod vodstvom dr. Hanželiča. Občni zbor je vodila časna predsednica gđ. Karmela Kotnikova. Ob 10 dopoldne je bila sv. maša. Ob 11 je imel g. Zličar govor »Katoličanke - Slovenke«, nato pa je sledil občni zbor. V

škofovem imenu je pozdravil zborovalke kanonik g. dr. Osterc ter jim je raztolmačil želje lavantinskega nadpastirja, ki z živim zanimanjem spremlja napredek in razmah dekliškega katoliškega gibanja in želi, da bi se med dekleti vkoreninile zlasti tri lepe lastnosti: živa vera, evharistično življenje in čistost. Na občenem zboru je bilo na sporedu najprej poročilo Zveze, ki je bilo podano v idejnem in tehničnem pravcu, sledila so potem poročila celjske podzveze in okrožja v Murski Soboti. Občni zbor se je končal z volitvami, pri katerih je bil izvoljen šestčlanski odbor: po tri odbornice so iz Maribora, tri pa iz Celja. Sprejel se je tudi kratak pravilnik. Zaključno besedo je imel g. Drago Oberžan, ki je podal smernice in poglede za bodoče delo Zveze.

m Izlet društva zasebnih in trgovskih nameščenec v Slovenske gorice bo v nedeljo, 16. okt. Odhod z avtobusom popoldne ob eni, povratek zvečer. Cena za vožnjo, gorozje in plačo 25 din. Prijave sprejema do četrta dopoldne gđ. Hrašoveča, uradnica podružnice »Karitas«, Maribor, Orožnova ulica, in g. I. Solar, tehnični uradnik mariborske mestne planarne.

m Pred zaključkom gledališkega abonmaja. Se nekaj dni se sprejemajo pri dnevnih gledališki blagajni abonente za sedeže v parterju in ložah.

m »Boceaccio« v mariborskem gledališču. — Mariborska opera pripravlja pod taktirko kapelnika Herzoga in v Skrbniškovi režiji kot prvo glasbeno predstavo te sezone znano Suppejevo opereto »Boceaccio«. Prvič nastopi novi tenor A. Manoševiski v naslovni vlogi.

m Podpirajte revne soljarje. Društvo za podporo revnih učencev objavlja: Te dni se bo oglašal po hišah nabiratelj prispevkov za Podporno društvo za revne učence v Mariboru. Iskreno prosimo, da ga stranke ne bi zavračale ter naj bi društvo blagohotno podpre, kajti število siromašne šolske mladine se vedno bolj množi. Božič je pred duri in treba bo obleči in obuati okrog 800 revnih otrok.

m Čebelarke novice. V nedeljo, 16. t. m. ob pol 14 pri čebelnjaku g. A. Živka na Pobrežju pri Mariboru, Miklošičeva ul. 1, čebelarstvo predavanje o zimovanju čebel, kuhanju voska, odzemanju čebel in satovja iz navadnih košev. — Podružnica Slov. čebel. društva za Maribor in okolice sporoča članom, da bo prihodnji »Čebelar« poročal glede nabave sladkorja, ki bo letos deaturiran s papirko.

m Trgatev se je pričela. V nedeljo in včeraj se je začela splošna trgatve v Slovenskih goricah, v Halozah, v pekerskem in slovenjebistriškem vinogorju. Ze dolgo let niso imeli vinogradniki za časa trgatve tako lepih in sončnih dni, kakor jih imajo letos. Zaradi zadnjega deževja je začelo gorozje malo gniti, pa sedaj vinogradniki hitijo s trganjem. Nekateri, ki imajo najplemetejše sorte ter hočejo dobiti letos zelo zlahtno kapljico za buteljke, pa bodo počakali s trgatvijo še ta teden ter bodo gorozje še naprej zorili. Zadnji lepi dnevi so zopet dvignili vsebino sladkorja v gorozju, ter bodo vinogradniki, ki imajo vinograde v lepših legah, izhajali tudi brez sladkornja s sladkorjem. Popovrno ima sedaj gorozje iz boljših leg okrog 18 stop. sladkorja ransk. rizing, laški rizing, beli burgundec, rulandec in moškati silvanec bodo dosegli tudi nekaj višjo stopnjo. Zelo majhen je letos odstotek kisline,

Celje

c Drevi gostuje v celjskem mestnem gledališču ljubljanska drama z otvoritveno predstavo »Zena na Niskavuorju«. Predstava je izven abonmaja. Občinstvo naj si že danes dopoldne in popoldne nabavi vstopnice v predprodaji v Slomškovi tiskovni zadrugi. Pričetek predstave ob pol 8!

m V Sv. Jurju ob juž. žel. so v soboto pokopali g. Andreja Polaka od Sv. Rozalije. Z njim je šla v grob stara korenina, kakršnih je vedno manj. Bil je dober krščanski oče svoji družini, v javnosti pa zaveden kristjan. Blizu 50 let je gospodaril na »Stantovetovem domu«, ki ga je gospodarsko visoko dvignil. Bil je tudi med ustanovitelji Hranilnice in posojilnice v Sv. Jurju pri Celju in dolgoletni ključar pri podružnici pri Sv. Rozaliji. Lani pred božičem je za svojo 80-letnico življenja še zadnjkrat zbral vse otroke okrog sebe. 10 dni pred smrtjo se je po nesreči z ognjem opek, da so ga morali peljati v celjsko bolnišnico. Tu je dobil še pljučnico, tako da je bila vsaka pomoč brezuspešna. Odpeljali so ga domov, kjer je v krogu svojih domačih izdihnil. Naj mu bo Bog plačnik za vsa njegova dobra dela!

c Zaradi širjenja slihanke in parkljevke v celjskem okraju je na teritoriju celjske mestne občine prepovedan vsak svoboden promet z živino in živalskimi pridelki iz okuženih krajev iz Hramše pri Veliki Pirešici, Klanca pri Dobrni in po zadnjih določbah iz Lahome pri Laškem. — Potni listi za parkljarje (krave, vole, koze, ovce, svinje) se bodo izdajali le v primeru neodložljivega klanja. Dovoljenje za odpremo živine, živih parkljarjev iz mestnega področja za rejo in klanje izdaja je banka uprava samo v nujnih primerih. — Dvorci, v katere se vračajo osebe iz Nemčije, Francije in drugih krajev, okuženih iz naše države, se morajo razkužiti. Prijavijo naj se mestnemu poglavarstvu. Uvažanje nekuhanega mleka kakor tudi krme, slame, gnoja, stelje in sploh vseh predmetov iz krajev, okuženih s slihanke in parkljevke, je najstrožje prepovedano. Kršitve se bodo kaznovale z globo od 6 mesecev do 5 let zopora ali z denarno kaznijo od 5000 din dalje.

c 72-letni starček pod vozom. Pri Sv. Emi pri Pristavi je vozil gorozje 72-letni posestnik Janez Otorepec. Pri vožnji pa je padel pod voz, ki je šel preko njega in mu prizadel težke notranje poškodbe, težje pa mu je ranil tudi noge, glavo in izpahnil desno roko.

c Dva vloga v eni noči na Kralja Petra cesti. Na Kralja Petra cesti je bilo včeraj okoli ene ponoči vlomljeno v mlekarno Marije Admant in v trgovino Prve slov. železarne. Vlomilec je prišel na hodnik preko plank, nato je vlomil v mlekarno in odnesel 2 kg sira in 3 kg ogrske salame, v vrednosti 200 din. Nato je vlomil še v trgovino Prve slov. železarne in odnesel 600 din v gotovini, 3 strašne pištole z nekaj naboji in 10 boljših žepnih nožev, v vrednosti 1770 din. Policija vlomilca že zasleduje.

c Kino »Union«. Neprekleno zadnjikrat: »Raspoutine (Demon Rusije)«.

c V celjski bolnišnici je umrl 12-letni sin pekovskega pomočnika v Zavodni pri Celju, St. Rozman, v Zakresjuša na 64-letni Anton Rajniš. Naj v miru počivata!

Moderna zadružna klet v Ormožu

Ormož, 8. oktobra.

Kletarsko društvo r. z. z. o. z. v Ormožu, naša najmočnejša vinarska zadruga, ki šteje nad 600 članov, si je v zadnjem času zgradila novo zadružno klet in jo opremila z vsemi modernimi napravami. V soboto 8. t. m. je to klet stavila v obrat. Klet in naprave je blagoslovil domači g. župnik p. Remigij Jerob. Povabljene goste je pozdravil načelnik zadruge g. Ivanuša, nakar sta bankski svetnik g. Janžekovič Alojz in ravnatelj zadruge g. Munda orisala položaj vinogradništva ter delovanje zadruge od ustanovitve naprej. Zadruga, ki je bila ustanovljena leta 1898, se je morala dolgo vrsto let boriti s težkočami, a zadnja leta je s svojim živahnim delom postala močna in trdna gospodarska postojanka naših vinogradnikov.

Nova moderna klet, v kateri so postavljene betonske cisterne, obložene s steklom, ima prostora za ca. 5000 hl vina. Cisterne je izdelala v splošno zadovoljstvo solidna in znana domača tvrdka Miovič Peter iz Maribora. Da si je zadruga lahko klet modernu opremila, je pripomogla tudi banska uprava in ministrstvo za kmetijstvo s svojo podporo. Vsekakor je storjen s tem pri zadrugi velik korak naprej ter bo lahko svojo nalogo izpolnjevala v bodoče še v večji meri kot do sedaj ter pripomogla, da bodo naši vinogradniki svojo priznano ormoško-ljutomersko kapljico laže in bolj primerno uvovčevali.

Ptuj

Telefon pri pošti Markovci pri Ptuj. Kako potrebni smo telefonske zveze, pokaže dobro požrtvovalnost našega prebivalstva, ki je stavilo poštni upravi na razpolago brezplačno vso potrebno telefon. drogovic, delovne moči, prevozna sredstva in tudi primeren prispevek za strokovna dela. Vidimo torej, da naše prebivalstvo globoko pojmuje potrebo take javne naprave, ki jo posebno v sedanji jesenski kupčijski sezoni zelo pogrešamo. Kajti telefon je hiter in važen posredovalec med kupcem in prodajalcem.

Nova telefonska zveza Ptuj—Vurberc—Sv. Barbara pri Mariboru. Ministrstvo pošte je po številnih prošnjah prebivalstva odredilo, da se podaljša obstoječa telefonska zveza Ptuj—Vurberc pri Ptuj do pošte Sv. Barbara pri Mariboru, kjer se bo istočasno uvedla telefonska in brzojavna služba. Potrebno telefonsko drogovic je že prispelo in tudi žica je na razpolago

Jesenice

Gramoz za posipanje ceste. Cestni odbor našo prošamo, da uredi deponiranje gramoz za glavno cesto med ljudsko šolo in vzhodom h Krekovemu domu. Bilo je rečeno, da se bo gramoz deponiral za oglašnimi deskami, sedaj bo že kmalu sredi ceste. Ovirna promet ter kazji lice mesta.

Danes in jutri občna zbor! Danes ob 8 pevski osek KPD, jutri (v sredo) ob 8 pa Krekova prosvetno društvo. Oboje v Krekovemu domu. Polnoštevilo in točno!

Sudetskonemški kapital v naši industriji

Po zadnjih podatkih je znašal delež nemškega in avstrijskega kapitala pri vsej udeležbi tujeje kapitala 320,8 milij. din ali 6,77%. Češkoslovaški kapital je bil zastopan s 741,2 milij. din ali 11,93%. Češkoslovaški kapital je bil posebej merodajen v tekstilni industriji, kjer je imel največji vpliv. Toda ravno velika večina tega kapitala, ki je delal v tekstilni industriji, je prišla iz sudetskonemških dežel. Tudi udeležbe češkoslovaškega kapitala pri jugoslovanski kemični industriji, so vse iz sudetskonemškega ozemlja (Ustje — Aussig). Nemški krogi računajo, da je sudetskonemški kapital v naši industriji okoli 250—300 milij. din. Tako lahko računamo, da se bo delež Češkoslovaške znatno zmanjšal: na 8—9%, povečal pa se bo nemški. Ker je nemški kapital zadnje čase investiral mnogo v našem rudarstvu, skupno cenijo, da ga je v zadnjih dveh letih prišlo okoli 100 milij. din, bo Nemčija udeležena v naši industriji z okoli 800 milij. din ali z nad 13% in bo prišla po udeležbi takoj za Francijo in Anglijo.

Kaj dobi Poljska?

Poljska dobi od Češkoslovaške ozemlje okoli 800 km², kjer prebiva okoli 230.000 ljudi. Po nemškem viru prebiva tam okoli 130.000 Poljakov, ostali so v veliki večini Čehi, le nekaj nad 10.000 je Nemcev. To sta oba okraja Tešin in Freistadt. V tem ozemlju, ki ga dobe Poljaki, pa je polovica moravskoostrovskega karvinskega revirja železarske in premogarske industrije. Zlasti so tu veliki rudniki črnega premoga, ki dajejo boljši črni premog kot sosedni poljski rudniki. Skupno je v karvinskem revirju okoli 16 premogovnikov, ki so dali lani 7,5 milij. ton premoga.

Nova palača Poštne hranilnice v Belgradu

Poštna hranilnica v Belgradu se je preselila v svojo novo stavbo v ulici Kralja Aleksandra in od 10. oktobra dalje v njej posluje. Pred začetkom dnevnega poslovanja, ob 7.30, je bila opravljena pred zbranim celokupnim osebjem kratka molitev za srečni začetek poslovanja, a nato se je začelo poslovanje z občinstvom in interno delo po vseh oddelkih. — Zidanje nove stavbe Poštne hranilnice se je začelo dne 10. marca 1935, a končano je bilo 10. oktobra 1938. Zgradba Poštne hranilnice hkrati z onim delom, ki je namenjen za pošto ministrstvo, spada v vrsto največjih in najmonumentalnejših zgradb v naši državi.

Poštna hranilnica ima 50 pisarn, 9 dvoran, 3 velike dvorane, blagajniško dvorano z vhomom in a 35 blagajniških oken.

Del stavbe, ki je določen za pošto ministrstvo, ima 161 pisarn, 14 dvoran, brzojavni dvorani, 14 skladišč, 2 stanovanj za služe, kotlarno z 20 kotli, strojno dvorano, skladišče za premog, 4 delavnice itd.

Stavba ima tri zatočišča proti zračnim napadom za okrog 150 ljudi. Velike dvorane za blagajno, za brzojav, za čekovni oddelek, hranilni promet, knjigovodstvo in tresor se zračijo umetno. Zaradi hitrejšega poslovanja je instalirana zračna pošta, tekoči trakovi, naprava za prenašanje brzojavk, dvigala, ki spajajo oddelke z blagajniškimi okeni itd. Razen tega je tudi pet osebnih dvigal. Če odračunamo stroške za instalacije in opremo, velja cela zgradba kakih 44 milijonov dinarjev.

Stavba je zidana po izkušnjah največjih poštne hranilnic na svetu, tako glede razporeda prostorov, kakor tudi glede uporabe tehničnih pomožnih sredstev.

Resolucije Zveze trgovskih združenj

Zveza trgovskih združenj dravske banovine je na svoji izredni skupščini v Celju dne 5. oktobra 1938 soglasno sklenila naslednjo resolucijo:

1. **Obljubljena uredba o krošnjarstvu** ni bila kljub ponovnim urgemam niti do danes izdana. Medtem se krošnjarjenje nevarno širi in je zavzelo že katastrofalen obseg. Zavlačevanje izdaje uredbe o krošnjarstvu daje krošnjarjem potuho, da se že redno dogajajo nasilja krošnjarjev nad prebivalstvom in trgovci.

Če se iz katerih koli razlogov ne bi mogla izdati uredba, naj se vsaj s posebnim odlokom takoj in brezpogojno prepove vsako krošnjarjenje z manufakturnim blagom.

2. Težke posledice novega zadržnega zakona se kažejo vesplošno in v borbi proti neenaki konkurenci propada številne več trgovskih obratov. Zato ponovno zahtevamo, da se vse nabavljane in konsumne zadruge obdavčijo tako ko vse druge trgovine.

3. Ponavljamo svojo že mnogokrat naglašeno zahtevo, da se uvede tudi za male trgovce pavšaliranje pridobnine, kakor je to uvedeno za male obrtnike.

4. Zahtevamo, da se odlok ministrstva za soc. politiko in narodno zdravje, s katerim se je prepovedala prodaja vate in obvezilnega materiala v trgovinah ter prepustila izključno lekarnam, razveljavi, ker sta se vata in obvezilni material od pamtvice prodajala po trgovinah, da se nudi tudi podeželskemu prebivalstvu, ki je vsak dan izpostavljen poškodbam, cenena nabava tega materiala tudi v trgovinah.

Prav tako zahtevamo razveljavljenje odloka istega ministrstva, da se namreč smejo prodajati zdravilna zelišča le v lekarnah. S tem je zlasti revnejše prebivalstvo zelo oškodovano.

5. Pod plaščem berčenja se zlasti pozimi in v jeseni vlačijo od kraja v kraj razni sumljivi tipi, med njimi tudi nevarni nasilneži, ki prav resno ogrožajo imetje in življenje prebivalstva. Velike podpore, ki jih mora zlasti trgovstvo podeljivati vsak dan tem »beračema«, ne zaležejo, ker tudi navadno ne pridejo v prave roke. Zato zahtevamo, da se podpiranje obubožanega prebivalstva ter res potrebnih ljudi uredi v sporazumu z občini in prizadetimi činitelji enotno za vso banovino.

6. Skupščina prosi kr. banksko upravo, naj preklichi odlok, s katerim je bilo naročeno vsem ljudskim šolam, da morajo začeti s 1. oktobrom obvezno nakupovati vse knjige in šolske potrebšline izključno pri banovinskih založih knjig, ker je ta odlok škodljiv in krivičen za trgovce.

7. Prav tako prosimo banksko upravo, da preklichi odlok, s katerim se je upravnim oblastvom prepovedalo potrjevati račune za knjige ali šolske potrebšline, če niso bile kupljene pri banovinskih založih šolskih knjig.

8. Ob cerkvenih slavnostih se pojavljajo na deželi šušmarji, ki ponujajo najrazličnejše blago. Prosimo kr. banksko upravo, da v interesu državne uprave naroči vsem podrejenim uradom, da poostre kontrolo nad šušmarji in krošnjarji ob takih slavnostih, enako pa tudi ob sejnih in tržnih dnevih.

9. Naprošamo Narodno banko, da dovoli svojim podružnicam v dravski banovini, da podobno, kakor je dovolila za lastnike malih žag, odkupujeta italijanske klirinške nakaznice z 2,5% skonta tudi za male lesne trgovce.

to je več kot polovico češke produkcije. S tem se bo poljska produkcija premoga precej povečala, lani je znašala okoli 36 milij. ton.

Obenem pa so v tem revirju tudi velike železarske, kajti karvinski premog daje izvrstne koks, ki je neobhodno potreben železarski. Skupno cenijo produkcijo jekla v karvinskem revirju na okoli 700.000 ton, dočim je znašala lani vsa poljska produkcija jekla 1.450.000 ton.

Samo družba Berg-und Hütten je lani producirala v tem ozemlju 4,1 milij. ton premoga in 500.000 ton surovega železa. Ta družba je pod vplivom francoskega kapitala: Schneider Creusot.

Položaj pri čeških denarnih zavodih. Češki tiskovni urad poroča, da se opaža znaten dotok vlog v denarne zavode. Računa se, da je tezarviranih okoli 3 milijarde kron. Cene raznih predmetov so ostale v glavnem neizpremenjene. Računajo, da bo imel prvi obrok angleškega posojila v znesku poldruge milijarde kron ugodne posledice. V zvezi s tem računajo, da bo tudi ves plačilni promet v kratkem prost kakor da bodo tudi banke izplačevale vloge v celoti brez omejitev. Najvažnejše delo je spraviti letino pod streho.

Nemškočeški gospodarski promet. Po poročilih nemških listov potekajo pogajanja za ureditev raznih gospodarskih vprašanj med Češkoslovaško in Nemčijo ugodno. Med drugim je bilo sklenjeno, da lahko ostanejo uradni in vodilni nameščenci velikih in važnih industrij še nadalje na svojem mestu v po Nemcih zasedenih pokrajinah in jim je zagotovljena osebna svoboda in pravica kasneje oditi v Češkoslovaško. Pogajanja se nadaljujejo tudi o zopetnem začetku poštnega ter železniškega prometa.

Nemški kredit Turčiji

Meseca maja je Anglija dovolila Turčiji po svojem gospodarskem ministru garancijo za 10 milijonov funtov, ki naj služijo za izvoz angleških proizvodov v Turčijo. Nadalje je Anglija sklenila s Turčijo posebno pogodbo, po kateri je trgovina med obema državama popolnoma prosta vseh deviznih, klirinških, kompenzacijskih in drugih omejitev. Tudi bo od 1. julija 1938 naprej turška vlada preprečila vsako nesorazmerje v trgovinskih bilanci med obema državama. Tretji sporazum pa določa, da lahko angleška industrija kreditira Turčiji dobave vojnega materiala, zlasti vojnih ladij pod pogojem, da za to prevzame garancijo angleška vlada. Turčija je nameravala na ta način nabaviti za okoli 6 milij. angleških funtov orožja in sploh vojnega materiala.

Turčija namerava 10 milij. funtov porabiti za zgradbo pristanišč, racionalizacijo in povečanje rudarstva, izvedbo industrializacije sploh in za nabavo prometnih sredstev, posebno ladij s hladilnimi napravami. Kredit 10 milij. funtov bodo Turki začeli odplačevati leta 1940, odplačali pa ga bodo v celoti do leta 1951, nato pa še 6 milij. funtov do leta 1961, in sicer s povečanim izvozom onih turških proizvodov, ki se bodo lahko dali prodati.

Tudi Nemčija daje kredite Turčiji

Angleški kredit ni dal miru tudi drugim državam, ki so zainteresirane na turškem gospodarstvu, odn. trgovini. Predvsem je bila na turškem trgu zainteresirana Nemčija, kar se vidi iz naslednjih števil turške zunanje trgovine: leta 1929 je uvažala Turčija iz Nemčije 15,3% vsega uvoza iz Turčije, leta 1936 že 45,1, leta 1937 pa je prehodno nemški delež pri turškem uvozu padel na 42,1%. Nadalje je šlo leta 1929 od vsega turškega izvoza 13,3% v Nemčijo, leta 1936 že 51,0, leta 1937 pa 36,5%.

Tako je prišlo do potovanja nemškega gospodarskega ministra Funka v Ankaru (odpotoval je tja iz naše države). To potovanje je imelo svoje uspehe in sedaj poročajo iz Ankare, da je dogovorjeno med obema državama, da da Nemčija Turčiji kredit 150 milij. mark. Ta kredit bo služil za plačilo turških nabav v Nemčiji: industrijskih proizvodov in vojnega materiala, kakor tudi za izvedbo javnih del v Turčiji. Podrobnosti še niso znane, ker se morajo o njih še dogovoriti.

Izredna skupščina Društva diplomiranih ekonomistov in komercialistov v Zagrebu je bila 6. oktobra 1938. Na tej skupščini je bil za predsednika izvoljen inž. Junus Mehmedagić, tajnik zagrebske borze, za podpredsednika Dušan Kralj in dr. Branko Alexander, za tajnika Branko Matić in Zerdik.

Srbskočeška tvornica sladkorja, Čuprija, izkaže po bilanci za 1937-38 1,72 milij. din čistega dobička. Po dotaciji rezerv z 0,086 milij. din se razdeli 5% dividenda.

Borza

Dne 10. oktobra 1938.

Denar

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt neizpremenjen: v Ljubljani na 238 denar, v Zagrebu na 238 blago, v Belgradu na 237,20—238,80.

Nemški čeki so beležili v Ljubljani 14 blago, v Zagrebu 13,87—14,07, v Belgradu 13,80560 do 14,0560. Nadalje so beležili v Zagrebu za konec novembra 13,84—14,04, za sredo decembra 13,90 do 14,10.

Grški boni so beležili v Zagrebu 33,50 denar, v Belgradu 31,85—32,55.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 2.292.318, v Belgradu 5.689.000 din. Nadalje je znašal promet v efektih v Belgradu 1.842.000 din.

Ljubljana — tečaj s primom:

Amsterdam 100 hol. gold.	2377,16—2391,75
Berlin 100 mark	1750,52—1764,40
Bruselj 100 belg	738,95—744,01
Curih 100 frankov	996,45—1003,52
London 1 funt	208,86—210,91
Newyork 100 dolarjev	4341,01—4377,32
Pariz 100 frankov	116,62—118,06
Praha 100 kron	149,44—150,55
Trst 100 lie	229,34—232,43

Curih, Belgrad 10, Pariz 11,70, London 20,945, Newyork 439,25, Bruselj 74,225, Milan 23,075, Amsterdam 238,60, Berlin 175,80, Stockholm 107,85, Oslo 105,225, Kopenhagen 93,475, Praha 15, Varšava 83, Budimpešta 87,30, Atene 3,95, Carigrad 3,50, Bukarešta 3,25, Helsingfors 9,25, Buenos-Aires 111,375.

Vrednostni papirji

Ljubljana Drž. papirji: 7% investicijsko posojilo 99—100, agrarji 60—62, vojna škoda promi na 467—471, begluske obveznice 90—91, dalm. agrarji 89—91, 8% Blerovo posojilo 96,50—100,50, 7% Blerovo posojilo 91,50—93,50, 7% posojilo Drž. hip. banke 99 denar, 7% stab. posojilo 100 blago. Delnice: Narodna banka 7350—7400.

Zagreb, Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 96,50—97,50 (97,50, 99), agrarji 58—62, vojna škoda prompina 465—468 (465, 467), dalm. agrarji 90—91,50 (91,50), 4% sev. agrarji 60 blago, 8% Blerovo posojilo 97,50—98,50 (96,50), 7% Blerovo posojilo 92,25—92,75 (92,50). — Delnice: Trboveljska 160—180, Narodna šumska 20 blago, Gutmann 50—60, Isis 25 denar, Osejska livarna 160—180, Dubrovačka 350 denar, Jadranska plovlba 350 denar.

Belgrad, Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 99,50—100 (100, 99,50), agrarji 61,50 blago, vojna škoda prompina 470,50—471,50 (470, 466,50), za konec decembra 470 denar (467,50), begluske obveznice 90,75—91 (91, 90,50), dalm. agrarji 90—90,25 (90), 4% sev. agrarji 60,50 blago, 8% Blerovo posojilo 96—99,50, 7% Blerovo posojilo 92—92,50 (92), 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar. — Delnice: Narodna banka 7,350 denar, Priv. agrarna banka 224—226 (225, 227).

Žitni trg

Novi Sad, Pšenica: bač. in erem. 153—155, alav. 154—156, gor. ban. 153—155, bač. okol. N. Sad in okol. Sombor 152—154, isti kilogrami in vse po 10%. — Koruza: bač. in erem. 130—132, ban. 128—130. — Fižol: bač. in srem. beli brez vreče 295—300. Ostalo neizpremenjeno. Tendence slaba. Promet srednji.

Hmelj

Zalec, 10. oktobra.

I. X. uradno poročilo banovinske hmeljske komisije dravske banovine:

Pretekli teden je bilo nakupovanje hmelja zopet živahnije in je ponovno prišlo do večjih zaključkov. Cene so ostale v glavnem nespremenjene ter se plačuje slejkoprej za boljše in najboljše blago 28—30 din, izjemoma pa tudi nekaj več za kilogram. Zaključna tendenca je ostala nespremenjena čvrsta.

Cene živine in kmetijskih pridelkov

Redni mesečni živinski sejem v Novem mestu dne 3. oktobra t. l. Na sejmu je bilo prignanih

479 glav goveje živine in 1340 prašičev. Prodanih je bilo 182 glav goveje živine in 710 prašičev. Kupčija pri prašičih je bila precej živahna, a vendar v znamenju nazadovanja. Prodalo se je 430 svinj in 280 prašičev po ceni od 90 din do 960 din za glavo. Volov je bilo prodanih 110 po ceni od 1800 din do 3700 din. Krav je bilo prodanih 45 po ceni od 900 do 2800 din, 12 juncev od 600 do 2600 din in 15 telic po ceni od 600 do 2100 din. Zaradi pomanjkanja krme v novo-mesnem okraju je tudi cena pri goveji živini v nazadovanju.

Cene živine in kmetijskih pridelkov v Laškem dne 3. oktobra t. l. Voli I. vrste 6,25, II. vrste 5,50, III. vrste 4,75 din; telice I. vrste 5,50, II. vrste 5, III. vrste 4,50 din; krave I. vrste 4,25, II. vrste 4, III. vrste 3—3,50 din; teleta I. vrste 6—7, II. vrste 5 din; prašiči špeharji 10 din, pršutarji 9,50 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste 12—14, II. vrste 10—12, III. vrste 8 din; svinjina 16 din, slanina 17 din, svinjska mast 18 din, čisti med 18—20 din; goveje surove kože 8 din, telečje surove kože 7 din, svinjske surove kože 5 din za 1 kg. — Pšenica 200 din, ječmen 250 din, rž 250 din, oves 200 din, krompir 50—75 din, seno 50—60, slama 20—25 dinarjev, jabolka I. vrste 350—400 din, II. vrste 250 din, III. vrste 100 din, pšenična moka 250 do 350 din, koruzna moka 225 din za 100 kg.

Cene živine in kmetijskih pridelkov v Murški Soboti 4. oktobra t. l. Biki I. vrste 5—6, II. vrste 4—5, III. vrste 3,50—4 din; telice I. vrste 4—5, II. vrste 3,50—4 din; krave I. vrste 4, II. vrste 3, III. vrste 2 din; teleta I. vrste 5—5,50, II. vrste 4—5 din; prašiči špeharji 10—11 din, prašiči pršutarji 9 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste 10—12, II. vrste 9 din, III. vrste 8—8,50 din; svinjina 14 din, slanina 16 din, svinjska mast 18 din, čisti med 15 din; goveje surove kože 8 din, telečje surove kože 10 din, svinjske surove kože 6 din za 1 kg. — Pšenica 160 din, ječmen 140 din, rž 150 din, oves 140 din, koruza 110 din, fižol 175 din, krompir 55 din, seno 45 din, slama 25 din, jabolka I. vrste 220 din, II. vrste 160 din, III. vrste 110 din, pšenična moka 375 din, koruzna moka 200 do 250 din za 100 kg.

Sport

Po športnem svetu

Jugoslovanski olimpijski odbor je zopet na dnevnem redu. Spor v jugoslovanskem olimpijskem odboru ali če že hočete zaradi njega, ki je trajal več let, je poznan vsej jugoslovanski športni javnosti. Višek je bil menda dosežen takrat, ko je šlo zato, ali naj se Jugoslavija poteguje za izvedbo olimpijade, ki naj bi bila l. 1948 v Belgradu. Čeprav je potem cela zadeva več ali manj zaspala, vendar spor še ni likvidiran, ampak je videti, da je zavzel še večje dimenzije, kajti bil je prednesen pred največji forum, pred mednarodni olimpijski odbor. Predsednik mednarodnega olimpijskega odbora prof. Baillet Latou je v zadevi poslal pismo našim članom mednarodnega olimpijskega odbora, v katerem podaja mišljenje olimpijskega odbora, o pravih, sestavi in sedežu jugoslovanskega olimpijskega odbora. — To mišljenje v glavnem obravnava to, da se pravila JOO brez predhodne soglasnosti obeh naših delegatov v MOO ne morejo spremeniti. Dalje govori, kako mora biti sestavljen olimpijski odbor, kdo ima glasovalno pravico, najvažnejše bo pa menda to, da mora biti sedaj jugoslovanskega olimpijskega odbora v Belgradu, ki je prestolnica naše države, in v tem mestu morajo biti tudi seje, ne gled, ali so člani uprave Srbi ali Hrvati ali Slovenci, ker oni zastopajo samo svoje športne zveze in nikogar drugega. Menda deluje JOO po pravih, katere ne more priznati mednarodni olimpijski odbor.

Proti brezmislennemu smuku je nastopil znani nemški smučar Rudi Cranz. Smuk spada v kombinacijo alpskih disciplin (smuk in slalom), ki se je v zadnjih letih zelo priljubil pri mladini, zlasti pri enem delu drznih smučarjev, katerim je vsaka brzina prepočasna, kateri ne poznajo nobene zapreke in nobenih meja. Kdor je zasledoval tekme zadnjih let, je lahko opazil, kako rapidno pada klasična kombinacija (teki in skoki), zlasti se tek, ker se je mladina v velikem številu oprijela smuka. Vedno pogostejše in večje nezgode pri teh tekmah so dovedle celo velikega pristaša te smučarske discipline in odličnega tekmovalca v smuku Nemca Rudija Cranza do tega, da se je zavzel za izločitev najbolj divjih delov smuče proge in za reduciranje hitrosti z različni kontrolni vrataci. Mesto divjih smučarskih prog, na katerih se tekmovalci popolnoma svobodno vozijo, bi bilo pametneje vpeljati veleslalom. Izrodkom naj se prepreči okrobačije s pravilnikom. Saj ima R. Cranz prav, posebno še s stališča zdravlja, samo vprašanje je, v koliko bo uspel. Menda se stvar ne bo preje končala, dokler ne bodo prirediteljev iztrežili številni smrtni primeri ali dokler ne bodo pristojne oblasti posegle vmes.

Kompletna jugoslovanska plavalna reprezentanca na XII. olimpijadi. Z ozirom na odlične uspehe, ki so jih v letošnjem letu dosegli naši plavači, je sklenila jugoslovanska plavalna zveza, da pošlje na prihodnjo olimpijado v Helsinki kompletno plavalno ekipo. Naši plavači so namreč danes na taki višini, da jim nihče ne more odrekati evropske »klase«. Prihodnje leto jih bodo še primerno pripravili za olimpijado in potem bodo gotovo igrali važno vlogo med najboljšimi plavači sveta.

V italijanskem maratonskem teku na 42,195 kilometrov dolgi progi pri Capri je postal italijanski prvak Fr. Rocco in Turina. Proga je pretekel v 2 urah 41 minutah in 26,6 sekundah. Za njim je bil S. Resta iz Rima v času 2:44:59, na tretjem mestu pa A. Foscani iz Turina v času 2:45:49,6.

Najboljši norveški atlet je Sigurd Sollid, norveški visokotolski prvak v metu diska, ki je zavidljivo znamko 47,29 m uspešno branil svoj naslov. Zato je bil od norveške lahkoatletske zveze odlikovan s častno zlato piaketo. Zanimivo je, da je Sollid tudi svetovni visokotolski prvak v amuških skokih, obenem pa spada med »kanone« v norveški lahki atletiki.

Predlog za osnovanje olimpijske akademije je stavil dr. Diem, ravnatelj mednarodnega olimpijskega instituta. Njegov predlog stremi za tem, da se tam, kjer je bila antična Olimpija, postavi olimpijska akademija. Tam naj bi se izbrana mladina vseh narodov duševno in telesno urila in tudi mladi umetniki naj bi se zbrali na teh zgodovinskih tleh. Življenje je naj bilo zelo preprosto. Dr. Diem je naprosil Grčijo, da bi se v Olimpiji zopet prižgal olimpijski ogenj, ki naj bi stalno gorel, za kar naj bi skrbela grška mladina. Ta ogenj naj bi se potem potom štafete z baklami prenašal na vsakoletne olimpijske igre.

Nemka Erika Junghanus je skočila 6,07 m, kar znači nov svetovni rekord, katerega brani Japonka Hiroda s skokom 5,96 m. Sicer je Polja-

kinja Walasiewicz letos skočila 6,04 m, vendar doslej njen rekord še ni bil priznan. Toda tudi rekord Junghannusove ne bo priznan, ker ni bilo navzočih dovolj sodnikov. Junghannusova je skočila zaporedoma: 5,69 m, 5,90 m in 6,07 m. Z njenim, doslej najboljšim rezultatom 5,68 m je bila v nemški rang-listi na 8. mestu.

Kaj se vse v športu dogaja. Pravijo, da se je v športu že vse mogoče dogodilo, vendar pa se je sedaj v Indiji pripetil primer, ki ga doslej svet še ne pozna. Iz Bombaya namreč poročajo, da je vložil nek nogometni klub tožbo zaradi izgubljene igre. Z enim golom je bil namreč ta klub premagan in sedaj hoče pri sodišču doseči, da se ta gol razveljavi. Kaj bo sodišče napravilo, smo res radovedni. Gol je pač gol in ga nihče ne more spraviti s sveta.

Zagrebski sabljači bodo zopet dobili svojega učitelja v osebi Dante Galanteja, katerega veže dogovor, da se vrne v Zagreb. Pripravil bo zagrebske sabljače, zlasti one od Makabijac, kjer bo deloval do spomladi za razna internacionalna srečanja in za XII. olimpijske igre v Helsinki. V Zagrebu bodo gostovali najboljši italijanski sabljači, zagrebski pa v inozemstvu.

Romunski boksar Aurel Toma je premagal bivšega svetovnega prvaka k. o. V Londonu je v tretji rundi premagal k. o. romunski in evropski prvak Aurel Toma v bantam teži bivšega svetovnega prvaka v mušji kategoriji Beni Linča. Zmaga Romuna je vzbudila med angleškimi športniki veliko senzacijo. Romun je bil že od vsega početka zelo nevaren nasprotnik, tako da je moral Linč uporabiti vse svoje znanje, da se je ubranil sijajnih udarcev svojega nasprotnika. Toma je bil stalno v napadu in je pokazal izredno aktivnost dokler ni končno premagal svojega nasprotnika, za kar mu je občinstvo priredilo viharne ovacije.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Planina. Pozivani vse atlete, ki pridejo v pošto za trobaj (31.—33. t. m. v Zagrebu), da redno trenirajo. To velja za sledeče atlete: Kosir Zm., Klinar J., Mavsar D., Lozar J., Smolej P. in Jeglič Fr. Smolej in Lozar naj sponočita takoj načelniku sekcije svoje sedanje naslove. — Za lahkoatletski miting SK Korotana, ki bo v soboto 15. t. m. na Stadionu, so prijavitelj sledeti atleti, ki se morajo tega tekmovalca sigurno udeležiti, in sicer: Bratož F., Burja A., Doganec A., Dolinar A., Erman F., Furman I., Jeglič Fr., Klasič L., Klinač J., in A., Kosir Z., Lebingov H., Mavsar D., Mravlje F., Meraič R., in M. Potocnik G., Rigler A., Stanouk J., Zibert F. in Završnik J. Poleg omenjenih atletov lahko startajo tudi ostali atleti, ki se bodo prijavili do 14. t. m. pri načelniku sekcije Jegliču.

Motoklub »Istrija« v Ljubljani vabi članstvo in prijatelje na motokliski izlet v Trst—Doberdob—Gorico, ki bo v soboto in nedeljo dn 15. in 16. t. m. Odhod iz Ljubljane v soboto ob 12,30, prihod v Trst ob 15,30. Ogled trgovskega dela Trsta in drugih zanimivosti. Prijave se brezpogojno zaključijo v ponedeljek dne 10. t. m. ob 18. Opozorjajo se udeleženci, da prijavitelj svoje podatke za osebo in vozilo, — Prijavitelj in družinski člani se lahko udeležijo izleta z avtobusom. Točna navodila in prijave v tajništvo kluba na Miklošičevi cesti 15.

Smučka telovadba SPD prične v sred. 19. t. m. ob 19 v telovadnici II. državne realne gimnazije na Poljanski cesti in to pod vodstvom smučarskega učitelja G. Černiča. Vsakomu smučarju planince so znani neokorni prvi prvi ali pričetku zimске sezone in sledeča utrujenost v mišicah. Nujno potrebno je, da se mišice pred prvimi smučarskimi turami razg

Kje pridobivajo petrolej

Petrolej pridobivajo pa vsem svetu, geografsko kakor tudi geološko razširjen je skoraj neomejeno. Zelo pogosto se je pokazalo, da se nahajata petrolej in sol skupno. Dandanes najprej iščejo solna ležišča in po teh sklepajo, da se tam nahajata tudi petrolej. V naslednjih vrsticah hočemo podati kratek pregled krajev, kjer se pridobiva petrolej.

Kanada.

Velika britanska država je udeležena pri svetovni produkciji petroleja samo z 1,8%. V kanadski provinci New Brunswick so dobili v zadnjih letih nekaj tisoč sodov surovega olja in nekaj sto milijonov kubičnih čevljev plina. Ležišča v Ontario in Alberti se niso obnesla. Rafinerije, ki delujejo v Kanadi, dobivajo svoje surovine iz Združenih držav, dalje iz Kolumbije in Perua.

USA

Severnoameriške združene države imajo 59,7 odstotkov svetovne produkcije. Istočasno so tudi največji konsument petroleja. Najvažnejša petrolejska ležišča so ob mehiškem zalivu, v Kaliforniji in v državah Indiana, Illinois, Ohio in Pensilvanija. Glavnica, ki je investirana v severnoameriško petrolejsko industrijo, znaša okrog 700 milijard dinarjev. Petrolejskih družb je tam okrog 20.000.

Srednja in Južna Amerika.

Od ostalih ameriških držav je v zadnjem času Mehika najbolj jasno pokazala, da je boj za petrolej — boj za moč. Najbogatejša ležišča so ob mehiškem zalivu. Zelo izdatna so tudi ležišča na ozemlju Tahuantepec. Venezuela bo v bodočnosti ena najbogatejših dežel na petroleju na južnoameriškem kontinentu. Tudi Kolumbija ima petrolejska ležišča, najbogatejša ob veletoku Magdalena. Leta 1924 je ta dežela producirala pol milijona sodov, leta 1929 pa že nad dvajset milijonov. Izdatna petrolejska ležišča so v Ekvadorju, Peru, Boliviji in Argentini. Najmanj pridobiva petroleja Brazilija, ki ima sicer zelo bogate naravne zaklade.

Azija

Največ petroleja pridobiva v Aziji država Iran (2,8% svetovne produkcije). Glavna ležišča so na jugu, od koder imajo položeno 230 km dolge cevi na rafinerijski otok Abaden v Perzijskem zalivu. Bogat na petroleju je tudi Irak, posebno v Mezopotamiji. Indija, tako angleška kakor nizozemska ima bogata ležišča petroleja, pa ga za lastne potrebe porabi vedno večje množine. Glavna ležišča so v Burmi in Assanu. Na Japonskem pridobivajo zadnjih petdeset let petrolej na južnem Sahalinu in tudi na Formozi. Ugodna poročila prihajajo tudi iz Mandžukua. Pravijo, da se petrolejska ležišča vlečejo od Burme počez čez Kitajsko proti severovzhodu do onstran Hoang-ko.

Evropa.

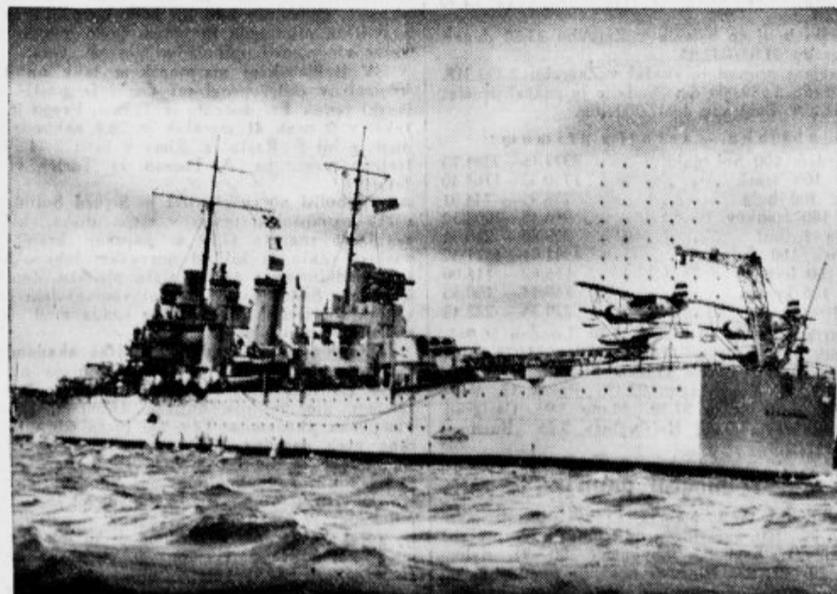
Rusija je bila pred svetovno vojsko na petroleju najbogatejša država poleg Združenih držav. Revolucija pa je razmere temeljito spremenila. Petrolejska ležišča v revirju Baku, dalje v Grosnem in revirju Majkov, med Kaspiskim morjem in južnim Uralom ter v srednji Aziji izkoriščana ležišča tvorijo temelj sovjetskega petrolejskega gospodarstva. Od ostalih držav je Romunija zelo bogata na petroleju. Pridobivati so petrolej začeli že pred 80 leti. Leta 1930. so ga pridobili 7,3 milijona ton, od takrat pa pridobivanje nazaduje. Poljska je že leta 1884. pridobivala surovo olje in je dosegla leta 1909. že letnih 14 milijonov ton. Danes znaša produkcija samo še 4 milijone ton. Glavna ležišča so v Galiciji. Petroleja pa primanjkuje v Veliki Britaniji in je udeležena na svetovni produkciji samo z 1,8%. Francija pridobiva v Alzaciji letno okrog 70.000 ton petroleja. Italija in Nemčija pa nimata nobenih pomembnih ležišč petroleja.

Iznajdljiva židinja

Budimpeštanska policija je aretirala židovsko vdovo Molnar, ki je imela čudno ženitovanjsko posredovalnico. Zenskam, ki bi se rade poročile, je kazala fotografije moških, ki so bili zakonekim kandidatiniam na mah všeč. Židinja je izjavila, da se z lepim možem še ni mogla osebno seznaniti, ker leži bolan v bolnišnici. Molnarjeva je nato posredovala obširno dopisovanje med postržbe potrebnim moškim zakonskim kandidatom in med ženskami, ki bi se rade poročile. Zenske so bile nad fotografijo izvoljenega in nad ljubeznimi pismi tako navdušene, da so prav rade žrtvovale 500 do 1000 pöngov za poravnava bolniških stroškov, da bi se le čimprej mogle osebno spoznati z izvoljenim. Ko je šla ena izmed teh žensk te dni v kinematograf, je odkrila, da je eden od igralcev njen ženin. Naznanila je zadevo policiji, ki je ugotovila, da je Molnarjeva kazala ženskam vedno le fotografije ameriških filmskih zvezdnikov in da je vedno sama dopisovala z ženskami.

Gornji letalski čoln sicer ne bo letel po zraku, ampak v zrak. Zakaj sestavljen je iz številnih rakiet in predstavlja glavno privlačnost tovarne za umetni ogenj James Pain v Mitchau-Surrey.

Ameriška križarka »Savannah«, ki je ena najmodernejših, je te dni obiskala angleško pristanišče Portsmouth, kjer je bila več dni zasedra.

Po slovesnih obredih v katedrali v Bukarešti so zemeljske ostanke romunskega maršala Avaresca prenesli, oziroma prepeljali na severni kolodvor in od tam v Marasti, kjer so krsto položili v grobnico.

Jamski prebivalci pri Parizu

Človeku se zdi pač nemogoče, da bi bile nedaleč od Pariza, kjer je razvita razkošna stanovajska kultura, še taka človeška prebivališča, ki so podobna onim iz pradavne kamnitne dobe. Kraj, kjer so v bližini Pariza še dandanašnji videli jamska bivališča, se zove Carrière-sur-Seine. Vendar začetek teh skalnatih hiš ne sega nazaj do kamnitne dobe. Nekako pred 1000 leti so prišli menihi v okolico Carrière, ki so iskali primernih gradbenih snovi za zidanje cerkva. Na obrežju reke Seine so našli, kar so želeli. Za reko se dviga skalnato gričevje, na čigar slemenih je zgrajen današnji Carrière.

Z vrha strmega brega je moči v jasnih dnevih videti prav do prestolnice Francije. Na robu tega gorskega sklada so mnogo let delali menihi s krampom in so lomili sklad za skladom iz skale. Na brunih so nato spravljali kvadre v dolino, na bregu so jih nalagali na ladje in jih odvažali v opatijo Saint Denis, ki so ji bili ti menihi dodeljeni.

V nekaterih od teh pestrih jamskih bivališč

Slabo jih je varoval

Francoski kolonialni minister Mandel je poklical 4 mandarine iz Cochinchine, Anama, Tonkinga in Kambodže v Pariz, da bi v pariškem kolonialnem ministertvu študirali vprašanja upravljanja njihove domovine in dali različne pobude za napredek. Na kolodvor so poslali detektiva, ki naj bi štiri vzhodne goste v Parizu varoval. Mandarin Le Tan Nam je prišel iz provincije Mytho, Hoang Gia Duc iz Tonkinga, Truong Xuan iz Anama in Penn Nouth iz Kambodže. Detektiv je bil zelo presenečen, ko so prišli vsi štirje mandarini v modernih evropskih oblačilih, in se je peljal za njimi v hotel Grillon, kjer so bili začasno nastanjeni. Še bolj presenečen je bil, ko je slišal, da vsi štirje mandarini govorijo brezhibno francoščino. Nato se je zasedel v hotelski veži in čakal, kdaj se bodo njegovi varovanci vrnili iz svojih sob. Številni eksotični tuji so hodili skozi vežo. Po štirih urah čakanja je detektiv postal nemiren, ker je vedel, da pričakujejo v ministertvu vse štiri gospode v avdicno. Vprašal je vratarja in je bil zelo presenečen, ko je zvedel, da so se mandarini že pol ure po svojem prihodu v hotel odpeljali v ministertvo. Seveda so se v svojih sobah preblekli in zapustili hotel v svojih sijajnih narodnih nošah, ki so jih vsi hotelski gostje občudovali, samo detektiv ne, ki je pričakoval goste oblečene, kakor jih je videl pri prihodu na kolodvoru. Ko si je detektiv nekoliko opomogel od strahu, so se mandarini ravno vrnili od avdicne.

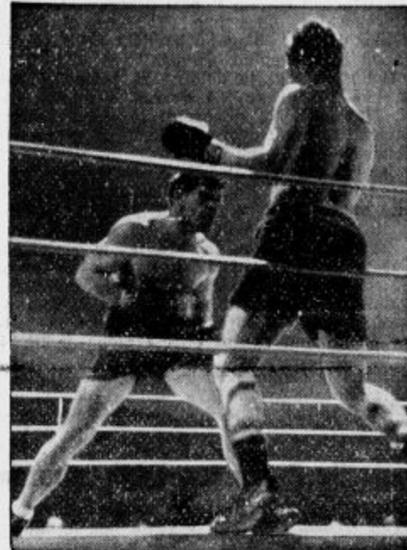
Zanimivosti iz filmskega sveta

Na mednarodni filmski razstavi v Benetkah so med drugimi kazali tudi tri češke filme, in sicer »Devištvo«, »Hordubalove« (ki smo jih pred začetkom sezone videli tudi v Ljubljani) ter »Čeh devic na Kutni gori«. Vsi trije filmi so imeli lep uspeh, ki je vreden toliko več, ker je bilo letos na beneško filmsko revijo poslanih izredno veliko kvalitetnih del. Češka proizvodnja se je spričo popolne ameriške in spričo vse dovršenejša francoske častno uveljavila. Zadnje navedeni češki film je bil odlikovan z zlatim pokalom italijanskega narodnega filmskega zavoda »Luca«.

Pravda proti ameriškim filmskim družbam, ki so hkrati izdelovalke filmov in lastnice kinematografov, se je začela v New Yorku. Obtoženih je po tako imenovanem Shermanovem zakonu proti

še dandanes živijo prebivalci kraja Carrière. Poleti so te jame ko začarani vilinski gradovi. Vse je obraslo in preraslo z grmičevjem, plezalkami in drevesi. In da bi bil prirodni okras še popolnejši, so »trogloditi iz 20. stol.« ovenčali jame z bujnim cvetjem. Mnogo jam je pa že zdaj opuščeni. Tujci si jih ogledujejo, nekateri domačini pa imajo v njih gojišča šampinjonov, ki uživajo zlasti v Franciji najboljši sloves.

Kakršni so že bili srednjeveški rokodelci, so si tudi menihi v skromnosti uredili svoja bivališča v skalovju. Izgladili so si stene pečin in si izsekali okna in vrata. Prav do leta 1137 so v teh jamskih bivališčih živeli menihi. Potem pa je dal opat Surger na vrhu strme pečine postaviti nekakšen samostan, kjer so dobili menihi zatočišče.

V Nemčiji šta se te dni bojevala boksarja Amerikane Heuser in Nemece Heuser. Boj pa se je žalostno končal. Amerikane je bil diskvalificiran. Heuserja pa so morali prepeljati v bolnišnico, ker ima ranjeno hrbtnico.

»Ali se ne bojiš Boga ker zahtevaš obresti po 9%?«
Zid: »Saj Bog iz nebes bere 9 za 6.«

V državi Massachusetts v Severni Ameriki se je vnel avtobus, v katerem je bilo 2300 litrov bencina, ki je seveda zgorel. Zaradi gostega dima in silne vročine je bil ves promet na avtomobilski cesti v Saugusu ustavljen.

— Pri neredni stolici, napetosti črev vsled zapeke prav odlično odvajata naravna »Franz-Josefova« grenka voda zaostanke prebave nakopičene v črevih. V zdravniški praksi se uporablja »Franz-Josefova« voda s polnim uspehom pri odraslih kakor tudi otrocih.
Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485. 25. V. 35.

Pred konzistorijem v Vatikanu

Berlinska »Germania« poroča, da se bo papež v najkrajšem času vrnil iz svoje poletne prestolnice Castelgandolfo v Vatikan in da bo takoj nato sklical konzistorij, na katerem bo imenovanih nekaj novih kardinalov. Sv. kolegij šteje danes 64 kardinalov, polno število pa znaša 70. Od 64 kardinalov je 35 Italijanov.

Telefon kliče angleškega kralja

Ko se je angleški ministrski predsednik Chamberlain mudil v Godesbergu, je poklical angleški kralj Jurij k sebi Stanleya Baldwina. Splošno so dvomili nad uspehom tega drugega Chamberlainovega potovanja. Anglija se je pripravljala na vojsko. Med razgovorom je vstopil kraljev tajnik in sporočil kralju, da ga kliče Pariz. Kralj se je po telefonu delj časa razgovarjal, zelo pristrano in vidno ginjen. Ko je odložil slušalko, je dejal Baldwinu, ka se mu je prej zaradi prekinjenega razgovora opravičil: »Moj brat, vojvoda Windsorski, e klical. Če bo resno, hoče kot prvi prostovoljec v vojsko. To me je posebno razveselilo. Prosim, pa vajte to mojim ministrom!«

Chamberlain v Hitlerjevem salonskem vozu

Ko se je angleški ministrski predsednik Chamberlain prvič peljal k Hitlerju, ga je pričakoval v Monakovem Hitlerjev posebni vlak. Chamberlain si je ogledoval salonski voz in je bil zelo zadovoljen, ko je poleg velikega salona našel tudi krasno kopalnico in spalnico. »Vajen sem na kratko popoldansko spanje, ki mi bo tudi tukaj dobro delo.« Poslanik Ribbentrop je kosil s Chamberlainom. Zelvina juha, rostbeauf, puding, sir, slaščice in sadje, vse to zalito z izbornim renskim in rdečim vinom ter črno kavo. Tudi prvovrstnih smodk ni manjkalo. Razgovor med kosilom je bil zelo pristran. Govorila sta angleški. Časnikarji bi gotovo dali leto svojega življenja za to, da bi ujeli kakšno besedico. Seveda je Ribbentrop pozneje trdil, da sta govorila samo o vremenu. Res pa se je razgovor začel z ugotovitvijo: »Vreme je bilo pri mojem odletu iz Londona krasno. Sele v Nemčiji so se pokazali težki oblaki.« Ribbentrop je baje na to pripomnil: »Pri Vašem odletu nazaj bo najbrž narobe!«

Zaloigra sudetske družine

Na Dunaju je policija našla v stanovanju družine Blahtek 65 letno upokoženko Terezijo Blahtek in njeno 42 letno hčer Pavlo Blahtek mrtvi. Zastropili sta se s plinom. Tudi domači pes je poginil. Iz pisem, ki sta jih nesrečnici zapustili, je razvidno, da sta dogovorno izvršili samomor. Vzrok je skrb za usodo sina oziroma brata dr. Ivana Blahteka, ki je moral že pred tedni kot vojak na čehoslovaško mejo, pa od takrat ni bilo nobenega glasu od njega in so tudi vsa proizvodovanja ostala zaman. Blahtekova družina je doma iz Sudetov.

Kaj sodite o meščanski šoli?

A. 2.

Teoretiki trdijo, da je meščanska šola zaključna šola za življenje. Posebej poudarjajo, da nudi deklicam priročno praktično znanje in primerno vzgojo.

Ce bi to tudi v praksi držalo, potem bi ne imeli ne starši, ne absolventi meščanskih šol toliko skrbi, kam naj usmerijo svojo življenjsko pot po odhodu iz meščanske šole.

Dejansko pa vemo, da je velika težava za te učence in učence v izbiro nadaljnega življenjskega poklica. Kako se mnogi lovijo! Fant prosil na Borovo... čaka, čaka... po dolgem času pride odgovor, da ga ni mogoče sprejeti; deklica prosil v tiskarno... pa je vse prenapolnjeno. Ta se skuša zrniti k pošti, pa je uspeh kljub mnogim intervencijam ničevn. Oni bi rad šel na srednjetehtično, na trgovsko, pa ni potrebnega denarja... ta bi rad šel v vojaško šolo, pa je še premlad... In tako tavajo večkrat iz dneva v dan, navdajo se pohajkovanja; ročnemu delu so se odvadili v teku let, ko so obiskovali meščansko šolo, za nadaljnji študij večkrat ni prilike, morda tudi ne duševnih sposobnosti in prav pogosto jim revnejši starši ne morejo dati primerne zaposlitve doma.

Kje je vzrok tej pomanjklivosti? Ali šola sama kot taka, ali njena zunanja uredba? Bolj verjetno je, da zadnje.

Prva hiba meščanske šole je namreč ta, da ni »žbiralna šola« in to že od leta 1925 dalje. Kako različni učenci pridejo v I. razred: različni po poklicu staršev: kmečki, obrtniški, trgovski... različni po starosti: poleg 14 letnega, ki je morda napravil že kak razred gimnazije, sedi tu in tam 10-leten učenec iz 4. razreda osnovne šole... različni po nadarjenosti: umsko res zmorni in z zadostno podlago, zraven pa tudi taki, ki znajo komaj za silo brati.

Vse to izvira od tod, ker sprejemajo vse brez vsakega izpita in izbere. So starši, ki takole računajo: V šolo bo moral itak še hoditi v 5. oziroma 6. razred, dajmo ga raje v meščansko šolo. Drugod mislijo: Ta pa ta hodi v meščansko šolo, zakaj ne bi tudi naš? Tretji si umišljajo: Boj za življenje je težak, laže se bo prebil in preril, če ima vsaj nekaj meščanskih šol. Celotno se lahko zgodi, da učiteljsko samo ali celo ravnateljsko nepremišljeno namnoži število učencev v I. razred v domnevi, da more številčno dobro obiskan zavod računati s priljubljenostjo in popularnostjo pri ljudeh, kakor tudi navzgor (obljubljajo na posodo šolske knjige, vplivajo na starše).

Vsi ti pa so malo ali nič pomislili, ali njihov otrok sploh spada v meščansko šolo. Tej hibi bi se morda prišlo v okoliš: 1) vsaka meščanska šola imej res kolikor največ mogoče gotov tip; ali kmetijski ali obrtni ali trgovski; 2) starši naj sami premislijo, za kakšen tip šole je usmerjen njihov otrok po svojih duševnih in telesnih sposobnostih; 3) brez dvoma bi moral biti nekak sprejemni izpit z ozirom na dotični tip šole.

S tem bi prišel bolj izbran material v I. razred, s katerim bi bilo mogoče delati v doseg go-tovega življenjskega cilja.

II.

Druga hiba meščanskih šol zraste iz krajevnih razmer. Če odštejemo Ljubljano, Maribor, Celje in še kak večji kraj v Sloveniji, so te šole večinoma v malih provincajskih mestih in trgih. V velikem mestu se medsebojni osebni odnosi med ljudmi

močno porazgubijo; ljudje n. pr. stanujejo v isti stavbi, pa se tudi po dolgem času med seboj ne poznajo. V mapjših krajih pa je učiteljsvo zaradi osebnega družabnega in društvenega življenja tako zelo povezano s prebivalstvom dotičnega kraja, da mora učitelj — hočeš nočeš — v gotovih primerih nasproti učencem in učenkam pri disciplinskih prestopkih in zlasti še pri redovanju zatisniti eno oko ali pa celo oboje. Učitelj mora biti večkrat aranžer, režiser, godbenik, pevovodja in podobno... Da pa ni zamere, da ne odleti ta in ona odrasla osebnost ali pa tudi šolski učenec ali učenka pri kakih izvenšolskih prireditvah, je treba biti nekoliko bolj lakšen glede redov zlasti ob koncu šolskega leta. In tako »zdelujejo« dostikrat z milostnimi ponavljalnimi izpiti tudi učenci, ki bi morali zaostati že v I. in 2. razredu meščanske šole, ter tako tvorijo nov balast za 3. in 4. razred. Tu velja: Vsak učitelj mora biti povsem objektivni v redovanju, kar ne spada v višje razrede, naj pravočasno odleti!

III.

Tretja hiba je v časovnih razmerah. Danes se toliko priporoča učiteljem in učiteljicam izvenšolsko delo. Pa tudi mladina se čezmerno zaposluje izven šole: Telovadba, javni nastopi, akademije, igre... vprav meščanskošolski učenec in učenka so za tako zaposlovanje, kot nekoliko večji in starejši, zelo uporabni material... V gotovih krajih je kino; policijsko nadzorstvo, pa tudi šolski predpisi so glede kinopredstav zelo ohlapni. Otroci prihajajo tudi iz bolj oddaljenih vasi, vozijo se po železnici; zaradi tega nekateri vstajajo že ob štirih zjutraj, vračajo se ob osmih zvečer in to večkrat tudi v zimskem času, v odmorih čez dan iščejo pičle hrane po gostilnah, potikajo se

Iz Julijske krajine

Podkraj nad Vipavo. Preteklo poletje smo prenovili in popravili cerkev sv. Duha, ki stoji na Strelškem vrhu, eno uro nad vasjo. Zidana je bila leta 1240. Zdrnje čase je bila v tako slabem stanju, da že več let ni bila porabna za bogoslužje. Sedaj je velika plemenitost dobrih ljudi pomagala, da se je to potrebno delo dovršilo. Cerkev je zdaj v vsakem pogledu mikavna in bo tudi lahko kljubovala dežju in viharjem. V septembru smo imeli že sv. mašo na tej lepi izletni točki, s katere se odpira čudovit pogled po naši krasni Vipavski dolini, po skalnatem Krasu in preko zelene divote naših gozdov. Delo je izvršilo slikarsko in zidar-sko podjetje »Atete« iz Ajdovčine, ki nam je pred nekaj leti poslilo tako našo farno cerkev.

Planina pri Vipavi. Pred kratkim sta si v tu-kajšnji župni cerkvi obljubila trajno zvestobo gđ. Marija Lisjak in Rafael Marc. Poroko s svetlo mašo je opravil č. g. svetnik Debevc, župnik budanjski. Obilo sreče!

Goče. (Slavje našega g. župnika.) Dne 19. septembra je minilo trideset let, kar je prišel naš gosp. župnik Ljode Kralj kot kurat na Goče. Prednik mu je bil g. A. Lavrič, ki je kot vipavski dekan moral zapustiti Italijo. Pet let po svojem prihodu je naš neumorni gospod župnik prevzel še upraviteljsvo kaplanije Erzelj, katero opravlja tedaj tudi že pet in dvajset let. Kaj je gospod župnik v teh desetletjih napravil za Goče in Erzelj, kako je olepsal cerkve, kako je skrbel za petje, kako je požrvovalno in očetovsko skrbel

po parkih, čakajo na vlak v železniških čakalnicah... Prištevimo še prav pogosto koeukacijo, ki gotovo ni brez posledic vsaj ne v III. in IV. razredu... Učenec odnosno učenka je s tem izpostavljen tolikim vtisom, vplivom in težkočam, da je naravnost fizično nemogoče dostikrat zmagati obilno tvarino, ki jo predpisuje učni načrt.

Tu bi bilo potrebno:
1. Učitelja in učenca razbremeniti glede izvenšolskih prireditev, in oba napotiti in poglobiti zopet v šolo; 2. Koeukacijo, ki sloni na golem materializmu, kar največ omejevati. 3. S primer-nimi ukrepi olajšati oddaljenim učencem in učen-kam obisk šole in poskrbeti tudi za zadostno pre-hrano. 4. Učenec in učenka izven šole skrbno nad-zirati glede kinopredstav, čakanja v železniških čakalnicah in podobno.

IV.

Dostavimo tudi, da je verska podlaga oziroma izobrazba učencev in učenek na meščanski šoli dostikrat zelo plitva. Učenci in učenke iz vasi, koder je življenje še vedno precej zasidrano v verskem obeležju, izostanejo že dostikrat iz šole iz I. in II. razreda. Vedno bolj se redčijo vrste kmet-ske mladine, ostajajo pa na šoli sinovi in hčerke mestnih obrtniških, trgovskih in uradnih družin. Dasi je tudi med temi družinami dostikrat zgledno krščansko življenje, vendar se rado do-gaja, da so prav te družine pogosto versko in-diferentne. Otroci že doma ne dobi nobene verske pobude, če morda ne celo nasprotno, in če je v šoli še bolj šibek katehet, potem prihajajo iz IV. razreda meščanske šole ljudje s silno pičlim verskim znanjem — niči navadnih molitev ne zna-jo — pa tudi z življenjem, ki daleko ne odgovarja praktičnemu krščanstvu.

Od tod sledi, da učenci in učenke meščanske šole potrebujejo tako v domači hiši, kakor tudi v šoli močne verske pobude in poglobitva.

za svoje farane zlasti še v duhovnem pogledu, to vemo deloma mi duhovljani, v celoti ve pa samo nebeški Oče. Zaradi njegove skromnosti pa kljub temu ta slovesni dan na zunaj ni imel prazniškega značaja. Vsi župljani smo mu pa iskreno želeli tisti dan in mu želimo vse dni, da bi še dolgo, dolgo plodno in srečno deloval in živel med nami. Njegovi sobratje so pa prihili tisti dan na Goče, kjer so mu z gospodom dekanom na čelu izrekli toplo zahvalo za njegovo dosedanje delo in so mu želeli božjega blagoslova za nadaljnjo pot.

Zanimivo odkritje na goriskem gradu. Pred meseci so odkrili na zapadni strani goriskega gra-da obsežno vojaško galerijo iz svetovne vojne. Galerija gre v zemljo nekoliko pod vrhom v notra-njem grajskem obzidju.

Roparji na Hrvaškem

V vasi Peterancu se je zgodil te dni ne-navaden rop. V hišo kmeta Frana Drozda se je splazil neznan ropar, ukradel dve žepni uri in verižici, nato pa se skril pod posteljo. Drozd in njegova žena sta legla zvečer na posteljo, ne slu-teč, da ženi stanju neznanec. Opolnoči se je hotel ropar izmuzniti, toda Drozdova žena se je pre-budila. Ropar je tedaj skočil nanjo ter jo začel daviti. Zbudil se je še Drozd, ki je prišel klicati na pomoč. V splošni zmedbi je ropar skočil skozi okno in pobežnil.

Blizu Siska sta dva maskirana roparja na-padla trgovca s perutnino Antona Ilijaša, ki se je z ženo peljal z vozom s sejma v Sisku v vas Preloščico. Ko sta roparja planila s puškama, je Ilijaš skočil v voza na roparja. Eden teh je ustrelil in prestrelil Ilijašu prsni koš. Ilijaš se je zgrudil hudo ranjen. Konj se je splašil ter pobežnil po cesti. Tedaj se je po cesti pripeljal trgovec Nikola Samac iz Siska, ki je konja ustavlil in od Ilijašove žene zvedel, kaj se je zgodilo. Roparja pa sta med-tem že oropala Ilijaša denarja ter izginila v gozd. Orožniki že imajo sled za roparjema. Ilijaš sam je bil prepeljan v bolnišnico.

Divji prašiči prihajajo kar v vas

Dobrepolje, 8. oktobra.
V petek je »Slovenec« poročal, da so imeli pri posestniku Lohkarju v Predstrugah v tork po-noči na obisku kosmatinca. V noči na petek, 7. t. m. sta pa prišla iz gozda, ki je blizu Lohkarjeve hiše, ki stoji poleg kolodvora, zopet v vas dva divja srednje velika prašiča. Na podu, kjer spita domača sinova in Rigler Alojzij, so se ti trije, preden so zasпали, še pogovarjali. Med razgovorom pa zasli-šijo, da se okoli pada razlega neki šum in krulje-nje. Rigler, ki je prvi pogledal skozi odprtino, je zagledal spodaj dva divja prašiča, ki sta se smu-kala okoli visoko stoječe koruze prav tam, kjer je pretekli dni motovlil medved. Ker prašiča nista dosegla koruze in nič našla za pod zob, sta jo urno ubrala v gozd, štitho imenovan. Ponekod po sosednjih njivah se opažajo sledovi teh ščetinarjev.

Končič Ahačič:

Bumček in Bunkica

Vsa družba je obstrmela, kakor da bi strela treščila vanjo. Potem pa so se razjarjeni otroci, ki so bili tako neumno ogoljufani za slastne grizljaje, zakadili v kralja, ki jo je preplašen v zavesti velike krivde odkuril k vratom. Pritisnil je na kljuko. Vrata se odpro. Bumček teče skozi vrata v lepo sobo, skozi druga vrata v drugo sobo, skozi druga vrata zopet v drugo sobo, skozi vrata na hodnik, s hodnika na vrt in z vrta vedno naprej in naprej. Končno obstane, ker mu utrujeni srček tako nagaja, da bi ga skoraj raznesel.

Tišina!
Nikogar nikogar. Bumček pogleda okrog sebe. Gozd, velik teman gozd. — In zdaj že sliši oni znani češest v iglah nad glavo. Zivel naš Bumček! Zdaj je ušel, kmalu bo Bunkico drugo objel. Ši! Ši! Ši! To nas veseli!

Konec sedmega poglavja.

Isa von Stach:

15

Poslanci iz Voghere

Kulturno zgodovinski roman iz protestantske dobe. Poslovenil Fr. Omerza.

»Kaj, ali niste opazili, dobri brat,« se norčuje Giovanna, »da ne slavi ta sonet ničesar drugega kot vero umrlega mladeniča? Ali je bil tudi kre-posten in vnet za dobra dela, ne vzemo besedice.«
»To moram z gotovostjo sprejeti,« jeclja Felice.
»Nikakor,« odvrne Giovanna neusmiljeno, »o tem bom govorila s priorjem. Zelo bi se čudila, če ga ne bi skrbelo večna usoda tega mladeniča. Vendar, Vittoria, priznaj sama,« se obrne na mar-kizo Piskaro, »ali ne bi občutil Giovanni Valdez živahnejša veselja nad tvojo pesmijo kot kar-dinal Caraffa?«

»Ljuba Giovanna,« odgovori Vittoria Colonna ne brez previdnosti, »ne pristoji meni, da bi v sonetu, ki naj ne izraža ničesar drugega kakor žalost, poudarjala stvari, ki spadajo pred splošen koncil in se smejo smatrati šele potem kot od-ločene. Za zdaj ne prikrivam, da mi ugaja vera, da je šla duša po nebeški milosti h gledanju Boga.«

»Jaz pa,« zakliče zmagoslavno Giovanna, »prosto priznam, da nimam našega Gospoda Kri-stusa za krošnjarja, da odtehta moje vbojajme z mojo ničemurnostjo. Milost ostane milost! In prvi kralj, ki podari ubogemu grešniku pod vislicami življenje, ga ne zapre še za kazen v temno ječo. Ali ni Bog izmed vseh kraljev najbolj dobro-dušen?«

»Giovanna,« pravi vojvoda zdaj brez nepotr-pežljivosti, pobledel je pa do ustinca, »rotim tel«
Toda že so drzne besede vojvodinje vžgale v dvorani. Curione je stopil široko k čedni mizici, ki je bila delana iz rožnega lesa z vložki iz elo-nove kosti, in se je bilo bati, da pade pri krepki kletvi.

»Eviva gospa vojvodinja!« zakliče strastno Curione, »ženske bodo govorile, če začno molčati moški. In moške molče, odkar letajo neki črni krokarji iz Leonovega mesta in kljujejo ljudem oči, da spoznajo, kateri je pravi nauk. Ali more ogenj in meč ubiti odkrilemu človeku zvestobo in vero —?«

Curionu je bilo neljubo, da ga je v njegovem govorniškem izlivu prekinil don Niccolo, ki je resno rekel:

»Seveda more to prav dobro ogenj in meč, gospod Curione — o prav dobro!«

»Nekdo, ki je mož in bi mogel imeti meč,« odvrne Curione zaničljivo grbastemu zvezdarju, »govori o božjih delih, da se morajo izvršiti v sreih ljudi s propovedjo in čistim naukom. Meč, pravi Martin Luter, ne koristi nič; če ne pomaga beseda, mora ostati božje delo neizvršeno!«

Pri teh besedah je Curione vedno bolj grozeče bližal don Niccolu, ki je kot gotov zna-govalec žareče pa mrzlo gledal orjaka.

Sele ko je izgovoril Curione, je vstal Niccolo visoko, kolikor je mogel, ko se je postavil na prste, potegnili pisanje s papeževim pečatom in rekel ledeno:

»V imenu svetega officia — to gre predaleč!«

Vse, ki so to slišali, je prevzela zmedena groza. Sedel so s prijatelji pri čaši vina, večerjali, da je sveta inkvizicija strašna kakor božja sodba. Bog je od nekaj kaznovan nevero kot zločin; zato ni mogel postaviti mehkuzmečev za čuvarje svoje zapuščine, ampak gralske (O grahu glej poglavje šest.) vitezi, ki znajo ločiti dolžnost boja od dolž-nosti prekipavejočega odpuščanja.

Prior je opominal Felica, naj se ne izgiblje hiše kardinala Caraffe, da si zagotovi mirnost duše. Kreposti moške, ne pa rablji, so prevzeli nase to težko, viteško nalogo. Nato je odpustil mladega meniha, ki se je ponižno umaknil v svojo celico in vso noč premolil.

Popoldne prihodnjega dne sta šla Ambrogio in Felice v palačo kardinala Caraffe.
Ob isti uri je stopal od via Marmorata neki menih na Aventin in pozvonil pred Santo Sabino. Vrtar ga je peljal k priorju, ki se ni mogel

se je še enkrat ozrl proti večnemu mestu, ne da bi seveda konja obrnil, ki ga je po pozdravu in slovesu spodobdel z ostrogami, da bi v urnem diru dosegel sever in svobodo.

Medtem se je v palači Colonnov družba zme-dena in prestrašena razšla. Don Niccolo je skušal po porazu z ogoljnim govorom zopet vzpostaviti svoj ugled, toda opazil je kmalu, da se mu v tej uri ne more nobeno čuteče srce bližati drugače kakor s strahom in gnusom. Ko mu je vojvoda še dostojno pokazal, kako se je mogel dotakniti miru njegove hiše, je zmignil z ramami in za-pustil palačo.

Bolj razvrvan kot vsi in v svojem srcu pre-dan vsaki skušnjavi, ki more zadeti krščansko srce, se je vrnil Felice v samostan. Prior je pričakoval dobro sestavljenemu posvetilu odgovarja-jočo zahvalo od vojvodinje, pa je mogel le s te-žavo in z raznovrstnimi vprašanji izvabiti iz mla-dega meniha nepopolno pripoved o dogodkih v hiši Colonnov. Ker je poznal stvari, je združil nezvezane besede, ki jih je spravil Felice iz sebe, in skušal prazna čustva mladeničeva zopet spravi-ti na varno pot.

»Ponize bodi, moj brat,« je rekel Felicu, »in ne skušaj razumeti vsako mnenje; samo dve sta namreč, napačno in pravo mnenje. Ni mi prikrilo, da je sveta inkvizicija strašna kakor božja sodba. Bog je od nekaj kaznovan nevero kot zločin; zato ni mogel postaviti mehkuzmečev za čuvarje svoje zapuščine, ampak gralske (O grahu glej poglavje šest.) vitezi, ki znajo ločiti dolžnost boja od dolž-nosti prekipavejočega odpuščanja.«

Prior je opominal Felica, naj se ne izgiblje hiše kardinala Caraffe, da si zagotovi mirnost duše. Kreposti moške, ne pa rablji, so prevzeli nase to težko, viteško nalogo. Nato je odpustil mladega meniha, ki se je ponižno umaknil v svojo celico in vso noč premolil.

Popoldne prihodnjega dne sta šla Ambrogio in Felice v palačo kardinala Caraffe.
Ob isti uri je stopal od via Marmorata neki menih na Aventin in pozvonil pred Santo Sabino. Vrtar ga je peljal k priorju, ki se ni mogel

Verjemite mi,

s pomočjo

tega recepta s smetano mleka

so žene stare povprečno 50 let, videti kakor da štejejo komaj 30 let!

Namažite se na mestu, označenim s strelico — potem pa po vsem licu in vratu.

EVO Vam hitrega načina, da napravite gu-basto, ohlapno in velo kožo spet svežo, čvrsto in mlado. Zmešajte enoto čiste mlečne smetane (očistene s pankreatinom) z enoto očistene oljčnega olja, potem zmešajte to z dvema enotama najfinjše kreme. To bo takoj redilo Vašo kožo ter ji vrnilo mladost-no svežost in lepoto v neverjetni meri. Neka slavna igralka se je poslužila tega recepta, da ohrani svoj mladostni videz in s 70 leti je še vedno igrala vloge mladih žena. To zmes Vam lahko napravi tudi Vaš lekarnar, a pripravljane male količine je zelo drago. Krema Tokalon bele barve (ki ni mastna) vsebuje mlečno smetano očiščeno in special-no pripravljeno, z očiščenim oljčnim oljem, da redi Vašo kožo. To je pravo hranilo za kožo. Dobiva se v tubah po Din 12.— in 18.—. Uspešni rezultati so zajamčeni v vsakem primeru, ali pa se Vam vrne dvojnja kupna cena.

Ti ščetinarji delajo precej škode zlasti v hribovitih in gozdnatih naseljih, zlasti pa tožijo kmetje tam okoli Turjaka in Skočjana.

Pri Podgori so v Podklancih na njivah, kjer raste koruza, napravili jazbeci mnogo škode in požrli obilo koruze.

Programi Radio Ljubljana:

Torek, 11. oktobra: 11. Solska ura: V čolnu po Savi v Belgradu; opis resničnih doživljanj pomešanih z opisi krajev in pokrajin ob Savi (g. Edo Kmecl) — 12. Po daljnjih deželah (plošče) — 12.45. Poročila — 13. Napovedi — 13.20. Koncert slovske glasbe (Radij. orkester) — 14. Napovedi — 18. Koncerti glasni kvartet (gž. prof. Korosec Slavko — flavta, Lavon Vaclav — klarinet, Moravec Feliks — rog in Turšič Ivan — fagot) 18.40. Naši gradovi (g. Leo Pettanur) — 19. Napovedi, poročila — 19.30. Nac. ur.: Plova po Donavi in njenih pritokih (Mih. Audjelkovič) — 19.50. Zabavna kronika — 20. Orkestralni koncert (plošče) — 20.30. A. Linhart: »Veseli dan ali Matiček se ženi, komedija v 3 dejanjih (glasni radijske igralne družine) — 22. Napovedi, poročila.

Drugi programi:

Torek, 11. oktobra: Belgrad: 20. Narodne pesmi poje g. Jolica Nikolić in Rad. ork., 20.30. Koncert — Zagreb: 21. Koncert Zagrebskega tria, 22.30. Plesna glasba — Varkava: 21. Kvarteti za violine in vilončelo — Budimpešta: 21.30. Orkestralni koncert, 22.15. Cigan-ski orkester — Bukarešta: 21.15. Violinski koncert — Milano: 20.30. Pester koncert, 21. Koncert godbe na pi-hala, 22. Orgelski koncert — Rim: 21. Tuffolinas, ope-reta.

zdržati smeha, ko je videl pred seboj suho postavo v razgrznjeni halji, polno prahu in potu, vrh tega že zagonetno vprašujoče oči menihove. »Bolen sanjač,« je mislil v spletem srcu in norčavo rekel: »Dobri oče, ste li prišli v Rim, da bi vas izvolili za papeža, ko bo prihodnji konklave?«

Michele Ghislieri žalostno pogleda priorja, ki se šali iz njegove telesne zanemarjenosti, in od-vrne: »Res je, dolgo sem bil proč od ljudi, zdaj hočem pa tukaj z vami hitro izvršiti svoje oprav-ke, samo prej prosim vašo bratovsko ljubezen strehe in malo hrane, ker mislim, da sem lačen.«

Prior je odkazal čudnemu popotniku celico poleg tiste, v kateri je nekoč sv. Dominik stano-val in molil, ga pokrepčal z vinom in polento. Nato je opravil brat Michele kratko molitev in se odpravil nemudoma na pot.

Kardinal je bil še zbran s svetovalci, prija-telji in učenci, ko je prosil Michele Ghislieri, da ga peljejo predenj. Čudno kot pri St. Sabini se je prikazala tudi tukaj nezgodna postava med vrati, toda Caraffa je imel navado pogledati človeka različneje v obraz kakor prior na Aventinu. Pri-silil je neznanca z veliko spoštljivostjo k mizi in zdelo se je, da prikačuje razdelja spremenjenega bitja. Zdal sta stopila Ambrogio in Felice predenj, pozdravila prišleca z mnogimi znaki veselja, in Ambrogio je opravil naročilo z besedami priorja iz Voghere:

»Tvoj brat Baltazar ti pravi: Sin materinske hiše, ki je hranila tvojo razcvitajočo se dušo, se je zgubil; reši ga ti s svojo neomadeževano molitvijo!«

Michele Ghislieri je sklonil mogočno glavo, ko je slišal o zabredli ovcu, in premišljeval ža-lostno v srcu težko izgubo neumrjoče duše. Nato se je spomnil dolžnega poklica in rdeč od sramote odgovoril:

»Kdo sem jaz, da bi mogla biti moja molitev prijetna pred božjim prestolom?«

Caraffo je omamila kretinja tega meniha in mu je zaklical:

»Ti si izvoljeno orožje božje, posoda, ki je ustvarjena za slavo.«

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglas 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petineta vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iscejo

Sivilja
sprejema na dom. Dela lepo in poceni. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15939. (a)

Trgovska pomočnica
izučena v trgovini z mešaninam blagom, išče službo. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Pomočnica 16015« (a)

27 letno dekle
išče službo v župnišču ali kaj sličnega. — Ponudbe upravi lista pod »27-letna, št. 16035. (a)

Kuharica
išče službo k 2-3 osebam, zmožna samostojnega gospodinjstva. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15955. (a)

Denar

BANČNO-KOM. ZAVOD
Maribor, Aleksandrova 40
Kupi takoj in plača najbolje
HRANILNE KNJIZICE
bank in hranilne
VREDNOSTNE PAPIRJE
3% obveznice, bone in srečke, delnice itd.
VALUTE VSEH DRZAV
PRODAJA SREČK
državne razr. loterije.

Službo določa

Hlapca
takož sprejemem. Andrej Kregar, št. Vid nad Lj.

Prodajalka
se sprejme začasno. — Prvo vrsten nastop. Naslov v podružnici »Slov.« v Celju pod zn. »Drez-poselna«. (b)

Razpisana je služba
organista-cerkovnika pri župni cerkvi v Dolu pri Ljubljani. Dohodki: poleg prostega stanovanja električna luč, užitek treh njiv in travnika, zrna bera (pšenica, ajda), mesečna plača 200 din in dohodki iz stolnine (pogrebi, poroke). Nastop z novim letom 1939. (b)

Iz trpežnega nepremočljivega lodna

nudi jesenske športne damske in moške plašče od 240 din naprej — iste fantovske in dekleške od 150 din naprej
F. I. GORIČAR, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29

Prvi in največji mariborski klavirski salon
M. Bäuerle, Maribor, Gosposka ul. 56
priredi oktoberski teden.

Vsi v oktobru najeti klavirji preidejo v last najemnika če doseže najemnik višino nakupne cene. Pri nakupu 10% popusta.

Tri krojaške pomočnice
za fino delo sprejemem za stalno takoj. Kavčič Zdravko, krojač, Jesenice, Slomškova 1. (b)

Gospodično
izvežbano pri otrokih, ki obvlada perfektno nemščino, po možnosti tudi klavir, sprejemem k dvema otrokoma. Naslov v upravi »Slov.« pod 16131.

Žagarja (gaterista)
dobro izurjenega, rabim za takoj za železno »ve-necijanko« na vodni pogon za predelovanje črnega bera. Znati mora samostojno popravljati zago. V poštev prihaja samo prvovrstna moč. — Delo stalno. Nastop takoj. Plača po sporazumu. Ponudbe poslati na: Ibro Mekić, zaga, Rudo, Bosna

Denarni zavod v Ljubljani

išče za takojšen nastop **praktikanta (-injo) za knjigovodstvo**
Ponudbe s prepisi sprejemam in navedbo referenc na upravo »Slov.« pod zn. »Denarni zavod« št. 16145.

Oskrbnika
za planinsko kočo »Aleksandrov dom« na Trebeviču pri Sarajevu — sprejemem. Ponudbe naj se pošljejo do 15. oktobra t. l. na Društvo planinarov v Bosni in Hercegovini, Sarajevo 4, Drinska banovina. (b)

Vajenci

Čevljarskega vajenca
sprejme takoj z vso oskrbo v hiši Čadež, Škofja Loka. (v)

Dekle z meščansko šolo
se želi učiti za šiviljo pri solidni mojstrici pod dobrimi pogoji. Naslov v upravi »Slov.« pod 15851

Mesto vajenca
za manufakturno trgovino, z vso oskrbo, iščem za dečka z 2. razr. mešč. šole. Vidite Edvard, učitelj, Kranj. (v)

16 letni mladenič
abiturient meščanske šole s prav dobrim uspehom, se želi učiti urarske obrti — najraje v Ljubljani. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 15963. (v)

Dekle z dežele
ki se je učilo 18 mesecev šivanja, se želi popolnoma izučiti v tej obrti pri kaj dobri šivilji ali damekem krojaču. — Naslov pove upr. »Slov.« pod št. 15988. (v)

Pohišstvo

Več boljnih spalnic
solidno izdelanih, prodaja KRZE FRANC, pohišstvo, Vrhnika. — Ogleda se na zalogi: Ljubljana, Prečna ulica 6. (8)

Naprodaj
dve postelji, kredenca itd. popolnoma čisto. Ogleda se pri Debeljaku, Gosposka 6-II, levo. (8)

Kupimo

Avtomatično tehtnico
5-10 kg. kupim. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16025. (k)

Staro medenino
baker, cink, svinec in odpadke metala, vsako množino, kupuje po najvišji ceni Unitas, Šiška, Celovška c. 90 a. (k)

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

Prodamo

Nepremočljive hubertuse
dežne plašče in obleke, najboljši nakup: Presker, Sv. Petra cesta 14.

Lep nagrobni spomenik
poceni naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16152. (l)

Namizna jabolka
prima, vseh vrst, naročite pri D. Ribizel, Smartno ob Pakli. (l)

Patent »Kraljica peči«
ki se naloži le enkrat dnevno, potem pa gori ves dan, se dobi v vseh velikostih pri A. Semenič in drug, Ljubljana, Miklošičeva cesta 15, telef. št. 48-67. (l)

KOLESA
najnovejši letošnji modeli v največji izbiri naprodaj po neverjetno nizkih cenah

Nova trgovina
Ljubljana - Tyrševa cesta 36 (nasproti Gospodarsko zvezi)

Kmetovalci!

Če hočete imeti spomladni žet v začetku majnika izdatno zeleno krmo za molzno živino, tedaj sejte sedaj zimsko graboro. Dobite jo z navodilom pri tv. Fran Pogačnik d. z o. z. v Ljubljani — Tyrševa (Dunajska) cesta 33, v Javnih skladiščih (Balkan). (l)

TEL. 2951
DRVA PREMOG IV. SCHUMI
BOLENIČJE 92 174

Damsko kolo
novo, prodam. Kozarje 69

Tri telefonske aparate
induktorske, primerne za skladišče, prodam. Poizve se v trgovini, Kozarje 69

»Viktoria« kolo
novo, prodam za 950 din, in »Dürkopp« za 1100 din. Bartelj Pavle, Jesenice-Fuzine, Industrijska 2. (l)

Glasba

Otroško harmoniko
novo, klavirsko, prodam za polovično ceno. Slemic, Jesenice, Lukmanov trg 5. (g)

Dober klavir
železne konstrukcije, primeren tudi za prosvetna društva, naprodaj. Novi trg 5/l. l. (g)

Razno

Dobitke loterije
rečev malih šivali si ogledite v trgovini Vok. Tavčarjeva ulica. (r)

Pozor trgovci!
z mešanin blagom. Nudim za prodajo majhen predmet, ki ga rabi vsaka gospodinja. — Znamko za odgovor. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Omorika« 15.931. (r)

Novost
Sredstvo za čiščenje zob

BOTOT 407
DENTIFRICE SPECIAL MOUSSEUX PARIS

Okusno, peneče, osvežujoče
Ze en poizkus Vas navduši

Razglas licitacije

Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu bo imel v prostorih Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Nišu, dne 24. oktobra 1938 ob 11 dopoldne

prvo javno ponudbeno licitacijo

za oddajo gradbenih del pri graditvi poslopjij svojega sanatorija za pljučne bolezni v Knez Selu pri Nišu. Vzorci za sestavljanje ponudb se lahko dobe veak dan med uradnimi urami pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Beogradu ali v Nišu za 200 din ter pri tehničnem odseku Osrednjega urada za zavarovanje delavcev, kjer se dobe tudi vsa potrebna pojasnila.

Mongol, Crêpe de Chine

meter po Din 12.— dobite pri
TRPINU, Maribor, Vetrinjska 15.

Zahvala
Za vse dokaze iskrenega sočutja in sožalja, ki sem jih prejel ob težki izgubi moje ljubljene žene, sestre, tete in svakinje, gospe
Lojzke Cvar roj. Krašovec
kakor tudi za poklonjeno cvetje, ter vsem, kateri so drago rajnico spremlili na njeni zadnji poti, se tem potom najtopleje zahvaljujem.
Ljubljana, 10. oktobra 1938
Franjo Cvar, soprog

Umrli nam je, previden s sv. zakramenti, naš ljubljani soprog, dragi oče, stari oče, brat, stric, svak, gospod
Valentin Kikelj
Pogreb predragega pokojnika bo danes, v torek, dne 11. oktobra 1938, ob pol 6 pop. izpred hiše žalosti, Rožna dolina cesta VII, št. 4, na pokopališče na Viču
Rožna dolina, 10. oktobra 1938
žalujejoči ostali

V neizmerni žalosti naznanjamo, da je naša iskreno ljubljena, dobra mama, stara mama in sestra — gospa
Antonija Petrovčič roj. Tomšič
zasebnica
danes nenadoma mirno v Gospodu zaspala. Pogreb drage pokojnice bo v torek, 11. oktobra 1938, ob 4 pop. izpred mrliške veže na Vidovdanski c. 9, k Sv. Križu v Ljubljani.
Jesenice — Ljubljana, dne 9. oktobra 1938.
Inž. Srečko Petrovčič, sin; Anka, roj. Koman, sinaha; Martina, vnukinja; Pavlina Kavčič in Olga Tomšič, sestri in ostalo sorodstvo.
Pogrebni zavod Gaššek Ivan, Ljubljana

Zahvala
Ob smrti mojega srčno ljubljenežega očeta, gospoda
Franca Goričarja
ravnatelja v pokoju in posestnika
sem bila deležna toliko iskrenega sočutja in sožalja, da se mi ni mogoče vsakemu posebej zahvaliti. Zato izrekam tem potom vsem mojo srčno zahvalo. Najlepše se zahvaljujem čč. duhovščini, župniku g. Grilu za ganljivi govor ob grobu, ter vodstvu in delavstvu tovarne Woschnagg za častno spremstvo. Zahvaljujem se gasilskim četam tovarne, Šoštanj-mesto in Družmirje, pevskemu zboru za odpete žalostinke in vsem mnogoštevilnim prijateljem in znancem, ki so dragemu pokojniku darovali vence in cvetje ter ga v tako lepem številu spremlili h grobu
V Šoštanju, 8. oktobra 1938
Lore Goričar, hčerka

Zahvala
Za premmoge dokaze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli ob težki izgubi našega dragega očeta, starega očeta, brata, svaka in strica, gospoda
Jože Rojina star.
krojaškega mojstra in hišnega posestnika v Ljubljani
se tem potom najiskreneje zahvaljujemo. Iskrena hvala vsem darovalcem krasnih vencev, Narodni čitalnici v Šiški za ganljive žalostinke in vsem prijateljem in znancem, ki so nepozabnega pokojnika počastili na njegovi zadnji poti. — Sveta maša zadušnica bo darovana v sredo, dne 12. oktobra 1938, ob 7 zjutraj v cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani.
Rodbina Jože Rojina

Zahvala
V GLOBOKI ŽALOSTI NAZNAJAMO, DA JE NAŠ NADVSE LJUBLJENI BRAT IN STRIC, GOSPOD
ALOJZ KRAINZ
VELETRGOVEC, INDUSTRIALEC IN VELEPOSESTNIK
DANES, 9. OKTOBRA 1938, ZA VEDNO ZATISNIL SVOJE TRUDNE OČI. POGREB NEPOZABNEGA POKOJNIKA BO V TOREK, 11. OKTOBRA OB 4 POPOLDNE IZ HIŠE ŽALOSTI NA TUKAJSNJE POKOPALIŠČE SVETA MAŠA ZADUŠNICA BO DAROVANA V ČETRTEK OB POL 7
L J U T O M E R, DNE 9. OKTOBRA 1938
ŽALUJOČE OBITELJI
ŽITEK IN STERMAN

Jadranska cesta po našem Barju

Ljubljana, 10. oktobra.

Pred kratkim je gradbeni minister g. Dobri-voj Stošovič objavil program cestnih del v naši državi. Po tem programu odpade na cesto Ljubljana—Novo mesto in Ljubljana—Sušak okrog 70 milijonov dinarjev. Ta vsota je tolikšna, da moramo upravičeno upati, da bo precejšen del nove ceste Ljubljana—Sušak na ozemlju naše banovine lahko dograjen, pri čemer pa bo tudi še za cesto Ljubljana—Novo mesto odpadlo lepo število milijonov.

Nevarno Barje

Ze pred leti je banovina glede na važnost cestne zveze Slovenije z morjem ustanovila posebno tehnično sekcijo za trasiranje ceste Ljubljana—Sušak. Banovina je iz svojih sredstev žrtvovala precejšnje vsote za trasiranje nove ceste in za napravo načrtov samo zato, da bi v primeru, če bi prišlo do uresničenja te želje, ne bi bili nepripravljeni, ampak da bi tudi lahko takoj začeli z delom, kakor hitro bi bil denar na razpolago. Znano je, kako naj bi po tem načrtu tekla bodoča Jadranska cesta. Strokovnjaki pa si niko bili čisto na jasnem le za prvi del ceste, kateri naj bi šel po načrtu čez Barje. V zadnjih letih so nemški strokovnjaki za graditev cest, ki so vprav pri velikih graditvah avtomobilskih cest doživeli veliko novihkušenj, prišli do prepri-

Velika piramida, s katero so napravili obteževalni poskus sveta na Barju. Na prisekani piramidi je zgrajena še 5 m visoka kamenja prizma, ki pomenja mnogo večjo obremenitev, kot bi jo dal cestni nasip z vsemi dinamičnimi pojavi prometa. Sedaj je ta piramida že sesuta.

žanja, da so barja za graditev cest najbolj neprimkladna in da povzročajo izredne težave in velikaneske stroške. Zaradi tega je terenska sekcija za trasiranje ceste Ljubljana—Sušak napravila veliko poskusnih vrtnj na Barju ter tako ugotovila, kako globoko sega ponekod slabotni barjanski svet. Ker so bili strokovnjakom, ki so imeli s temi vrtnji posl, na razpolago tudi podatki, kako velikaneske težave je povzročila graditeljem graditev železniškega nasipa Južne železnice čez Barje v sredi prejšnjega stoletja, se ti niso zadovoljili le z znanstvenimi ugotovitvami poskusnih vrtnj.

Obteževalni poskus

Odločili so se za najbolj praktično rešitev: preiskati nosilnost barjanskega sveta s tako obteževalno, kakor bi jo povzročila nova cesta, ki bi šla v precejšnjem nasipu čez Barje. Ta malenkostni poskus je bil vsekakor cenejši, kakor kakršnokoli najmanjše presenečenje za časa graditve, in tudi cenejši, kakor pripravljanje načrta, po katerem naj bi se nova Jadranska cesta umaknila Barju. Poskus je bil pomemben tudi že zaradi tega, ker je bil upravičen vtis, da je Ljubljansko barje bolj trdno kakor pa barja v nemških ravninah, na katerih so si graditelji nabrali toliko žalostnihkušenj.

Dve piramidi iz kamenja

Za preizkušanje nosilnosti barjanskega sveta je prišel seveda v poštev svet, ki je bil že s poskusnimi vrtnji ugotovljen kot najslabši. V bližini lške Loke so lansko leto napravili obteževalni preizkus prav blizu mesta, kjer naj bi v bodočnosti tekla nova Jadranska cesta. Da je bil preizkus zanesljiv, so morali upoštevati težo cestnega nasipa samega, obremenitev ceste po prometu in vse dinamične učinke (tresenje itd.), izviraajoče iz prometa. Vse te obremenitve zemljišča so preračunali v težo in so s to preračunano težo obtežili barjanski svet tako, da so zložili na izbranih

G. škof dr. Rožman po blagosložitvi cerkve sv. Male Terezije na Kodeljevem dne 9. avgusta v njej prvič daruje sv. mašo.

mestih dve veliki piramidi iz kamenja. Dve piramidi so zgradili zaradi tega, ker so hoteli ugotoviti tudi nosilnost sveta, če bi gradili cestni nasip prvič kar na rušo in pod njo ležečo šoto, in nosilnost, če bi zgornjo rahlo plast odkopali in gradili cestni nasip na nižje ležeči plasti mehke gline. Zato so eno piramido zložili kar na rušo, za drugo pa so rahlo zgornjo plast odkopali. Vsaka od piramid je imela osnovno ploskev 10×10 metrov in se je enakomerno zoževala do višine 3.10 m. Zgornja osnovna ploskev je merila v kvadratu v tej višini le še 3.80×3.80 m. Na to priskano piramido pa so zgradili iz kamenja še prizmo, ki je bila visoka 2.50 m. Teža vsega tega kamenja je po računih soglašala s težo cestnega nasipa in vsem obremenitvam, izviraajočim iz prometa.

Piramidi sta se seveda začeli

pogrezati v barje

in z pogostimi natančnimi meritvami so to pogrezanje zasledovali. V prvem mesecu se je piramida na šoti in ruši pogreznila za 90 cm. Piramida na glini pa le za 60 cm. Piramidi sta stali lani pol leta in sta se pogreznilo do konca leta 1937 114 cm, odtodno 94 cm. Jasno je, da se je piramida, ki je bila postavljena kar na rušo in šoto, pogreznila nekoliko bolj, vendar je bilo s tem ugotovljeno, da je ugodnejša graditev ceste kar na rušo in šoto, ker bi bilo v tem primeru potrebno mnogo manj kamenja in gramoza za cestni nasip.

V letošnjem poletju pa so napravili še en poskus, povečali so obremenitev piramide, ki je stala na šoti, na ta način, da so začeli zviševati prizmo. Ko so zvišali prizmo za 1 m, se je piramida poseda komaj za 1 cm. Višali so prizmo hote tako dolgo, dokler bi to sama zadržala, samo zato, da bi videli, kako se bo zemljišče obnašalo. Na tri metre visoki prisekani piramidi so zgradili 5 m visoko prizmo iz kamenja. Ko so nalagali še naprej, so že dobro vedeli, da se bo v kratkem začela podirati. Začela je pokati, in pri tej skrajni obremenitvi so napravili poslednji meritev, ki je pa natančno dokazala, da se je vsa piramida zaradi naknadnega dokladanja kamenja v celoti poseda komaj za 2.5 cm. Ta zadnji obremenitvi poskus je prepričljivo dokazal, da je celo na najslabšem mestu barjanski svet zadosti trden. Zaradi tega bo tudi bodoča Jadranska cesta šla čez Barje. Ne zdi se nam pa prav, če bi se odločujoči strokovni činitelji ne odločili za ta poskus in kar verjeli »Slovenskemu narodu«, ki se 6. oktobra huduje nad tem poskusom, češ da je že zdavnaj povedal, da je svet čez Barje dovolj trden.

Spomeniški konservator dr. Fr. Mesesnel

Ljubljana, 10. oktobra.

Z današnjim dnem je prevzel posle spomeniškega konservatorja v dravski banovini kot naslednik dr. Fr. Steleta g. dr. Fr. Mesesnel. G. dr. Mesesnel je bil doslej univerzitetni profesor umetnostne zgodovine na filozofski fakulteti v Skoplju, kjer je poprej kot muzejski uradnik odlično sodeloval pri ureditvi Muzeja Južne Srbije in pri akciji za ohranjanje južnosrbskih spomenikov. Kot univ. profesor se je z vncmo posvetil študiju bizantinske in starokrščanske umetnostne zgodovine, sodeloval je pri znanstvenem raziskavanju in priobčil vrsto študij v publikacijah Muzeja Južne Srbije, Arheološkega društva v Belgradu, Zbornika za umetnostno zgodovino Ljubljani in drugod. Umetnostno zgodovino je študiral na češki univerzi v Pragi, kjer je doktoriral z disertacijo o Janezu Wolfu in njegovem krogu. Pozneje je bil asistent v umetnostnozgodovinskem seminarju prof. Iz. Cankarja v Ljubljani in sourednik Zbornika za umetnostno zgodovino. Doma je znan predvsem kot najboljši poznavalec umetnosti Wolfovega kroga bratov Subicev, o katerih je prav te počitnice dovršil izčrpano monografijo, ki jo izda kot publikacijo Narodne galerije Učiteljska tiskarna. G. dr. Mesesnel je vipavski rojak iz Lokavca pri Ajdovščini.

KINO SLOGA telefon 27-30

Danes ob 16., 19. in 21. uri

Požar na Anglijo

Monumentalno filmsko delo o herojski borbi male angl. armade proti nadmočni španski mornarici.

Nj. kraljevsko veličanstvo kraljica Marija in kralj Peter II. zapuščata Oplenac, kjer je bila na obletnico smrtne dne kralja Aleksandra spominška pobožnost.

Iz življenja slovenskih tekstilnih tehnikov

Maribor, 10. oktobra.

Z razvojem tekstilne industrije v Sloveniji se je slovenski praktično usmerjeni moški mladini odprl nov poklic tekstilnih tehnikov. Da bi se mladina mogla pripraviti za ta poklic, je ministvo za trgovino, obrt in industrijo na posredovanje občine Kranj in bivšega oblastnega odbora ter kasneje banske uprave l. 1930 izdalo odlok za ustanovitev državne tekstilne šole v Kranju, ki je poleg one v Leskovcu edina v državi. Šola je dvoletna ter nudi gojenecem teoretični in praktični pouk o vsej tekstilni stroki, tkalstvu, predilništvu in barvarstvu. V šoli se snov temeljito obdelja, da gre gojenec iz šole za svoj poklic temeljito pripravljen. Ko gojenec po napornem uku

in velikih stroških stopi v življenje, bi utegnil misliti, da je prebrodil največje težave in da mu ne bo težko najti primerne zaposlitve. V resnici pa se njegov križev pot šele prične, ker trči ob težave in ovire, kakršnih ni pričakoval.

Tekstilne tovarne, kamor absolventa tekstilne šole vodi pot, so v rokah tujega kapitala, vodilni uradniki in strokovnjaki so tujci, ki domačemu kvalificiranemu delavcu pod pretvezo nesposobnosti spretno zapirajo pot če že ne v tovarno, pa vsaj na vodilna mesta. Nekatere tovarne skušajo sicer kazati naklonjenost absolventom naše tekstilne šole, vendar se ta naklonjenost marsikdaj izkaže le kot navidezna. So primeri, ko je tovarna ob koncu šolskega leta spročila vodstvu šole, da potrebuje več tekstilnih tehnikov. Ti so v resnici službo nastopili, po preteku prvega tedna službe pa so bili že odpuščeni ali pa so zaradi šikan službo sami zapustili. — S takim postopkom nameravajo inozemski vodilni nameščenci doseči pač le to, da se bodo slovenski tekstilci njihovih tovarn izogibali in bodo zaradi tega varni pred slovensko konkurenco.

Za slovenskega tekstilnega tehnika, ki je imel srečo, da je prišel v službo in ki z veliko potrpežljivostjo vztraja v službi, so si inozemski vodilni nameščenci izmislili šikano, ki je za domačega nameščena najbolj neprijetna, pa obenem tudi najbolj protizakonita. Takim namreč odredijo delo, ki njihovi izobrazbi in usposobljenosti nikakor ne odgovarja. Eden opravlja delo skladničnika, drugi čisti blago, tretji opravlja navadna tkalska dela, četrti maže stroje in slično. Na ta način kršijo določila zakona, da mora inozemski nameščeneč čimprej izvežbat domačega delavca, ki more in mora nato zasesti položaj, ki ga je doljez imel inozemski nameščeneč. Ker ga do strokovnega dela nikoli ne pustijo, se naš tekstilni absolvent ne more toliko izvežbati, kakor bi bilo treba, in tujec ima opet izgovor, da je neadomestljiv in tako še naprej jemlje našemu delavcu boljše kos kruha.

Vprašanje domačih tekstilnih strokovnjakov znajo inozemci vedno speljati na vprašanje sposobnosti in nesposobnosti. Nesposobnost je stalen izgovor, kadar jih kdo prime zaradi zapostavljanja domačega strokovno izvežbanega delavstva. Domači strokovnjaki pa so prepričani, da njihova nesposobnost izvira iz dejstva, da se branijo delati za plačo 2.50 din na uro, da za tako mezdo ne marajo ob nedeljah snaziti strojev, a verujejo, da podjetnik resnično ne ve, da prejemajo tako sramotne mezde, da so narodno zavedni in zato v tovarni z delavstvom dosledno govorijo slovensko ter da so toliko sposobni, da bi s svojim znanjem mogli izpodrinuti tujega nameščena.

Absolventi tekstilne šole so dosedaj kazali pravo stanovsko zavest ter se organizirali v svojem društvu, ki si prizadeva zaščititi interese svojega članstva. Zdi se pa, da bo v bodoče grozila našemu nameščentstvu iz vrst tekstilnih tehnikov samih, če vodstvo šole pri sprejemanju gojenec ne bo do skrajnosti previdno. V šolo so namreč začeli siliti z vsemi najugodnejšimi priporočili podjetnikov opremljeni prosilci, ki so našemu jeziku in naši krvi tuj. Če bi se zgodilo, da bi taki ljudje prišli v naše šole, potem pretijmo našim narodno zavednim tekstilcem hudi časi. Upamo pa, da bo vodstvo šole te hude čase znalo odvrniti.

Vprašanje naših tekstilnih strokovnjakov je socialno in nacionalno pereče. Absolventi naše tekstilne šole ga po svojih močeh rešujejo, krepko pa jih morata ori tem podpreti javnost, predvsem pa oblast!

Zopet dve slovenski misijonarki odšli v misijone

Škofja Loka, 8. oktobra.

V petek, 7. oktobra, sta se s popoldanskim brzim vlakom odpeljali proti Rimu dve škofjeloski učiteljici č. m. Katarina Pirc in m. Ljudmila Ravnikar, da bosta šli po končani redovni aprobaciji delovati v azijske misijone.

Obiska vsem dobro znane misijonarki in vizitatorice vseh uršulinskih mis. hiš v Siamu in na Kitajskem č. m. Rafaela Vurnikove se je posluzila božja Previdnost, da je iz škofjeloske uršulinske družine zopet presadila dve najboljši moči v azijski misijonski Gospodov vinograd.

Nobena skrivnost ne bo izdana, če javno povem, da je č. m. Katarina Pirc že od vstopa v uršulinski red na tihem gojila vročo željo — postati nekoč tudi misijonarka med pogani, kjer že deluje njena sestra m. Ksaverija. Zato se je skrbno in temeljito pripravljala na ta svoj poklic z globokim duhovnim življenjem ter z resno izobrazbo. Postala je profesorica raznih predmetov. Bila je ravnateljica ženskega učiteljskega. Pa tudi nad vse skrbna generalna prefekta v dekliškem konvinktu. Globo v dušo je videla in dobro poznala vse svoje učenke in gojenke. Z mladostnimi slabostmi te mladine je znala veliko potrpeti. Premnogokrat je raje molila zanje, kot da bi jih z ostro besedo karala. In z vedrim obrazom je prišla med to mladino vsak dan. Tudi ob bridkem slovesu je vedro in pogumno izjavila tem svojim mladim srcem: ... »Mojo oporoko sprejmite in isto lahko rečem tudi v imenu svoje sestre m. Ljudmile: nikdar ne storite smrtnega greha, pa boste srečne!...«

Zdi se mi, da je prav, če še to povem: Z gojenkami in č. m. prefektama smo pomladi sprejemali č. m. Rafaelo Vurnikovo, ki je prišla iz Sijama za nekaj dni na obisk. Ko m. Katarina zagleda svojo drago sestrostro, se razkaja, ljubeznivo jo objame, in na prašanje misijonarki m. Rafaela: »Ali bi hoteli iti z menoj?« — z vso trpečo in hrepenčo dušo odvrne: »Rada! Pa saj me ne boste marali!« Tedaj sem prvič zaslučil, da odgovor odloča njeno bodočo življenjsko pot. In res! Čez dobri mesec je že odpotovala na Angleško, da se je še bolj izurila v angleščini. Sedaj pa v Rimu čaka končne odločitve, kje bo njen vinograd.

Vsem pa se je zdelo neverjetno, ko smo zvedeli, da je zaprosila za misijonsko delo med pogani tudi naša odlična profesorica matematike č. m. Ljudmila Ravnikar, tukajšnja domačinka in sestra g. župnika Ravniharja v Šmarju pri Ljubljani in č. s. Jožefe, tukajšnje uršulinke. Tudi ta je znala svojo misijonsko skrivnost dobro čuvati,

Na levi m. Katarina Pirc, na desni m. Ljudmila Ravnikar.

kot bi se bala, da ji je ne bi kdo — ukradel. Mladina jo je iskreno ljubila. To se je vedno in povsod videlo, zlasti pa še ob slovesu, ko joku ni hotelo biti konca. — Tudi m. Ljudmila je bila poslana o počitnicah na Francosko, da se je izpopolnila v francoskem govoru.

Kljub težkemu slovesu se škofjeloska uršulinska hiša veseli z mladino vred, da je Bog ravno to toliko preizkušeno hišo izbral za šolo misijonskih poklicev. Saj sta novi dve misijonarki že četrta in peta, ki so šle iz te hiše v misijone — pa najbrž nista zadnji. Mladi rod raste in seme misijonskih poklicev v marsikaterem srcu — kljuje. D. V.

Roparski umor v Medlogu pri Celju

Celje, 10. oktobra.

V nedeljski številki »Slovenca« smo poročali o zagonetni smrti 55 letnega bivšega posestnika Jakoba Tratnika iz Osence pri Celju. V soboto ob 10 dopoldne so našli delavci mestne gramoznice v Medlogu pri Celju v plitvi vodi Savinje truplo neznanega moškega, ki ga je prinesla Savinja od levškega mostu h gramoznici in ga naplavila ter pustila v nizki vodi, kjer so ga opazili delavci in potegnili na suho, nato pa takoj obvestili celjsko policijo in orožnike. Komisija z g. dr. Podpečanom in policijskim predstojnikom g. Zavcem je spoznala v moškem 55 letnega bivšega posestnika Jakoba Tratnika iz Osence pri Celju, ki je zadnje čase prodajal po bližnji in daljni celjski okolici suho robo, s katero je bil večkrat tako natovoren, da so ga mnogi občudovali, kako more tako priletel moški nositi tako težo. Tratnik pa je bil znan tudi, da ima precej pod palecem. Komisija je že na prvi pogled uvidela, da je Tratnik žrtev morila, ki je pobil Tratnika s topim predmetom in mu prizadel 5 težkih do 5 cm velikih ran, ga oropal, nato pa zavlekel v Savinjo, da bi tako zakril sledove.

Oblasti so dognale, da je Tratnik v petek pozno v noč popival v gostilni Majdič v Medlogu s

27 letnim delavcem Ivanom Špazjerjem iz Lave pri Celju, ki je znan po svoji surovosti. Špazjer je nosil s seboj cepin, katerega je ponujal v gostilni za 2 din. Ker ga nikdo ni maral kupiti, se je silno razburjal. Ob 10 zvečer je Tratnik zapustil gostilno, kmalu za njim pa je neopaženo izginil tudi Špazjer. Skoraj gotovo je, da je Špazjer dohitel Tratnika in zahteval od njega denar. — Vnela se je borba in Špazjer je segel po skrajnem, mahnil je večkrat s cepinom ali s kakim drugim topim predmetom po Tratnikovi glavi, da je ta padel in takoj podlegel poškodbam. Špazjer je nato Tratniku slekel suknjič in čevlje, Tratnikovo truplo pa zavlekel v Savinjo, da bi tako zakril sledove.

Komisija je dognala, da je bil Tratnik umorjen s topim predmetom. Na glavi ima 5 velikih do 5 cm dolgih, zvezajočih ran in sicer prebito lobanjo ter rane tik nad čelom, na temenu in desno pod temenom.

Na kraju umora so našli sledove krvi, prazno škatico vžigalice, ovjoko za nogo in vrvice. Vidni so celo sledovi, kjer se je bila borba med priletnim starem in močnim morilec.

Tratnika poznajo vsi okoličani, ker je prodajal suho robo. Govorijo celo, da je imel Tratnik

Izšla je

Družinska Pratika za leto 1939

z zelo bogato vsebino in obilico krasnih slik v bakrotisku.

Dobiva se za ceno Din 5.— (po pošti 50 par več) v vseh knjigarnah in mnogih trgovinah širom Slovenije. Preprodajalci velik popust.

»Družinska Pratika« naj najde pot v vsako hišo!

denar, kar je vedel Špazjer in ga napadel zato, da bi prišel do denarja. Oblasti si prizadevajo, da bi kmalu izsledilo morilec, ki se še skriva. Upamo, da se jim bo posrečilo.

Pogajanja v Komarnu

Budimpešta, 10. okt. AA. MTI: O madžarsko-čehoslovaških pogajanjih v Komarnu je bilo danes ob 16.15 izdano sledeče skupno poročilo: Madžarska in čehoslovaška delegacija sta imeli danes ob 14 ponovno sejo, na kateri je čehoslovaško zastopstvo razložilo svoje stališče glede madžarskega predloga. Strokovnjaki obeh zastopstev se bodo sestali 11. t. m. ob 9 dopoldne, ob 15 pa bosta obe delegaciji nadaljevali s pogajanja.

Budimpešta, 10. okt. AA. MTI: Minister za vere grof Teley, ki vodi madžarsko zastopstvo v Komarno, je izjavil časnikarjem, da so se pogajanja začela v ugodnem ozračju. To je naravna simpatija med dvema narodoma — je dejal grof Teley — ker so Slovaki in Madžari

skupno vodili boje, ne samo za svoje kralje, pač pa, kar je mnogo več, za svojo svobodo. Nadejamo se, da bo to zadovoljivo ozračje, v katerem potekajo pogajanja med obema zastopstvom, še ostalo. Na vprašanje časnikarjev, zakaj niso izročili Komarno, je grof Teley izjavil: Izročitev je samo simbol. Tudi Hovszag nam ni bil izročena kot mesto, pač pa kot neka točka madžarskega ozemlja in kot simbol. V ostalem bi izročitev Komarna, v katerem potekajo pogajanja, naletela na največje tehnične ovire. Na koncu svoje izjave je grof Teley izrazil upanje, da se bodo pogajanja, pri katerih je treba danes preiti na osnovna vprašanja, potekala tudi v bodoče v zadovoljivem ozračju.

Opolnoči so Nemci zasedli vse sudetsko ozemlje

Berlin, 10. oktobra. b. Kakor je bilo določeno z monakovskim sporazumom, se končuje danes zasedanjem sudetskoneških krajev na Čehoslovaškem. Zaradi tega bo v teku današnjega dneva sporazum, vsaj v kolikor se nanaša na Čehoslovaško in Nemčijo, v celoti izvršen. Pri tej priliki tukaj poudarjajo, da se je celotna zasedba sudetskoneških krajev z izjemo nekaterih manjših neznatnih incidentov, izvedla v popolnem redu in mir. Nemška vojska se nahaja na mejah, ki so

bile revidirane na temelju pogajanj, ki se vodijo direktno med Nemčijo in Čehoslovaško. Gre za kraje, v katerih bi se moral izvršiti plebiscit. Dosedanji potek pogajanj s Čehoslovaško pa ima upanje, da v večini krajev, v katerih je bil določen plebiscit, do plebiscita ne bo prišlo. Do njega bo prišlo bržkone le v manjšem številu okrajev, in sicer tam, kjer gre za gospodarske in strateške razloge in kjer ne bo prišlo do sporazuma med Nemčijo in Čehoslovaško.

Ureditev podkarpatske države

Užhorod, 10. oktobra. Odstopil je dosedanja guverner Podkarpatske Rusije dr. Hrabar in je imenovan za guvernerja minister dr. Kerkanj. Predsednik avtonomne države Podkarpatske Rusije je poslanec Brady, ki je tudi prosvetni minister, notranji je Bacziński, gospodarski minister Benčik, pravosodni minister Pleczek, minister za narodno zdravje in notranjo politiko pa Vološil.

Dr. Beneš v Zürichu

Zürich, 10. oktobra. V Zürich je dospel bivši predsednik čehoslovaške države dr. Edvard Beneš.

K demonstracijam na Dunaju Papeški nuncij preiskuje

Dunaj, 10. okt. TG. Semkaj je prispel papeški nuncij iz Berlina, da po nalogu sv. Stolice preišče protikatoliške demonstracije na Dunaju, o priliki katerih je prišel v neljub položaj tudi kardinal Innitzer. Kardinal se danes ne sme zapustiti nadškofjske palače in mu ni dovoljeno, da bi se po telefonu s komerkoli razgovarjal. Na policijski so dejali, da so ti ukrepi bili storjeni samo v zaščito kardinala samega. Policija je izvedla obsežne aretacije v zvezi z večeršnjimi izgredi med katoliško in hitlerjevsko mladino. Povzročitelji bodo odvedeni v koncentracijska taborišča.

Preosnova angleške vlade

London, 10. okt. TG. Vojni minister Hore Belisha je izjavil, da bo vsa angleška suhozemska armada v bližnji bodočnosti popolnoma preosnovana. Dobila bo nove vojaške enote ter popolnoma novo oborožitev. Vpeljali bodo veliko število težkih strojnih pušk za vsako kompanijo, medtem ko bo že vsak bataljon razpolagal z osmerimi topovskimi baterijami. Vpeljani bodo novi polki za tanke, kakor tudi polki za obrambo proti tankom, nadalje cela vrsta novih polkov za protiletalsko obrambo. Nekaj popolnoma novega bodo bataljoni na motornih kolesih. Teh bataljonov namerava Anglija vpeljati 12. Konji bodo iz angleške vojske skoraj popolnoma izginili.

Odpoklic prostovoljcev iz Španije

Pariz, 10. oktobra. Dopisnik »Havas« poroča iz Valencije, da je vrhovno poveljstvo republikanske armade izdalo nalog, s katerim pozivajo vse tuje prostovoljce, ki se nahajajo v republikanski armadi od pričetka državljanske vojne, da zapuste bojišče. Vsi ti prostovoljci pa se bodo zbirali v Valenciji in Barceloni, od koder jih bodo pošiljali v njihove domovine.

Napoli, 10. oktobra. Po nalogu italijanske vlade je nočjo odplulo 6 večjih ladij v špansko mesto Cadix. Na te ladje bodo vkrcali italijanske prostovoljce ter jih odpeljali v Italijo.

Imenovanja v naši diplomaciji

Belgrad, 10. oktobra. AA. V imenu Nj. Vel. kralja in na predlog ministrskega predsednika so postavljeni: Luković Luka, svetnik 4-2 v zunanjem ministertvu za svetnika iste skupine na kr. poslanstvu v Budimpešti; Mitrovič Radosav, tajnik 5-1 v zunanjem ministertvu za svetnika 4-2 v zunanjem ministertvu; Mirković Milutin, tajnik 5-1 v zunanjem ministertvu za svetnika v 4-2 v istem ministertvu; Dimić Branko, tajnik 5-1 v zunanjem ministertvu za svetnika v 4-2 v istem ministertvu; Bukovac Avguštin, tajnik v 5-1 na kr. poslanstvu v Bruslju za svetnika v 4-2 v zun. ministertvu; Godjevac Slobodan, konzul 5-1 na kr. konzulatu v Valoni za generalnega konzula 4-2 istotam; Djolevič Bogdan, tajnik 5 pol. skup. na kr. poslanstvu v Ankari za konzula 5. pol. skupine v Solanu; Avakumović Mirko pisar 8. pol. skup. na generalnem konzulatu v Solnu za pisarja iste skupine v zun. ministertvu; Bogić Dragomir, pisar 8. pol. skup. v zunanjem ministertvu za pisarja iste skupine na generalni konzulat v Hamburgu.

Sestanek JRZ savske banovine

Zagreb, 10. oktobra. b. Danes dopoldne se je sestel izvršni odbor banovinske organizacije JRZ pod predsedstvom predsednika, finančnega ministra Dušana Letice. Od ostalih ministrov so bili prisotni minister za trgovino in industrijo g. inž. Nikola Kabalin ter prosvetni minister Magarašević, dalje senator in minister na razpoloženju dr. Mile Miškulin, dalje bivši minister dr. Miletič, Josip Rogič ter številni narodni poslanci iz savske banovine, nadalje blagajnik banovinskega odbora Jakob Pavlina iz Zagreba in predsednik banovinskega odbora Bogunović ter član glavnega odbora stranke g. Iso Bogdanovič. Posvetovanja so bila dopoldne in popoldne in so bila rešena razna aktualna politična vprašanja v zvezi s sedanjim položajem. Po posvetovanju izvršilnega odbora je zasedal dalje delovni odbor vse do večera. Po konferenci so ministri nato odpotovali v Belgrad.

Trgovinski minister v Zagrebu

Zagreb, 10. okt. Minister za trgovino in industrijo inž. K. Kabalin je posetil danes v spremstvu načelnika trgovinskega oddelka banske uprave Zdrženja industrialcev za savsko banovino, narkar se je podal v borzno palačo, kjer je imel govor o položaju naše industrije v savski banovini. Te seje so se udeležili tudi številni predstavniki trgovinske in industrijske zbornice ter je na njej govoril tudi predsednik Dr. Krasnik. Potem je inž. Kabalin obiskal tudi Obrtno zbornico ter sprejel poročilo o potrebah obrtništva v področju Zagreba in savske banovine.

»Šipad« urejuje položaj svojega delavstva

Belgrad, 10. oktobra. AA. Vlada dr. Milana Stojadinovića je ustanovila »gozdno industrijsko podjetje« Šipad d. d., ki je danes eno izmed največjih gozdarskih podjetij v Evropi. Na svojih zagah predela Šipad letno okrog 350 do 400 tisoč kubičnih metrov smrekovine, do 40 do 50 tisoč kub. metrov bukovine ter 25 do 30 tisoč kub. metrov hrastovine. Tovarna celuloze, ki jo je Šipad kupil leta 1937, ima letno proizvodnjo okrog 2000 vagonov celuloze. Posebno pozornost pa je posvetila kr. vlada v zadnjih letih ureditvi delavskega vprašanja pri tem državnem podjetju ter so v tej smeri bile izdane številne socialne odredbe, ki so posebnega pomena za vso bosansko krajino, žepački, magleski, fojnički in žabljanški okraj, to je za vse pasivne kraje, v katerih deluje podjetje Šipad. Minister za gozdove in rudnike Bogoljub Kujundžić se je sredi tega leta lotil ureditve uradniškega vprašanja ter je s 1. oktobrom stopila v veljavo uradniška in nameščenška pragmatika. Problem je bil precej težak. Današnji čas zahteva od uradnika tako velikega podjetja velike sposobnosti, to je visoko šolsko izobrazbo. O tem si je bilo treba biti na jasnem. Po drugi strani pa je bilo treba upoštevati tudi tiste uradnike, ki so že večje število let pri podjetju, ter so izvrševali težko in odgovorno službo, pa nimajo šolske kvalifikacije, kakor je današnji zahtevi potrebna. Ta problem je bil zelo srečno rešen tako, da se bo pri novih nameščenicah zahtevala šolska izobrazba, kakor jo za take položaje predpisuje država, medtem ko se bodo pridobljene pravice starih uradnikov v polni meri upoštevale. Uradniki Šipada bodo imeli po končanem pripravniškem roku stalnost. Zagotovljeno jim je tudi periodično napredovanje, pokojnina za starost in rodbinska pokojnina za primer smrti uradnika. Uradništvo je z velikim zadovoljstvom in hvaležnostjo do vlade sprejelo pragmatiko. Vlada dr. Milana Stojadinovića, ki gre za tem, da povsod ustvari stalne trdne osnove za trajno solidno delo, je tudi v tem primeru dosegla svoj cilj.

Letalski napad na Ljubljano

Pa nalogu vojnega ministertva bo prihodne dni dneva na vaja letalskega napada na Ljubljano in pasivno obrambe prebivalstva.

V zvezi s tem in v sporazumu z upravo policije v Ljubljani se izdajajo sledeča navodila za ravnanje prebivalstva ob času napada na mesto: Pri vaji bodo uporabljena aktivna napadala in obrambna sredstva to je obrambni topovi, mitraljezi itd., a bomba sredstva bodo markirale svetlobne rakete in sicer rdeče rakete ruševe bombe, zelene rakete bojne strupe ter bele rakete požarne bombe, kakor tudi druga sredstva.

Pasivna obramba bo sestavljena iz sanitetskih oddelkov za prvo pomoč ranjenecem in zastupljenecem, oddelkov za ugotavljanje in uničevanje bojnih strupov, požarnih oddelkov in tehničnih oddelkov za odkopavanje ruševin ter popraviljanje električnih, vodovodnih in plinskih naprav. Ker je ta vaja obnem tudi vezbanje prebivalstva, kako naj postopa v primeru resničnega zračnega napada in je tečaj v življenjskem interesu vsakega posameznika, pozivljamo vse ljubljansko prebivalstvo, da se ravna po teh navodilih:

Pričetek vaje in s tem bližanje sovražnih letal bo naznanjeno z znakom »Vzbuna« (alarma) in sicer s 3 zaporednimi topovskimi strelami na Gradu, z zateglim tuljenjem vseh tovarniških siren, pikkanjem železniških lokomotiv, z rogovji, ki bodo nameščeni na raznih vzvišenih točkah po mestu, in z zvonjenjem vseh zvonov na Gradu, ki jim sledi zvonjenje z vsemi zvonovi vseh cerkva po mestu. Ta znak bo trajal 2 minuti. Ko bo dan znak »vzbune«, se mora ustaviti ves promet (tudi tramvajski, avtomobilski itd.) po vseh ulicah.

»Konec nevarnosti« bo objavljen samo z zvonjenjem vseh zvonov na Gradu, ki mu sledi zvonjenje vseh zvonov vseh cerkva v mestu.

Ta dva znaka si mora vsakdo radi pravilnega postopanja dobro zapomniti.

Ravnanje pri vaji.

1. Prebivalstvo, ki ga preseneti znak »vzbune« na ulici, v tramvaju itd., se mora skriti v najbližje hišne veže, hodnike, javne lokale itd.

2. Avtomobili in druga prevozna sredstva (razen tramvajskih voz, ki ostanejo prazni na mestu), se morajo pa ustavitvi prometa takoj umakniti v

Slovenske državopravne starine

Ljubljana, 8. oktobra.

»Naše državopravne starine« je bilo naslov predavanju, ki ga je imel na I. prosvetnem večeru 7. t. m. g. ravnatelj dr. Mal. Predavanje je bilo nad vse zanimivo. Saj je odlični znanstvenik odkril neprecenljive dokaze o samobitnosti Slovencev. Ovrgele trditve, da so bili Slovenci nakovali, na katerem so oblikovali tučji. Ze ob zori naše zgodovine so Slovenci imeli svoje državopravne pravine. Razdeljeni so bili že takrat, ko so prišli v sedanjo domovino, v tisočletje, stotnje in desetletje. Na svojih svečanah so se posvetovali, sklepali ter volili kneze. Zanimivo je in značilno, da se je to godilo brez sodelovanja duhovščine in plemičev, brez obrtnikov in trgovcev, in to izven cerkve, kar je edinstven primer v zgodovini. Tudi običaji niso bili v latinskem jeziku, kakor povsod drugod, temveč v pristnem staroslovenskem. Karantanski Slovenci niso bili podjarmljeni od Bavarcev, temveč so bili enakopravni del države, ki jih je družila le personalna unija. Monarhična oblast se med njimi ni mogla ukoreniniti. Zal pa so se te pravine palogoma pozabije in so leta 1338. vpeljali »štajersko pravico«, ker je bilo prejšnje pozabljeno. — Predavanje je bilo tako izrpnno in znanstveno utemeljeno, da so poslušalci naravnost strmeli, ker so slišali stvari, ki so bile doslej vsem neznanne. Pogrešali pa smo pri predavanju naše učiteljstvo, profesorje in sploh inteligentne kroge, ki imajo ob raznih prilikah toliko govorilo o slovenstvu, ne pridejo pa poslušat znanstvenika, ki odkriva snovi o slovenstvu, ki so nastale ob zori naše zgodovine. — Navzoče občinstvo je predavatelja z dolgotrajnim plaskanjem nagradilo, ker je pri tem predavanju ogromno pridobil iz domače zgodovine.

Prihodnje predavanje bo v petek, 14. t. m., in bo posvečeno zopet slovenski zgodovini. Predaval bo g. prof. Silvo Kranjec.

1. Občni zbor Katehetskga društva v Ljubljani bo danes ob petih popoldne. Zaradi predelavanja v Jugoslovanski tiskarni bo občni zbor v dvorani Rokodolskega doma v Komenskega ulici 12. Dnevni red je običajen. Po podanih poročilih so na vrsti volitve novega odbora. Vsi člani vljudno vabljani!

1. Slovska družba v Ljubljani sporoča svojemu članstvu, da bo za september nameravano romanje na Slovske grob v nedeljo, 16. t. m. Odhod iz Ljubljane ob 5.30. Po prihodu vlaka v Maribor je sv. maša na Slovske grobu. Po sv. maši v dvorani Gospodarske banke, Aleksandrova 6, spominsko zborovanje za našega vzornika A. M. Slovska in predavanje prof. Sedivjaja »Slovska miselnost«. — Prav iskreno vabimo vse člane in članice, da se našega vsakoletnega romanja prav gotovo udeležijo. — Odbor.

1. Dolenjski tramvaj bo zgrajen do Rakovnika. To je v korist tramvaja samega, ker prihajajo na Rakovnik pogosto romarji, ki dajo dovolj zaslužiti maloželezniški družbi. Na progi so delavci izredno marljivi in delajo s pomepešno naglico, tako da prebivalci dolenjskega okraja upajo, da bo tramvaj dogotovljen vsaj do Vseh svetih. Veliko oviro pa predstavljajo kanalizacijska dela na Dolenjski cesti, ki napredujejo zelo počasi.

1. Opozorilo telefonskim naročnikom! Vse telefonske naročnike vljudno opozarjamo, da poteče dne 15. oktobra rok plačila telefonske naročnine, odnosno dolžnih obrokov instalacije. — Ček. položnice so bile vsem naročnikom dostavljene prve dni meseca septembra t. l. V primeru, da je naročnik položnice izgubil, naj kupi prazno položnico, ki jo dobi pri vsaki pošti, naznači na isti števec račun: 10225, Pošta Ljubljana 1, telefonske pristojbine, Ljubljana, in nam nakaže odpadajočo naročnino. Telefoni, za katere naročnina ni plačana do gori omenjenega roka, se po predpisih telefonskega pravilnika izključijo dne 16. oktobra začasno iz prometa, za ponovno vključitev pa je treba plačati 100 din.

1. Za Baragovo semenišče je darovala Vzajemna posojilnica v Ljubljani v počastitev spomina pok. msgr. dr. Jožeta Debeveca 500 din.

1. Palača banke Slavije je, kakor smo že poročali, v eurovem stanju dograjena. Palača obsega z mansardnim nadstropjem skupno sedem nadstropij. Hišice, v katerih so še stare trgovine in branjarje, zaenkrat še obstoje, bodo pa takoj porušene, ko bo nova palača banke Slavije dograjena. Navo palače je zasnoval arh. inž. Ivo Medved, ki

Ljubljanske vesti

je zelo praktično porazdelil prostore v palači ter posekbel tudi, da bo nova palača, ki bo mogočna sosedna notbotičniku, imela ugodno zunanost.

1. Pod vlak je skočil. Večera ob 1 popoldne je bila obveščena policija, da leži na koncu Šubičeve ulice na železniški progi razmesarjeno moško truplo. Na lice mesta je odšla policijska komisija, sestojeca iz zdravstvenega svetnika dr. Lužarja in dežurnega uradnika Ketteja. Zdravnik je ugotovil, da je bil izvršen samomor. Samomorilec je skočil pod tržaški brzavlak, ki prihaja ob 12.55 v Ljubljano. Samomorilec je 25-letni sameki zasebni uradnik Stanislav Jež, doma iz Trsta in tja tudi pristojen, stanujoč v Glinški ulici 5-1. Vzrok samomara ni znan. Truplo so prepeljali po odredbi

1. Zveza bojevnikov se je preselila v nove prostore v Ljubljani, v hotel Metropol-Miklič na Masarykovi cesti, nasproti glavnega kolodvora, kamor naj se naseljavajo vsa sporočila in obvestila. Uradne ure od 5 do 7 popoldne. V istih prostorih je tudi uredništvo in uprava lista »Oj Doberdob«. Vhod v prostore: zadnja vrata na koncu hotela proti Miklošičevi cesti.

1. »Po štirih kontinentih« je naslov predavanja, ki ga bo imel dr. Kostantin Kostič iz Newyorka pod okriljem Zveze za tujski promet v Ljubljani v četrtek, dne 13. t. m., ob 20 v frančiškanski dvorani. Dr. Kostič je eden najboljših turističnih filmskih strokovnjakov ter je v zadnjih 2 letih v tem svojstvu prepotoval 80.000 km.

1. Na pokopališču k sv. Križu vozi Pečnikarjev avtobus po isti ceni kot tramvaj.

1. Ali že veste, da bodo Trboveljski Slavčki zopet koncertirali v Ljubljani? V ponedeljek, dne 17. t. m., bo njihov koncert v veliki Filharmonični dvorani v prazno 20 letnice našega osvobodjenja. G. Suligoj je sestavil izbran spored, ki nam bo pokazal razvoj slovenske mladinske glasbe dana prevrata dalje. Natančni spored javimo, iznes pa opozarjamo, da so vstopnice že v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

1. Frančiškanska prosveta M. O. v Ljubljani ima v torek, dne 11. t. m., ob 8 zvečer skioptično predavanje »Bela opojnost, Slovenija — raj smužarjev«. Ob krasnih skioptičnih slikah predava Ante Gnidovec. Vstopnice po 2 in 3 din v pisarni »Pex et bonum« v frančiškanski pasaži. Člani imajo popust.

Gledališče

Drama. Torek, 11. oktobra: zaprt. (Gostovanje v Celju: Zene na Niskavuoriju). — Sreda, 12. oktobra: Izsiljena Zenitev, Ljubezan zdravnik. Red Sreda. — Četrtek, 13. oktobra: Car Fjodor. Red B. — Petek, 14. oktobra ob 15. uri: Zenitev. Dijaška predstava po globoko znižanih cenah. Izven. — Sobota, 15. oktobra: Zene na Niskavuoriju. Red A.

Opera. Torek, 11. oktobra: Gejša. Premierski abonma. — Sreda, 12. oktobra: zaprt. (generalka). — Četrtek, 13. oktobra: Na sinjem Jadranu. Red Četrtek. — Petek, 14. oktobra: Ljubavni napitek. Premiera. Premierski abonma.

Sestanki

Združenje gledaliških igralcev, sekcija Ljubljana, bo imelo svoj redni občni zbor v nedeljo 16. t. m.

Demliški krožek Ljubljana-mesto bo imel drveni točno ob 8 redni sestanek v Vzajemni zavarovalnici. Vabljenje tudi nove članice.

Viš. Danes ob 8 bo imel Fantovski odsek Ljubljana-Viš svoje redni letni občni zbor. Za članne obvezno, vabimo pa tudi vse prijatelje našega društva.

Predavanja

Dve predavanji prof. dr. Mihajla Rostoharja. Slovenec dr. Mihajlo Rostohar, znani naš pedagogski znanstvenik, redni profesor na univerzi v Brnu, ki je letos praznoval svojo šestdesetletnico, bo imel na željo Jugoslovanske čehoslovaške Lige, Jug. profesor. društva, Jug. učiteljske združenja, Pedagoškega društva in Združenja meščanskošolskih učiteljev v Ljubljani dvojje predavanje in sicer prvo danes, v torek 11. t. m., ob 20 v Delavski zbornici o »Idejnih osnovah sodobne vzgoje v Čehoslovaški; drugo pa sredo 12. t. m. ob 20 v frančiškanski dvorani z naslovom »Češka šola v narodni državi in vzgoja mladostnih pohabljencev v Čehoslovaški«. Obe predavanji bosta ponazorjeni s skioptičnimi slikami. Občinstvo vabimo na ta dva kulturna večera. Bolničarke in bolničarji Banovinskega odbora Rdečega križa v Ljubljani se vabijo, da se udeležijo predavanja, ki se vrši danes (v torek), dne 11. oktobra ob četrta na 8 zvečer v sobi na Starem trgu 19-L. — Predava g. dr. Franta Mis.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa c. 6, mg. Hočvar, Celovška c. 62 in mg. Gartus, Moste.

Jesenice

Gramoz za posipanje ceste. Cestni odbor naprošamo, da uredi deponiranje gramoz za glavno cesto med ljudsko šolo in vhodom h Krekovemu domu. Bilo je rečeno, da se bo gramoz deponiral za oglašnimi deskami, sedaj bo že kmalu sredi ceste. Ovira promet ter kazni leze mesta.

Danes in jutri občna zborala Danes ob 8 pevski odsek KPD, jutri (v sredo) ob 8 pa Krekovo prosvetno društvo. Oboje v Krekovem domu. Polnoštevilno in točno!

Moderna zadržna klet v Ormožu

Ormož, 8. oktobra. Kletarsko društvo r. z. z. o. z. v Ormožu, naša najmočnejša vinarska zadruga, ki šteje nad 600 članov, si je v zadnjem času zgradila novo zadržno klet in jo opremila z vsemi modernimi napravami. V soboto 8. t. m. je to klet stavila v obrat Klet in naprave je blagoslovil domači g. župnik p. Remigij Jereb. Povabljeni goste je pozdravil načelnik zadruga g. Ivanuš, nakar sta banskil svetnik g. Jančevič Alojz in ravnatelj zadruga g. Munda orisala položaj vinogradništva ter delovanje zadruga od ustanovitve naprej. Zadruga, ki je bila ustanovljena leta 1898, se je morala dolgo vrsto let boriti s težkocami, a zadnja leta je s svojim živahnim delom postala močna in trdna gospodarska postojanka naših vinogradnikov.

Nova moderna klet, v kateri so postavljene betonske cisterne, obložene s steklom, ima prostora za ca. 3000 hl vina. Cisterne je izdelala v splošno zadovoljstvo solidna in znana domača tvrdka Miovič Peter iz Maribora. Da si je zadruga lahko klet moderno opremila, je pripomogla tudi banska uprava in ministertvo za kmetijstvo s svojo podporo. Vsekakor je storjen s tem pri zadrugi velik korak naprej ter bo lahko svojo nalogo izpolnjevala v bodoče še v večji meri kot do sedaj ter pripomogla, da bodo naši vinogradniki svojo priznano ormoško-ljutomersko kapljico laže in bolj primerno vnočevali.

Predsednik: dr. Juro Adlešič I. r.